RADA GMINY
w Szczańcu

UCHWAŁA Nr XXV/143/2005
RADY GMINY W SZCZAŃCU
z dnia 23 lutego 2005 r.

w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczaniec.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 ze zm. Dz. U. z 2002r. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 214 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203) i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717 ze zm. Dz. U. z 2004r. Nr 6 poz. 41, Nr 141 poz. 1492) oraz zgodnie z uchwałą Nr III/25/2002 Rady Gminy w Szczańcu z dnia 30 grudnia 2002r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczaniec

uchwala się, co następuje:

§ 1

1. Uchwala się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczaniec.
2. Integralna częścią uchwały są:
   a) tekst studium stanowiący załącznik Nr 1, składający się z następujących części:
      - informacje wprowadzające,
      - ocena stanu zagospodarowania i uwarunkowania rozwoju,
      - kierunki zagospodarowania przestrzennego,

   b) rysunki studium stanowiące załączniki Nr 2, Nr 3 i Nr 4:
      - ocena stanu zagospodarowania terenu, stan istniejący – 2004r., skala 1: 10 000 (załącznik Nr 2),
      - uwarunkowania rozwoju (ekofizjografia), skala 1: 10 000 (załącznik Nr 3),
      - kierunki zagospodarowania przestrzennego, skala 1: 10 000 (załącznik Nr 4)

   c) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wymienione w art. 12 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, stanowiące załącznik Nr 5.

§ 2

Studium określa:

1. Uwarunkowania rozwoju gminy obejmujące czynniki, które wymagają uwzględnienia w polityce przestrzennej.
2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, obejmujące cele polityki przestrzennej i zasady ich realizacji.
3. Strukturę funkcjonalno – przestrzenną gminy, w tym sfery polityki przestrzennej i warunki dotyczące ich zagospodarowania.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Szczańcu.

Przewodniczący Rady Gminy

Lesław Gołdzelewski

SPIS TREŚCI

I INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1. Podstawa prawna opracowania str. 1
2. Jednostka projektowa str. 1
3. Charakterystyka prawna studium str. 1
4. Części składowe studium str. 3
5. Bibliografia str. 3

II OCENA STANU ZAGOSPODAROWA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. Położenie gminy str. 5
2. Funkcje gminy str. 6
3. Sieć osadnicza str. 7
4. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze str. 8
   - 4.1 Podstawowe informacje statystyczne o gminie str. 8
   - 4.2 Ludność i rynek pracy str. 9
   - 4.3 Infrastruktura społeczna str.12
   - 4.4 Zasoby mieszkaniowe str.14
   - 4.5 Rolnictwo str.15
   - 4.6 Leśnictwo str.16
   - 4.7 Turystyka i wypoczynek str.17
   - 4.8 Działalność produkcyjna, przemysł str.17
5. Środowisko przyrodnicze. Ekofizjografia. str.18
   - 5.1 Rzeźba terenu, geomorfologia str.18
   - 5.2 Budowa geologiczna, surowce mineralne str.19
   - 5.3 Warunki wodne str.19
   - 5.4 Klimat str.20
   - 5.5 Higiena atmosfery str.21
   - 5.6 Flora i fauna str.21
   - 5.7 Obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej str.22
   - 5.8 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej str.25

5.9 Synteza uwarunkowań wynikających z cech środowiska przyrodniczego str.27
6. Uwarunkowania wynikające z ochrony wartości kulturowych str.28
6.1 Tło historyczne obszaru gminy str.28
6.2 Zarys osadnictwa. Charakterystyka zachowanego dziedzictwa kulturowego str.30

7. Komunikacja str.49
7.1 Komunikacja drogowa str.49
7.2 Komunikacja kolejowa str.51

8. Infrastruktura techniczna str.52
8.1 Zaopatrzenie w wodę str.52
8.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków str.57
8.3 Usuwanie odpadów str.57
8.4 Gazownictwo str.57
8.5 Ciepłownictwo str.58
8.6 Elektroenergetyka str.58

9. Uwarunkowania rozwoju - synteza str.58
9.1 Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje str.59
9.2 Ograniczenia rozwoju. Bariery str.59
9.3 Konflikty i zagrożenia str.60

III KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Kierunki rozwoju społeczno - gospodarczego str.61
1.1 Cele rozwoju społeczno – gospodarczego gminy str.61
1.2 Prognozy społeczno – gospodarcze str.62
1.3 Rozwój funkcji gospodarczych str.66

2. Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno–przestrzennej gminy str.70
2.1 Strefy (obszary) polityki przestrzennej str.71
2.2 Tereny ofertowe str.73

3. Kierunki rozwoju komunikacji str.74
3.1 Komunikacja drogowa str.74
3.2 Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych str.76
3.3 Komunikacja kolejowa str.76

3.4 Ścieżki rowerowe str.76

4. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej str.77
4.1 Zaopatrzenie w wodę str.77
4.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków str.78
4.3 Usuwanie odpadów str.79
4.4 Zaopatrzenie w gaz str.80
4.5 Ciepłownictwo str.80
4.6 Elektroenergetyka str.81

5. Ochrona środowiska przyrodniczego str.81
5.1 Obszary i elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną prawną str.81
5.2 Obszary i elementy środowiska przyrodniczego wymagające ochrony str.82

6. Ochrona wartości kulturowych str.83

7. Kierunki działań uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych str.88

8. Główne cele polityki przestrzennej i priorytetowe przedsięwzięcia str.88

9. Zadania służące realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych str.91
9.1 Zadania Samorządu Województwa Lubuskiego str.91
9.2 Zadania rządowe str.92
9.3 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym str.93

10. Wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego str.93

11. Obszary wymagające sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego str.93

IV DOKUMENTACJA PRAC PLANISTYCZNYCH

I. INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

1.1 Uchwała Nr III / 25 / 2002 Rady Gminy w Szczańcu z dnia 30 grudnia 2002 r., w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
1.2 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.)

2. JEDNOSTKA PROJEKTOWA

Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC Spółka z o.o.
w Zielonej Górze, ul. Kupiecka 21

Zespół projektowy:
- mgr inż. arch. Teodor Adamus, nr upr. urb. Z - 181
  - główny projektant
- mgr inż. arch. Katarzyna Łotysz, nr upr. urb. Z - 356
  - zagadnienia przestrzenne, program komputerowy
- mgr Edward Gąsior
  - zagadnienia społeczno-gospodarcze, ochrona środowiska i dóbr kultury
- mgr inż. Iwona Czaplińska, nr upr. urb. Z - 267
  - infrastruktura sanitarna, gazownictwo, ciepłownictwo
- inż. Leon Reczuch, nr upr. 68/88/ZG
  - elektroenergetyka

3. CHARAKTERYSTYKA PRAWNA STUDIUM

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym instrumentem kształtowania polityki przestrzennej na obszarze gminy.

W studium uwzględniono uwarunkowania wynikające z :
- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy
- stanu prawnego gruntów
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych
- tanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno–ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Do dnia 1 stycznia 2003 r. politykę przestrzenną gminy określał miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy, uchwalony uchwałą Nr VI / 38 / 89 Rady Gminy w Szczańcu z dnia 18 maja 1989 r., (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1989 r. Nr 14, poz. 294), z wprowadzoną zmianą uchwaloną uchwałą Nr XXII / 131 / 92 Rady Gminy w Szczańcu z dnia 26 listopada 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1992 r. Nr 15 poz. 297).

Aktualnie moc obowiązującą posiada zmiana wprowadzona do wymienionego wyżej miejscowego planu ogólnego gminy, uchwalona uchwałą Nr XVII / 114 / 96 Rady Gminy w Szczańcu z dnia 20 czerwca 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1996 r. Nr 13 poz. 130). art. 87 pkt 1 ustawy z dnia 27.03.2003r o p.z.p.

Niniejsze studium zgodnie z dyspozycją ustawy określa uwarunkowania i kierunki dalszego rozwoju przestrzennego gminy. Zawarty w studium zakres informacji może być wykorzystany nie tylko dla wdrażania polityki przestrzennej, ale także dla promocji rozwoju gminy, opracowywania programów gospodarczo – inwestycyjnych oraz ofert lokalizacyjnych adresowanych do potencjalnych inwestorów krajowych i zagranicznych. Ponadto, studium stanowi podstawę do negocjacji warunków wprowadzania programów wojewódzkich i rządowych do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz do podejmowania bieżących decyzji administracyjnych.

Studium uchwalone przez radę gminy nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Stanowi natomiast podstawę do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zapisy zawarte w studium obok polityki przestrzennej gminy określają lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego uwzględniane w planach miejscowych i decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowaniu terenu. Ustalenia studium wprowadzane są do obiegu prawnego przede wszystkim poprzez plany miejscowe, a wójt każdorazowo bada spójność projektu planu miejscowego z polityką przestrzenną gminy określoną w studium.

4. CZĘŚCI SKŁADOWE STUDIUM

Część opisowa

- informacje wprowadzające
- ocena stanu zagospodarowania i uwarunkowania rozwoju
- kierunki zagospodarowania przestrzennego
- dokumentacja prac planistycznych

Część graficzna

- gmina Szczaniec – ocena stanu zagospodarowania terenu, stan istniejący - 2004 r., skala 1 : 10 000
- gmina Szczaniec – uwarunkowania rozwoju (ekofizjografia), skala 1: 10 000
- gmina Szczaniec – kierunki zagospodarowania przestrzennego, skala 1 : 10 000

5. BIBLIOGRAFIA

- Strategia rozwoju Województwa Lubuskiego uchwalona uchwałą Nr XV/91/2000 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 6 marca 2000 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego uchwalony uchwałą Nr XXXVII/272/2002 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 października 2002 r.
- Wojewódzki Program Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych na lata 2000 – 2009 uchwalony uchwałą Nr XI/59/99 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 5 października 1999 r.

- Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego 2002 r., Urząd Statystyczny w Zielonej Górze
- Prognoza ludności Polski wg województw na lata 1996 – 2020, GUS 1997 r.
- Opracowanie fizjograficzne dla gminy Szczaniec, TUP – Wrocław 1987 r.
- Inwentaryzacja przyrodnicza gm. Szczaniec, Lubuski Klub Przyrodniczy, Pracownia Ochrony Przyrody – Świebodzin 1991 r.
- Stan środowiska w województwie lubuskim w latach 1997 – 1998 i 2000 – 2002, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Zielona Góra – Gorzów Wlkp. 1999 r.
- Dokumentacje złożowo – surowcowe. Archiwum LUW – Wydział Rolnictwa i Środowiska, Zielona Góra
- Lasy Państwowe – Raport za 1996 r., Warszawa 1997 r.
- Trwały rozwój lasów w Polsce. Stan i zamierzenia Ministerstwa O.Ś.Z.N.i L., Warszawa 1998 r.
- Krajobrazy Dziedzictwa Narodowego nr 1/2000. Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, Warszawa.
- Zasoby kulturowe woj. zielonogórskiego. Urząd Wojewódzki Zielona Góra 1993 r.
- Rejestr oraz ewidencja zabytków gm. Szczaniec Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Zielona Góra, ul. Kopernika 1
- Zabytki województwa zielonogórskiego. St. Kowalski, LTN Zielona Góra 1987 r.
- Ród Sczanieckich herbu Osoria na portretach (przodkowie i potomkowie). Stowarzyszenie „Nasze Gminne Gimnazjum w Szczańcu", Szczaniec 2004 r.
- Jubileusz 50-lecia parafii p. w. św. Anny w Szczańcu (historia, tradycje, zabytki). Muzeum Regionalne w Świebodzinie, Szczaniec – Świebodzin 2001 r.
- Materiały statystyczne i informacje uzyskane od organów administracji samorządowej, rządowej oraz instytucji
- Polski atlas turystyki wiejskiej 2003, Polska Federacja Turystyki Wiejskiej.

II. OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. POŁOŻENIE GMINY

Gmina Szczaniec położona jest w środkowo - wschodniej części województwa lubuskiego. Administracyjnie należy do powiatu świebodzińskiego, stanowiąc jego wschodni fragment i graniczy z następującymi gminami

- od strony wschodniej z gminą Zbąszynek (powiat świebodziński)
- od strony południowej z gminami Babimost i Sulechów (powiat zielonogórski)
- od strony zachodniej z gminą Świebodzin (powiat świebodziński)
- od strony północnej z gminą Trzciel (powiat międzyrzecki)

Odległość siedziby gminy – wsi Szczaniec do sąsiednich miejscowości wynosi:

- Świebodzin – ok. 10 km, przez Myszęcin – 12 km.
- Zielona Góra – 45 km
- Swiecko (przejście graniczne z Niemcami) – ok. 80 km
- Sulechów – ok. 25 km
- Babimost – ok. 24 km
- lotnisko Babimost – ok. 27 km
- Zbąszynek – ok. 21 km
- Międzyrzecz – ok.35 km

Gmina położona jest na Pojezierzu Lubuskim, w obrębie dwu jednostek morfologicznych:

- Obniżenia Obry Leniwej (Gniłej),część wschodnia
- i Wzgórz Osieńsko – Sulechowskich, część zachodnia

Przez teren gminy (na osi wschód – zachód) oraz przez wieś Szczaniec przebiega linia kolejowa o znaczeniu magistralnym Warszawa – Poznań – Rzepin – Frankfurt n / Odrą – Berlin. W odniesieniu do gminy linia ta ma charakter tranzytowy.

Bardzo ważne znaczenie w obsłudze komunikacyjnej gminy posiada droga krajowa nr 2 (E 30) Warszawa – Poznań – Świecko (przejście graniczne z Niemcami) przebiegająca przez północną część gminy i omijająca od strony południowej wieś Myszęcin. Odległość między wsiami Szczaniec i Myszęcin wynosi – 3 km. Ponadto ważną rolę w tej obsłudze odgrywa droga wojewódzka

nr 303 Świebidzin – Smardzewo – Babimost – Wolsztyn, zapewniająca dojazd do lotniska Babimost oraz do drogi krajowej nr 32 Sulechów – Poznań.

Układ dróg stwarza korzystne powiązanie komunikacyjne we wszystkich kierunkach, a przede wszystkim w kierunku wschodnim do Poznania i Warszawy oraz zachodnim do drogowego przejścia granicznego z Niemcami w Świecku.

Z gospodarczego punktu widzenia położenie gminy jest korzystne, a istniejąca sieć dróg powiązana z drogami o znaczeniu krajowym i regionalnym jest elementem sprzyjającym w obsłudze transportowej.

2. FUNKCJE GMINY

Gmina należy do grupy średnich jednostek administracyjnych województwa lubuskiego. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa, gmina zaliczona została do grupy gmin o znaczeniu regionalnym, w hierarchii obejmującej gminy o randze ponadregionalnej, regionalnej i lokalnej.
Obszar gminy wynosi: 11292 ha (113 km^2)
- w tym:
  - użytki rolne 7576 ha, ok. 67,1% obszaru gminy
  - lasy 2972 ha, ok. 26,3% obszaru gminy
  - pozostałe grunty 744 ha, ok. 6,6 % obszaru gminy

Ludność gminy wynosi 4034 mieszkańców (stan na 30.06. 2004 r.), a gęstość zaludnienia – 35,7 osób / km^2.

Gmina jako jednostka administracyjno – gospodarcza stanowi obszar o charakterze w zasadzie monofunkcyjnym. Najbardziej rozwiniętą funkcją gminy jest rolnictwo. Rozwój tej funkcji warunkują relatywnie wysokie klasy bonitacyjne gleb. Gleby klasy III-ciej zajmują obszar 3590 ha (47,3 % użytków rolnych), klasy IV tej – 2753 ha (36,3 %) i klasy II- giej 69 ha (0,9 %).

Funkcjami uzupełniającymi są: usługi na rzecz miejscowej ludności, leśnictwo i w niewielkiej skali przemysł.

Gmina nie posiada udokumentowanych złóż surowców mineralnych ani warunków przyrodniczych dla rozwoju funkcji rekreacyjnej (stacjonarnego wypoczynku).

Siedziba gminy wieś Szczaniec pełni rolę lokalnego ośrodka obsługi ludności, ze strefą wpływu pokrywającą się z granicami administracyjnymi gminy. Wiodącymi funkcjami w miejscowości są: rolnictwo, usługi, obsługa rolnictwa i w mniejszym stopniu przemysł.

Oprócz miejscowości Szczaniec, w strukturze osadniczej gminy wyróżniają się wsie: Myszęcin i Smardzewo. W Myszęcinie dominuje rolnictwo oraz obsługa podróżnych i komunikacji z uwagi na położenie wsi przy trasie Warszawa – Poznań – Berlin (droga krajowa nr 2), a w Smardzewie: rolnictwo i obsługa rolnictwa.

Rolnictwo traktuje się nadal jako wiodącą funkcję gminy opartą na ugruntowanych podstawach. Przewiduje się ponadto, że nastąpi wzrost znaczenia funkcji przemysłowej i usługowej, z uwagi na korzystne warunki lokalizacji inwestycji na terenie gminy oraz dobrą obsługę komunikacyjną gminy i jej dogodne powiązanie z układem dróg krajowych i regionalnych.

3. SIEĆ OSADNICZA

Sieć osadniczą gminy tworzy 11 sołectw (12 miejscowości).
Podział na sołectwa jest następujący:

1. Brudzewo
2. Dąbrówka Mała
3. Kiełcze
4. Koźminek
5. Myszęcin, przysiółek Nowe Karcze
6. Ojerzyce
7. Opalewo
8. Smardzewo
9. Szczaniec
10. Wilenko
11. Wolimirzyce

Charakterystykę sieci osadniczej pod względem zaludnienia przedstawia poniższe zestawienie (stan na 30.06. 2004 r.):

- wsie powyżej	1000 osób	Szczaniec	1497	mieszkańców
- wsie powyżej	600 osób	Myszęcin	631	mieszkańców
		Smardzewo	623	mieszkańców
- wsie powyżej	200 osób	Dąbrówka Mała	288	mieszkańców
		Ojerzyce	207	mieszkańców
- wsie powyżej	100 osób	Opalewo	163	mieszkańców
		Wolimirzyce	133	mieszkańców
		Koźminek	131	mieszkańców
		Wilenko	119	mieszkańców
		Brudzewo	103	mieszkańców
- wsie poniżej	100 osób	Kiełcze	92	mieszkańców
	przysiółek	Nowe Karcze	47	mieszkańców

W strukturze sieci osadniczej wyodrębniają się 3 ośrodki:

1) Szczaniec - gminny ośrodek administracyjno – usługowy i gospodarczy
2) Myszęcin - ośrodek o funkcji rolniczej oraz obsługi podróżnych i komunikacji
3) Smardzewo - ośrodek o funkcji rolniczej, obsługi rolnictwa i usługowej

Z pozostałych wsi wielkością zaludnienia wyróżniają się: Dąbrówka Mała i Ojerzyce.

Ośrodki: Szczaniec, Myszęcin, Smardzewo zamieszkuje 2751 mieszkańców, co stanowi 68,2 % ludności gminy.

Pozostałą część sieci osadniczej cechuje duże rozdrobnienie. Wszystkie wsie należą do kategorii wsi małych, a zamieszkuje je 1283 mieszkańców, co stanowi 31,8 % ludności gminy. Wyposażenie tych wsi w usługi jest elementarne i stanowi je przeważnie: kościół, sklep, świetlica, remiza p. poż i boisko sportowe.

Zwarty obszar gminy, niewielkie odległości poszczególnych wsi od ośrodka gminnego – miejscowości Szczaniec, a także ośrodków Myszęcin i Smardzewo oraz dobra dostępność komunikacyjna umożliwiają prawidłową obsługę wszystkich jednostek osadniczych w obrębie gminy.

4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

4.1. Podstawowe informacje statystyczne o gminie

Źródło: Rocznik Statystyczny 2002, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

- powierzchnia gminy w ha	- 11292
- liczba sołectw	- 11 (wsi 12)
- ludność ogółem	- 3899 osób
	- 4034 (stan - 30.06.2004 r. źródło Urząd Gminy w Szczańcu)
- zaludnienie na 1 km²	- 35,7
- przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	- 1,78
- saldo migracji stałej	- -16
- pracujący w gospodarce narodowej ogółem (bez rolników indywidualnych, duchownych oraz zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 9 osób)	- 256
- w tym kobiety	- 139
- w tym w przemyśle i budownictwie	- 5

- udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	- 15,6
- liczba bezrobotnych	- 366
- udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy	- 67,1
- lesistość gminy	- 26,3
- grunty orne w ha	- 622 (55,1%pow.gm)
- udział gleb II-IV klasy w użytkach rolnych	- 84,5%
- udział powierzchni prawnie chronionych	- 25,7%
- liczba podmiotów gospodarczych	- 204
- drogi gminne w km	- 48
- stacje paliw	- 2
- średnia powierzchnia 1 mieszkania w m²	- 21,2
- przeciętna liczba osób na izbę	- 0,91
- mieszkania oddane do użytku w 2001 r.	- 2
- zasoby mieszkaniowe – własność gminy	- 19
- grunty wymagające rekultywacji w ha	- 2,9
- placówki pocztowe	- 3
- publiczne szkoły podstawowe	- 2

Struktura własności gruntów gminy – stan 01.01.2004 r.

1) Grunty Skarbu Państwa	- 5188 ha
w tym: Państwowego Gospodarstwa Leśnego LP	- 2898 ha
2) Grunty gmin i ich związków	- 284 ha
3) Grunty osób fizycznych	- 4627 ha
4) Grunty rolniczych spółdzielni produkcyjnych	- 293 ha
5) Grunty kościołów i związków wyznaniowych	- 212 ha
6) Powiatowy zasób nieruchomości	- 79 ha
7) Grunty spółek prawa handlowego	- 593 ha
8) Grunty województw	- 16 ha
razem powierzchnia geodezyjna gminy	- 11292 ha

4.2. Ludność i rynek pracy

Analiza procesów demograficznych z okresu ostatnich kilkunastu lat wskazuje na kierunki i dynamikę zachodzących zmian społecznych w obszarze gminy oraz pozwala na prognozowanie trendów i przemian strukturalnych na kolejne lata.

W całym okresie powojennym, począwszy od momentu zakończenia się okresu zasiedlania tych ziem (koniec lat 50-tych), poprzez okres dynamicznego wzrostu liczby ludności w wyniku dużego przyrostu naturalnego (przełom lat 1960 - 1970), nastąpił okres stabilizacji zaludnienia na poziomie 3,9 - 4,0 tys. mieszkańców, który utrzymuje się do ostatnich lat.

Ludność gminy Szczaniec w latach 1960 – 2004

- 1960 - 4077
- 1970 - 3935
- 1978 - 4163
- 1990 - 3918
- 2000 - 3912
- 2001 - 3899
- 2002 - 3998
- 2004 - 4034

Stabilna liczba ludności gminy znajduje swoje uzasadnienie w stałym spadku stopy przyrostu naturalnego :

- 1990 - 10,4 promile
- 2000 - 4,8 promile
- 2001 - 1,8 promile

a także w corocznym (z nielicznymi wyjątkami) ujemnym saldzie migracji zewnętrznej (przewaga wymeldowań nad zameldowaniami), które notowane są w zasadzie corocznie w ostatnich kilkunastu latach. Przykładowo w niektórych wybranych latach saldo migracji ludności dla gminy Szczaniec wynosiło:

-1990 - - 91 osób
-1991 - - 61 osób
-1994 - - 34 osoby
-2000 - - 3 osoby
-2001 - - 16 osób

Przebieg zachodzących procesów demograficznych na obszarze gminy zbliżony jest do sytuacji w regionie lubuskim, a nawet kraju. Prognozy demograficzne zarówno regionalne jak i krajowe przewidują zahamowanie tempa wzrostu liczby ludności do 2010 i 2020 roku, co w warunkach gminy Szczaniec skłania do przyjęcia perspektywicznej liczby ludności na obecnym poziomie, tzn. 4,0 - 4,1 tys. osób.

Przestrzenne rozmieszczenie ludności w obszarze gminy wskazuje na jej koncentrację w trzech sołectwach: Szczańcu, Myszęcinie i Smardzewie, gdzie skupia się 68,2 % mieszkańców gminy. Gęściej zasiedlona jest północna część obszaru gminy (Szczaniec, Myszęcin, Wilenko, Ojerzyce, Dąbrówka Mała), gdzie koncentruje się przeszło 2/3 ludności gminy (69%).

Rozmieszczenie ludności w gminie

Miejscowości	1978	1988	1998	2004-czerwiec
Brudzewo	124	98	85	103
Dąbrówka M.	396	304	281	288
Kiełcze	100	90	95	92
Koźminek	163	142	127	131
Myszęcin	624	656	660	631
Nowe Karcze				47
Ojerzyce	298	247	204	207
Opalewo	189	164	145	163
Smardzewo	592	738	612	623
Szczaniec	1398	1432	1497	1497
Wilenko	140	125	115	119
Wolimirzyce	166	148	137	133
Ogółem	4163	4144	3966	4034

Dla sytuacji społecznej i gospodarczej gminy istotne znaczenie ma struktura jej mieszkańców w podziale na podstawowe grupy funkcjonalne (wiek przedprodukcyjny 0 - 17 lat, wiek produkcyjny 18 – 59/64 lat i wiek poprodukcyjny powyżej 60 / 65 lat) oraz zmiany jakie wystąpią w tych relacjach w kolejnych najbliższych i dalszych latach.

Struktura wieku ludności wg grup funkcjonalnych /2001 r./

Grupy wieku	liczby	%
przedprodukcyjna	1029	26,4
produkcyjna	2344	60,1
poprodukcyjna	526	13,5
Ogółem	3899	100,0

Wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 66,3 i jest stosunkowo wysoki w gminie Szczaniec (średni w woj. 59,0), co oznacza ,że obciążenie osób w wieku produkcyjnym osobami niepracującymi jest wyższe średnio niż w województwie i powiecie świebodzińskim (63,6).

Ludność gminy wg grup wieku – 2001 r.

Grupy wieku	Liczba osób	%
0 – 2	143	3,7
3 – 6	175	4,5

7 – 14	489	12,5
15 – 17	222	5,7
18 –59K/64M	2344	60,1
60K/65M i więcej	526	13,5
Ogółem	3899	100,0

Analizując przemiany w strukturze wieku ludności w okresie ostatnich 10 lat, stwierdza się:

- spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (spadek liczby dzieci w wieku szkolnym);
- wzrost udziału pozostałych dwu grup funkcjonalnych, w szczególności grupy produkcyjnej (wejście wyżu demograficznego w wiek zdolności do pracy).

Rynek pracy

W ostatnich kilkunastu latach w obszarze gminy oraz jej otoczeniu zaszły istotne zmiany w strukturze, a w szczególności w liczbie zatrudnionych osób. W gminie Szczaniec największy spadek zatrudnienia nastąpił w latach 1995/96 w związku z restrukturyzacją państwowych gospodarstw rolnych. Jeszcze w 1998 r. pracujący w gospodarce narodowej stanowili grupę 389 osób, w tym w rolnictwie i leśnictwie 153 osoby, a w 2001 r. już tylko 256 osób, w tym:

- w przemyśle - 5 osób
- handlu - 31 osób
- edukacji - 51 osób
- ochronie zdrowia - 12 osób

W 1998 r. w gminie odnotowano 162 osoby bezrobotne, a stopa bezrobocia wynosiła 8,9 %. W roku 2001 bezrobocie osiągnęło już liczbę 366 osób, w tym 325 osób bez prawa do zasiłku, a stopa bezrobocia osiągnęła wskaźnik 15,6 %.

Rolniczy charakter gminy nakazuje wskazywać, że sytuacja na rynku pracy nie ma szans poprawy ze względu na to, że w rolnictwie nadal kryją się pewne nadwyżki siły roboczej, a inne działy gospodarki szczególnie przemysł i budownictwo nie wykazują oznak rozwoju.

4.3. Infrastruktura społeczna

Oświata i wychowanie przedszkolne.

W roku szkolnym 2001/2002 czynne były w gminie 3 publiczne szkoły podstawowe: w Szczańcu, Smardzewie oraz 3 oddziałowa szkoła w Myszęcinie, która w bieżącym 2004 r. została zlikwidowana oraz Publiczne Gimnazjum nr 1 w Szczańcu.

Szkoły podstawowe dysponowały łącznie 25 pomieszczeniami do nauki oraz 19 oddziałami szkolnymi. Łącznie do klas I - VI uczęszczało 339 uczniów. Średnia liczebność oddziału – 17,8.
Gimnazjum posiada 7 pomieszczeń do nauczania i 7 oddziałów, do których uczęszczało 172 uczniów.
Dowozem uczniów do placówek oświatowych zajmuje się PKS na zlecenie Urzędu Gminy.
Wychowaniem przedszkolnym zajmują się w gminie dwie placówki: Gminne Przedszkole w Szczańcu oraz jednooddziałowe przedszkole w Smardzewie (planuje się utworzenie drugiego oddziału). Z opieki przedszkolnej w 2002 r. korzystało 92 dzieci, w tym 53 w wieku 6 lat.

Kultura

Działalność kulturalna na terenie gminy realizowana jest i koordynowana przez Szczaniecki Ośrodek Kultury. Jest to jednostka organizacyjna gminy posiadająca osobowość prawną, zajmująca się organizacją imprez artystycznych i rozrywkowych, przy współudziale z miejscowymi szkołami oraz młodzieżą.
Przy SZOK działają:
- Ognisko Muzyczne dla dzieci i młodzieży
- Studio Piosenki
- Zespół Śpiewaczy Seniorów

W gminie funkcjonują także: Klub Seniora, Dom Rencisty w Koźminku oraz świetlice wiejskie w 7 wsiach.
Czynne są również dwie biblioteki: Gminna Biblioteka Publiczna w Szczańcu i jej filia w Smardzewie, których księgozbiór wynosi łącznie ok. 24 tyś woluminów.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy znajdują się dwa publiczne ośrodki zdrowia: GOZ w Szczańcu i w Smardzewie.
W Szczańcu praktykuje Zespół Lekarza Rodzinnego oraz czynny jest punkt apteczny.
Opiekę szpitalną dla osób chorych z terenu gminy zapewnia Szpital Powiatowy w Świebodzinie.

Obiekty sportowe

Bazę do uprawiania sportu stanowią:
- Szczaniec – 2 boiska do piłki nożnej z szatnią

- boisko szkolne (obok remizy OSP)
- sala gimnastyczna, szkolna
- Myszęcin – boisko do piłki nożnej i koszykowej
- Smardzewo – kompleks boisk oraz sala gimnastyczna szkolna
- Opalewo, Wolimirzyce, Kiełcze, Ojerzyce, Wilenko posiadają boiska do piłki nożnej.

Placówki pocztowe – posiadają 3 miejscowości: Szczaniec, Smardzewo i Myszęcin

Handel, usługi hotelarsko-gastronomiczne

Wg stanu na koniec 2001 r. na terenie gminy zarejestrowane były 33 placówki handlowe oraz funkcjonował handel obwoźny. Obecnie na swoim terenie nie posiadają sklepu dwie miejscowości: Wilenko i Nowe Karcze.
Największym obiektem usługowym na terenie gminy jest Hotel „Sen" w Myszęcinie z 96 miejscami noclegowymi. Drugi tego rodzaju obiekt Hotel „Country" Pałac Ojerzyce z 36 miejscami noclegowymi jest nieczynny.

Kościoły –parafie

Obszar gminy podzielony jest na dwie parafie wyznania rzymsko-katolickiego: Szczaniec i Opalewo. Poza Wilenkiem i przysiółkiem Nowe Karcze we wszystkich pozostałych miejscowościach znajdują się kościoły względnie kaplice (Brudzewo, Wolimirzyce), w których przeważnie raz w tygodniu odbywają się nabożeństwa.

Cmentarze

Czynne cmentarze znajdują się w 6 miejscowościach na terenie gminy. Są to: Wilenko, Szczaniec, Dąbrówka Mała, Opalewo, Smardzewo i Koźminek jako jedyny katolicki cmentarz z przed 1945 r.

4.4. Zasoby mieszkaniowe

Stan zasobów mieszkaniowych gminy na koniec 2001 r. przedstawiał się następująco:

- mieszkania	- 1101
- izby	- 4264
- powierzchnia użytkowa mieszkań w tyś. m²	- 82,8
- powierzchnia użytkowa mieszkań/osobę w m²	- 21,2
- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	- 3,54
- przeciętna liczba osób na 1 izbę	- 0,91

Obecną sytuację w mieszkalnictwie charakteryzuje:

- zdecydowana przewaga zabudowy jednorodzinnej (zagrodowej). Budynki wielorodzinne (bloki) występują w miejscowościach: Szczaniec, Myszęcin, Smardzewo oraz mniejszy budynek w Dąbrówce Małej. Wszystkie powstały w ramach inwestycji Zakładów Rolnych PGR;
- w zasobach komunalnych stanowiących własność gminy znajduje się 19 mieszkań;
- około 90 % mieszkań powstało przed 1945 r., a więc relatywnie charakteryzuje się wysokim stopniem dekapitalizacji. Zasoby te wymagają znacznych środków finansowych na inwestycje odtworzeniowe – modernizację i remonty, celem dostosowania ich do aktualnego poziomu cywilizacyjnego;
- warunki zamieszkania ludności w ostatnich kilkunastu latach w zasadzie uległy niewielkiej poprawie. W stosunku do 1988 r. stan zasobów zwiększył się o 18 mieszkań, a przeciętna powierzchnia użytkowa w m^2 wzrosła z 20,1 do 21,2.
  W 2001 r. oddano w gminie do użytku 2 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 265 m^2;
- w większych miejscowościach gminy znajdują się wolne tereny przeznaczone pod indywidualne budownictwo mieszkaniowe .

4.5. Rolnictwo

Ze względu na występujące na obszarze całej gminy grunty wysokich klas bonitacyjnych (III klasa - 47,3 %, IV klasa - 36,3 % ogólnej powierzchni użytków rolnych), gmina Szczaniec funkcjonuje i rozwija się w oparciu o gospodarkę rolną, która stanowi główne źródło utrzymania dla ok.4/5 jej mieszkańców.

Stosunkowo niska lesistość gminy sprawia, że użytki rolne zajmują znaczną jej powierzchnię, wynoszącą 7576 ha (67,1 % powierzchni gminy), w tym grunty orne – 6224 ha (dane za 2001 r.).

Wymienione wyżej dwa elementy, tzn. dobre gleby oraz przewaga użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów sprawia, że gmina stanowi jeden z bardziej intensywnych, wysoko towarowych obszarów rolniczych województwa lubuskiego. Intensyfikacji produkcji rolnej sprzyjają także inne czynniki mianowicie:

- dość korzystna na tle innych gmin struktura agrarna, o której świadczy duży udział gospodarstw o areale powyżej 10 ha (ok. 47,2 %)
- oraz duża przeciętna powierzchnia gospodarstwa (25 ha). Istotne znaczenie mają także bogate tradycje rolnicze mieszkańców gminy.

Do 1989 r. w dyspozycji państwowych gospodarstw rolnych znajdowało się 3704 ha użytków rolnych, czyli prawie połowa ogólnego areału (48,6 %). Znaczna część tego areału nadal pozostaje we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa (ok. 2290 ha, stan 2004 r.) i nadzorowana jest przez Gospodarstwo Nadzoru i Administrowania Zasobem WRSP w Lubinicku.

Podstawowym kierunkiem produkcji rolnej w gminie są uprawy zbożowe. Mimo stosukowo dużego udziału użytków zielonych zdecydowanie obniżyła się hodowla bydła oraz trzody chlewnej, które to kierunki produkcji rolnej były domeną państwowych gospodarstw rolnych, a pozostałe obiekty fermowe w części uległy dewastacji, w części wykorzystane zostały na inne cele (przeważnie magazyny).

Przekształcenia własnościowe w rolnictwie po 1990 r. doprowadziły do zmniejszenia zatrudnienia w tym sektorze i przyczyniły się do wzrostu bezrobocia ludności wiejskiej. Spadek zatrudnienia w rolnictwie spowodowany został wieloma czynnikami natury politycznej, ekonomicznej i społecznej. Głównym jednak powodem stała się niekorzystna koniunktura dla rolnictwa w całym dotychczasowym okresie przemian strukturalnych w gospodarce krajowej. Należy mieć jednak nadzieje, czego symptomy już się obserwuje, że dzień 1 maja 2004 r. (akcesja do UE) będzie datą, która zmieni na lepsze sytuację w polskim rolnictwie oraz poziomie życia ludności wiejskiej.

4.6. Leśnictwo

Grunty leśne pozostające w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe zajmują w gminie powierzchnię 2844 ha. Do tej powierzchni należy dodać 128 ha lasu i gruntów leśnych pozostających w gestii osób fizycznych, w związku z czym lesistość gminy wynosi ok. 26,3 % (woj. lubuskie 49,2 %).

Administracyjnie lasy i grunty leśne podlegają Nadleśnictwu w Babimoście i na nieznacznej powierzchni Nadleśnictwu w Świebodzinie.
Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o plany urządzeniowe lasu sporządzane raz na 10 lat. Około 97 % powierzchni lasów stanowią siedliska borowe. Dominującym gatunkiem upraw leśnych jest sosna zwyczajna, z domieszką dębu, buku, świerku i brzozy. Na obrzeżach lasów i przy drogach występuje akacja, a także lipa. Nieliczne obszary podmokłe porasta las olszowy.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych realizuje od 2000 r. na swoim terenie program „Zastosowania w pracach leśnych technologii przyjaznych środowisku poprzez zastąpienie olejów mineralnych olejami biodegradowalnymi oraz zastąpienie technologii spalania resztek roślinnych rozdrabnianiem odpadów pozrębowych".

Podstawową zasadą współczesnej gospodarki leśnej, konsekwentnie realizowaną przez Lasy Państwowe jest trwałe zachowanie wielofunkcyjnego charakteru lasów.

4.7. Turystyka i wypoczynek

Baza turystyczna na obszarze gminy w zasadzie ogranicza się do usług zlokalizowanych przy trasie krajowej nr 2, w obrębie Myszęcina. Największym obiektem jest tu hotel „Sen" z liczbą 96 miejsc noclegowych i gastronomią, w którym odnotowuje się stosunkowo duże uczestnictwo podróżnych..
Do niedawna czynny był również Hotel „Country" Pałac Ojerzyce Sp. z o.o., z liczbą 36 miejsc noclegowych, obecnie zamknięty.
Dotychczas nie rozwinęła się na terenie gminy działalność agroturystyczna. Należy tu zaznaczyć, że w przeprowadzonej w latach 90-tych ankietyzacji n.t. „pożądanych kierunków rozwoju gospodarstw rodzinnych oraz rodzaju działalności pozarolniczej"- agroturystyki nie wymieniło żadne z gospodarstw jako szansy działalności alternatywnej do produkcji rolnej. Natomiast kilka ankietowanych gospodarstw widziało szanse rozwoju w przetwórstwie rolno-spożywczym.

4.8. Działalność produkcyjna, - przemysł

Według stanu na koniec 2001 r. – struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze regon w.g. własności, przedstawiała się następująco:

Ogółem	- 204
Sektor publiczny	- 9
Sektor prywatny	- 145
w tym: zakłady osób fizycznych	- 167
spółki cywilne	- 6
spółki prawa handlowego	- 14
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	- 6
spółdzielnie	- 2

Wykazana w tym samym Roczniku Statystycznym 2002 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze regon w przekroju branżowym, podaje:

Ogółem	- 156
Przemysł	- 19
Budownictwo	- 22
Handel i naprawy	- 64
Transport, gospodarka magazynowa, łączność	- 8
Pozostałe	- 43

Na terenie gminy brak jest dużych , a nawet średnich zakładów przemysłowych. Produkcję przemysłową, ściślej rzemieślniczą prowadzą:

- piekarnie w Myszęcinie i Szczańcu
- Wytwórnia Mas Bitumicznych Myszęcin
- AMS elektronik w Szczańcu
- Firma wylewu form „Gemist" w Opalewie
- Produkcja suszarń do drzewa w Smardzewie
- Firma ŻAK w Szczańcu (produkcja reklam)

W ujęciu branżowym dominują zakłady prowadzące następujące rodzaje działalności:

- usługi remontowo-budowlane
- mechanika pojazdów i naprawa sprzętu
- usługi transportowe
- praca w leśnictwie
- handel stały i obwoźny

5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE. EKOFIZJOGRAFIA

5.1. Rzeźba terenu, geomorfologia

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego gmina Szczaniec leży w obrębie makroregionu Pojezierza Lubuskiego. W granicach gminy T. Bartkowski wydziela dwie jednostki morfologiczne różniące się zasadniczo typem rzeźby:

- Obniżenie Obry Gniłej (Rów Brójecki, Bruzda Zbąszyńska)
- Wzgórza Osieńsko-Sulechowskie (Wzgórza Sulęcińsko-Swiebodzińskie)

Obniżenie Obry Gniłej - to rozległa równina sandrowa wznosząca się od 60 – 70 m n.p.m.. Średnie spadki terenu nie przekraczają 2 %, a na całej powierzchni występują liczne, niewielkie zagłębienia bezodpływowe tworząc oczka wodne lub tereny podmokłe. Te cechy morfometryczne kwalifikują ten obszar do równinnego typu rzeźby.

Wzgórza Osieńsko-Sulechowskie – reprezentują żywszy rytm rzeźby, który jest odzwierciedleniem form morenowych o różnej genezie. Falisto – pagórkowaty typ rzeźby tworzą pagórki moreny czołowej, przeważnie spiętrzonej, ciągnącej się równoleżnikowo między Lubinickiem a Opalewem oraz drugi ciąg morenowy między Rakowem a Podmoklem Małym. Wysokości bezwzględne wahają się tu od ok. 90 do 135 m n.p.m. w ciągu drugim. Nachylenia stoków na tym obszarze wahają się w granicach do 20 %.

Na obrzeżu ciągów moren czołowych występują w płatach różnej wielkości moreny denne płaskie i faliste, reprezentujące falisty typ rzeźby. Wysokości bezwzględne oscylują w granicach 70 – 90 m n.p.m.. Granica z obszarem rzeźby równinnej pola sandrowego jest bardzo wyraźna, tworząc krawędź morfologiczną w południowym odcinku przebiegu.

W rzeźbie gminy wyraźnie zaznacza się również granica rynny glacjalnej świebodzińsko podłogowskiej, wykorzystanej przez rzekę Lubinicę, prawy dopływ Obry Leniwej.

5.2. Budowa geologiczna, surowce mineralne

W budowie geologicznej terenu udział biorą osady czwartorzędowe i trzeciorzędowe spoczywające na starszym podłożu. Osady czwartorzędowe w obrębie wzgórz morenowych cienką warstwą od powierzchni terenu okrywają osady starsze, trzeciorzędowe. Te pierwsze wykształcone są głównie jako gliny zwałowe i piaski gliniaste z niewielkimi przewarstwieniami piasków drobno i średnioziarnistych.

Osady trzeciorzędowe to pyły, iły i piaski drobnoziarniste oraz węgiel brunatny (lignit – odmiana węgla brunatnego o dobrze zachowanej strukturze drewna).

W obrębie Rowu Brójeckiego osadzone zostały o znacznej miąższości czwartorzędowe osady piaszczyste, wykształcone głównie jako piaski różnej granulacji. Od powierzchni terenu przykryte są kilkumetrową warstwą najmłodszych osadów holoceńskich wykształconych jako piaski i torfy.

Surowce mineralne. W obszarze gminy brak jest udokumentowanych złóż surowców mineralnych, możliwych do eksploatacji na skalę przemysłową. Kruszywa naturalne – piaski średnie i drobne z przewarstwieniami pospółki i żwiru eksploatowano na potrzeby lokalne w odkrywkach koło Ojerzyc i Wolimirzyc. Surowce ceramiczne – gliny zwałowe cechuje niska jakość ze względu na zanieczyszczenia marglem i otoczakami, nie nadają się więc do eksploatacji.

Na pograniczu z gminą Zbąszynek występują złoża torfu typu niskiego, zajmujących powierzchnię ok. 442 ha. Zasoby pierwotne wynosiły 4.818 tyś. m^3 a średnia miąższość złoża – 1,09 m . Eksploatacja złoża ze względu na jego niską wartość energetyczną zastała zaniechana.

5.3. Warunki wodne

Wody powierzchniowe. Obszar gminy w całości należy do zlewni Obry Leniwej, która na tym odcinku jest skanalizowana. Największym jej naturalnym dopływem jest Lubinica. Pozostałe mniejsze dopływy stanowią system rowów melioracyjnych, drenujących podmokłe tereny prawobrzeżnej części zlewni

Obry Leniwej. Szereg cieków ma charakter okresowy, prowadząc wodę po wystąpieniu intensywnych opadów. Odnosi się to również do licznych rowów prowadzących wodę w okresach wysokich stanów.

Reżim hydrologiczny Obry Leniwej charakteryzuje się podwyższonymi stanami wody w dwu okresach rocznych. Wiosną w wyniku roztopów oraz w czasie kulminacji letniej (lipiec).

Charakterystyczne przepływy Obry Leniwej:

- Q śr - 1,62 m/s
- Q śr max - 3,68 m/s

Stan czystości wody Obry Leniwej – nie odpowiada normom.

Wody podziemne. Głównym poziomem wodonośnym w obszarze gminy jest czwartorzęd. Wody tego poziomu występują w różnych warunkach strukturalno-geologicznych. Obszary zbudowane z nieprzepuszczalnych lub mało przepuszczalnych utworów spoistych cechuje wysoki poziom wody gruntowej i jest uzależniony od miąższości zalegających na tych warstwach osadów piaszczystych.

W dolinie Lubinicy poziom wody gruntowej waha się od 0,5 do 2,7 m p.p.t.

W obszarach wysoczyznowych zwierciadło wody gruntowej charakteryzuje się dużą zmiennością i jego poziom waha się od 12 do 1,2 m p.p.t. w dolinkach. Z kolei na obszarach sandrowych wyróżnić można tereny odznaczające się głębszym zaleganiem wód gruntowych (ponad 2 m p.p.t.) i torfowisk niskich , gdzie woda może osiągać powierzchnię terenu.

Główny poziom użytkowy wód eksploatowany studniami głębinowymi jest w obszarze gminy znacznie zróżnicowany. W rejonie Szczańca głębokość studni waha się w granicach 30 - 33 m , Smardzewa 48 - 75 m, Dąbrówki Małej 50 m, Wolimirzyc 60 m, a w rejonie wsi Kiełcze 124 m. Najpłytsze ujęcia wód występują w rejonie Myszęcina 12 - 17 m.

Znaczna część gminy Szczaniec, poza niewielkimi fragmentami południowym i północnym znajduje się w zasięgu **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 144**, posiadającego status Wysokiej Ochrony Wód (OWO) i rozciągającego się w układzie równoleżnikowym od Słubic po Zbąszynek.

5.4. Klimat

Położenie geograficzne gminy, podobnie jak całej Ziemi Lubuskiej sprawia, że na te tereny w okresie rocznym napływają różnorodne masy powietrza. Zdecydowanie przeważają jednak masy powietrza polarno-morskiego, napływające z sektora zachodniego, na które przypada ok. 64 % dni w ciągu roku oraz powietrza polarno-kontynentalnego – 28 % dni. Pozostałe 8 % dni przypada na masy powietrza arktycznego oraz cisze. Ścieranie się mas powietrza o różnych cechach termiczno-wilgotnościowych kształtuje określony

układ pogód i powoduje, że klimat Ziemi Lubuskiej, a więc również i obszaru gminy określa się jako „przejściowy" z wyraźną przewagą cech oceanicznych. Klimat gminy jest więc stosunkowo łagodny, szczególnie zimy są łagodne z częstymi odwilżami, zaś lato nieco chłodniejsze z minimalnie większą liczbą opadów atmosferycznych. Amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych w głębi kraju, charakterystyczna jest długa i raczej pogodna jesień. Roczne amplitudy temperatur wahają się w granicach 20°C, a średnie roczne temperatury oscylują w granicach 8-8,5°C. Średnia temperatura lipca wynosi 17,7°C, a stycznia -1,7°C. Roczne sumy opadów - w granicach 600 mm.

Klimat lokalny. Warunki topoklimatu gminy są na ogół korzystne w zakresie stosunków termiczno-wilgotnościowych oraz nawietrzania. W związku z ukształtowaniem powierzchni oraz własności termicznych podłoża – wyraźnie wyodrębniają się dwa podstawowe obszary , cechujące się odmiennymi warunkami topoklimatu. Są to:

- obszary pozadolinne, o korzystnym układzie stosunków termiczno-wilgotnościowych i dobrym przewietrzaniu
- obszary dolinne, gdzie warunki klimatyczne kształtowane są przez rozległe powierzchnie podmokłe, lub z wysokim zwierciadłem wody gruntowej, porośnięte przez łąki i lasy. Charakteryzują się dużą inwersyjnością, niekorzystnymi stosunkami termiczno-wilgotnościowymi, a w obszarach leśnych małym przewietrzaniem. Stanowią obszary tworzenia się i utrzymywania mgieł radiacyjnych.

5.5. Higiena atmosfery

Stan higieny powietrza atmosferycznego w obszarze gminy uznać należy za korzystny. Brak jest zakładów przemysłowych oraz innych źródeł emisji mogących niekorzystnie oddziaływać na stan higieny atmosfery.

Miejscowe źródła zanieczyszczeń atmosfery to głównie tzw. emisja niska, związana z paleniskami domowymi w okresie jesienno-zimowym. Większość drobnych źródeł emisji (kotłownie) na terenie gminy koncentruje się w rejonie Szczaniec-Myszęcin.

Znaczącym elementem sprawiającym uciążliwość dla otoczenia jest droga krajowa nr 2, ze względu na emisję spalin oraz hałas.

5.6. Flora i fauna

Pod względem przyrodniczo-leśnym obszar gminy położony jest w Dzielnicy Pojezierza Lubuskiego. Dominują tu siedliska borowe, które wyrosły na małożyznych piaskach fluwioglacjalnych i fluwialnych w strefie pól sandrowych oraz w obrębie wysoczyzny morenowej. Najczęściej występującym typem siedliskowym lasu jest bór świeży (Bśw), występujący na glebach

bielicowych wytworzonych z piasków luźnych i słabogliniastych. Drzewostan tworzy przeważnie sosna z domieszką brzozy i akacji.

Bór mieszany świeży (BMśw) obszarowo reprezentuje drugi typ siedliskowy. Zajmuje on gleby średnio zbielicowane, wytworzone z piasków słabogliniastych, różnoziarnistych oraz piasków lekko gliniastych i mocnych. Na tych siedliskach przeważają drzewostany sosnowe z domieszką świerku, dębu, daglezji, buku i brzozy. W runie występują : borówka czernica, rokiet, gajnik, trzcinnik, śmiałek, orlica, jeżyna, szczawik, śródmaczek.

Las mieszany (LM) występuje wyspowo na terenie całej gminy, zajmując gleby brunatne zdegradowane i brunatne. Drzewostany tworzą prawie wszystkie gatunki z przewagą sosny i dębu.

Las wilgotny (LW) zajmuje niewielkie powierzchnie w rejonie rezerwatu „Grodiszcze. "

Brak większych zbiorników wodnych powoduje, że na terenie gminy nie występują zbiorowiska roślinności wodnej i bagiennej, poza małymi fragmentami trzcinowisk i turzycowisk w dolinie Obry Leniwej i Lubinicy. Z tych też powodów na terenie gminy występuje niewiele rzadkich , ginących gatunków roślin. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy wymienia takie gatunki jak: widłak goździsty występujący w okolicach Smardzewa, przylaszczka i gwiazdnica wielkokwiatowa w rejonie rezerwatu „Grodziszcze", kokorycz pusta, bluszcz – często występujący w lasach łęgowych i grądach oraz w parku w Szczańcu, pierwiosnka lekarska i storczyk szerokolistny.

Świat zwierzęcy w obszarze gminy jest również stosunkowo ubogi, za wyjątkiem doliny Obry Leniwej, gdzie koncentrują się stanowiska rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt. Generalnie fauna obszaru gminy reprezentowana jest przez typowe gatunki pospolite występujące na Pojezierzu Lubuskim. Duże powierzchnie łąk i pastwisk, liczne zadrzewienia, mozaikowy układ pól, tworzą generalnie dogodne warunki dla życia i rozwoju zwierząt z różnorodnych grup systematycznych. Pod tym względem najkorzystniej prezentuje się obszar gminy w rejonie rezerwatu „Grodziszcze", gdzie stwierdzono bardzo duże zagęszczenie gatunków ptaków, jedno z najwyższych spotykanych w lasach Ziemi Lubuskiej.

Spośród rzadkich gatunków występujących na terenie gminy wymienić należy: bocian biały, orlik krzykliwy, żuraw, czajka, siniak, dzięcioł średni, świerszczak, strzemieniówka, remiz oraz borsuk. Większość wymienionych gatunków przebywa w rejonie rezerwatu „Grodziszcze" i dolinie Obry Leniwej.

5.7. Obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej

W obszarze gminy występują tereny oraz obiekty, które ze względu na obecne uregulowania prawne objęte zostały określonymi formami ochrony jakie

ustanowione zostały w Rozdziale 3 – Formy ochrony przyrody – ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 472 z późn. zm.). I tak:

1) **Obszary chronionego krajobrazu**. Na podstawie w. w. ustawy ukazało się Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Lubuskiego z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa lubuskiego (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 47, poz. 820), które wyznacza obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 23.375 ha w jednostce „17 – Rynny Obrzycko-Obrzańskie" położony w 12 gminach, w tym w gminie Szczaniec obszar obejmujący 2.335 ha, co stanowi 20,7 % ogólnej powierzchni gminy.

   Obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się krajobrazowo i przyrodniczo tereny o zróżnicowanych typach ekosystemów. Działalność gospodarcza na tych terenach podlega niewielkim ograniczeniom, polegających głównie na zakazie lokalizacji obiektów oraz prowadzeniu działań uciążliwych dla środowiska.

   Zasady zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu ujęte zostały zarówno w w.w. ustawie jak i Rozporządzeniu Wojewody Lubuskiego.

   W uchwalonym przez sejmik województwa lubuskiego planie przestrzennego zagospodarowania województwa – obszar chronionego krajobrazu zakwalifikowany został do sieci obszarów chronionych Natura 2000, jako „Wielkoprzestrzenne ostoje przyrody CORINE" (europejska sieć obszarów szczególnie cennych przyrodniczo).

2) **Rezerwat przyrody typu leśnego „Grodziszcze"**, o powierzchni 15,75 ha. Utworzony w 1969 r. (M.P. nr 51/69), położony w Nadleśnictwie Babimost, obręb Dąbrówka, oddz. 76 a, b, c. Celem ochrony jest zachowanie wielogatunkowego lasu liściastego wraz ze średniowiecznym grodziskiem z IX-XII wieku.

   Główny zespół leśny to grąd niski, a 0,4 ha to lity drzewostan bukowy w wieku ok. 180 lat, porastający pozostałości wczesnośredniowiecznego grodziska. Drzewostan grądu jest niezwykle urozmaicony i składa się z dębu szypułkowego, jesionu, grabu ,buka , lipy drobnolistnej, jaworu, olszy czarnej i brzozy brodawkowej. Drzewa mają 100 – 200 lat.

   W runie dużym stopniem pokrycia wyróżniają się szczyr trwały, czyściec leśny, gwiazdnica wielkokwiatowa, niecierpek pospolity, przylaszczka.

   Bardzo bogata jest awifauna rezerwatu. Przeprowadzone obserwacje ornitologiczne wykazały obecność 39 gatunków ptaków, a gniazdowanie 28 gatunków. Przeważają zięba i szpak, a na specjalną uwagę zasługują siniak i dzięcioł średni

3) **Pomniki przyrody** stanowią kolejną prawną formę ochrony przyrody, obejmującą pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej, lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej oraz krajobrazowej, odznaczające się indywidualnymi cechami.
W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody figuruje 12 tego typu obiektów, położonych w granicach gminy Szczaniec, wśród których poza drzewami znajduje się jeden głaz narzutowy.

L.p.	Nr rejestru WKP	Przedmiot ochrony i jego położenie
1.	57	głaz narzutowy-Smardzewo
2.	180	dąb szyp.,obw. 500cm, Wilenko park
3.	181	12 dębów szyp., Szczaniec park
4.	258	2 lipy szerokol., Szczaniec park
5.	260	dąb szyp., Szczaniec park
6.	540	4 dęby szyp., rezerwat „Grodziszcze"
7.	541	dąb szyp., rezerwat „Grodziszcze"
8.	686	jesion wyniosły, Myszęcin park
9.	687	jesion wyniosły, Myszęcin park
10.	688	jesion wyniosły, Myszęcin park
11.	689	dąb szyp.,Myszęcin park
12.	690	dąb szyp., Myszęcin park

Skupiskiem cennych okazów drzew pomnikowych są tereny parków. W wykazie parków będących w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków figurują parki położone w miejscowościach: Szczaniec, Wilenko, Ojerzyce, Myszęcin. Ponadto obiekty parkowe, choć bardzo zaniedbane, występują w Wolimirzycach i Brudzewie.

Bardzo cennym elementem w krajobrazie gminy są liczne aleje jesionów, klonów, jaworów i lip, które kwalifikują się do objęcia ochroną pomnikową.
Aleje:

- aleja klonów i jaworów przy drodze Myszęcin-Szczaniec;
- aleja klonów i jaworów przy drodze Opalewo – Szczaniec;
- aleja lip przy drodze Szczaniec – Opalewo;
- aleja jesionów przy drodze Szczaniec – Bolewiny;
- aleja lip przy drodze Myszęcin – Szczaniec
- aleja białodrzewów, topoli i jesionów przy drodze ze Szczańca do rezertwatu „Grodziszcze";
- aleja klonów i jaworów przy drodze Smardzewo – Jeziory
- aleja lip przy drodze Smardzewo – Babimost:
- aleja dębów przy rezerwacie „Grodziszcze";
- aleja lip przy drodze Smardzewo – Opalewo.

4) **Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 144 „Dolina kopalna Wielkopolska"**, który wg „Mapy obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce, wymagających szczególnej ochrony" (red. A.S. Kleczkowski, 1990, AGH Kraków) gromadzi wody w czwartorzędowych utworach porowych. Zbiornik ma statut wysokiej ochrony wód (OWO) i obszarowo jest znacznej rozległości, przebiegającej równoleżnikowo przez środek województwa od Słubic po Zbąszynek. Obejmuje swym zasięgiem ok. 4/5 powierzchni gminy, a jego południowa granica przebiega poniżej Smardzewa. Zbiornik ten obejmuje warstwy wodonośne występujące w obrębie utworów wodnolodowcowych lub interglacjalnych o zwierciadle napiętym, zalegające na różnych głębokościach. Cechą charakterystyczną tego typu zbiornika jest częściowa lub całkowita izolacja od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi, przeważnie glinami lub iłami. Zasilanie zbiornika odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych na wychodniach utworów piaszczystych oraz przez okna hydrologiczne, obejmujące obszary, w których warstwy izolujące glin lub iłów są nieciągłe.

Dla całego zbiornika nr 144 lub jego części opracowana zostanie dokumentacja hydrologiczna w celu ustalenia jego zasobów dyspozycyjnych oraz stref ochronnych.

5) **Grunty leśne i użytki rolne prawnie chronione**. Do zasobów środowiska przyrodniczego ustawowo podlegających ochronie (z mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych) zalicza się również grunty leśne, w szczególności lasy ochronne, a także grunty rolne w rozumieniu art. 2 w.w. ustawy, w szczególności użytki rolne wysokich klas bonitacyjnych (I-IV), dla których zgodę na wyłączenie z użytkowania rolniczego i leśnego wydaje minister środowiska lub właściwy terytorialnie wojewoda.

Łączna powierzchnia gruntów leśnych i chronionych gruntów rolnych wynosi 83,1 % powierzchni gminy (lasy – 26,3 %, grunty rolne II-IV klasy – 56,8 %), co jest jednym z najwyższych wskaźników tego typu w skali województwa

5.8. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Użytki rolne stanowią zdecydowanie przeważającą część powierzchni gminy. W przeciwieństwie do wielu gmin województwa lubuskiego ich udział w strukturze użytkowania gruntów gminy Szczaniec wynosi aż 56,8 % ogólnej powierzchni (średnio w woj. 39,6 %) oraz niewielkiej lesistości – 26,3 % (województwo - 49,2 %).

Drugą ważną cechą wyróżniającą gminę Szczaniec na tle województwa są jej warunki glebowe, charakteryzujące się dużym udziałem gleb dobrych, wysokich klas bonitacyjnych.

Bonitacja użytków rolnych w gminie Szczaniec (1997)

Klasa gleb	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w %
I	-	-
II	69	0,9
III	3590	47,3
IV	2753	36,3
V	865	11,4
VI	315	4,1
Razem	7592	100,0

Największe powierzchnie gleb dobrych i bardzo dobrych występują w granicach wsi Ojerzyce, Opalewo, Dąbrówka Mała. Gleby najsłabsze V i VI klasy zajmują północną część gminy w rejonie wsi Wilenko i Myszęcin.

Pod względem typologicznym i składu mechanicznego wyróżniono 5 grup przydatności gleb do produkcji rolnej. Pierwszą grupę stanowią gleby bielicowe o prawidłowych stosunkach powietrzno-wodnych i dobrze wykształconej warstwie próchniczej. Tworzą one kompleks pszenny dobry, III a klasy bonitacyjnej. Do drugiej grupy zaliczone są gleby bielicowe i brunatne wyługowane, stanowiące w przewadze III b klasę gruntów ornych kompleksu żytniego. Grupę trzecią tworzą gleby bielicowe, brunatne wyługowane i kwaśne, zaliczone do III i IV klasy bonitacyjnej kompleksu żytniego bardzo dobrego i dobrego. Grupa czwarta i piąta to gleby w niewielkim stopniu przydatne dla rolnictwa, mało żyzne, kompleksów żytniego słabego i bardzo słabego. Gleby te nie podlegają ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze.

W dolinach i obniżeniach terenowych wytworzyły się gleby bagienne i pobagienne – murszowe i czarne ziemie, użytkowane głównie jako użytki zielone, które stanowią ok. 19,0 % udziału użytków rolnych gminy.

Podsumowując należy stwierdzić, że warunki przyrodnicze dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa w gminie Szczaniec są bardo korzystne w porównaniu z większością gmin województwa lubuskiego, wobec czego należy bardzo ostrożnie gospodarować tymi zasobami, tak by ich powierzchnia została w maksymalnym stopniu zachowana , zgodnie z warunkami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

5.9. Synteza uwarunkowań wynikających z cech środowiska przyrodniczego gminy.

1) Pod względem przyrodniczym i krajobrazowym gmina dzieli się na dwie jednostki przestrzenne: część północno-wschodnią i część zachodnią. Pierwsza jest obszarem o mało zróżnicowanym ukształtowaniu powierzchni, w znacznym stopniu zalesionym, o słabych piaszczystych glebach z wysokim poziomem wód gruntowych. Dominują tu tereny zielone – łąki, które porastają obszary torfowisk niskich. Dominacja krajobrazu rolniczego, płaskiego.
   Obszar zachodni gminy, zróżnicowany wysokościowo, cechują na ogół dobre gleby oraz w przewadze grunty nośne dla budownictwa.
2) Gmina posiada wyjątkowo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa z uwagi na duży udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni oraz przewagę dobrych gleb – III i IV klasy bonitacyjnej.
3) Najkorzystniejsze warunki budowlane (warunki gruntowe i topoklimat) występują w zachodniej i północnej części gminy, w obszarze wysoczyzny, ograniczone jednak w znacznym stopniu glebami chronionymi.
4) Z uwagi na walory przyrodnicze i krajobrazowe szczególną ochroną należy objąć ciąg ekologiczny wodno-łąkowo-leśny Obry Leniwej z dużym obszarem torfowisk niskich i dolinę Lubinicy.
5) Zdecydowanie większej opieki wymagają parki podworskie i wiejskie z zespołami drzew pomnikowych i zabytkową zabudową, w miejscowościach: Myszęcin, Szczaniec, Wilenko, Ojerzyce.
6) Stosunkowo duże powierzchnie gminy objęte są różnymi formami ochrony prawnej, mianowicie:
   - obszary chronionego krajobrazu – 20,7 %
   - rezerwat przyrody „ Grodziszcze" o pow. 15,7 ha, z propozycją jego powiększenia
   - kompleksy leśne i grunty rolne prawnie chronione (26,3% i 56,8% pow. gminy)
   - Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 144 „Dolina kopalna Wielkopolska".
7) Na obszarze gminy występuje szereg cennych obiektów przyrodniczych , proponowanych do objęcia ochroną prawną:
   - rozszerzenie rezerwatu „Grodziszcze" o przylegający ze strony zachodniej fragment drzewostanów 100 – letnich, z dominacją dębu i jesionu, grabu i wiązu, bogatym runie i awifaunie;
   - objęcie formą ochrony rezerwatowej kompleksu lasów łęgowych i grądowych, położonych w dolinie Obry Leniwej („Żabi Młyn"), ok. 5 km na południe od istniejącego rezerwatu „Grodziszcze". Występuje tu zróżnicowany drzewostan w wieku ok. 100 lat, dominuje: dąb, wiąz

i jesion w wielu przypadkach wymiarów pomnikowych. Bardzo bogate runo: przylaszczka, ziarnopłon, pierwiosnka lekarska i inne. Na skraju lasu, przy rzece znajdują się pozostałości wczesnośredniowiecznego grodziska.

- koncepcja utworzenia Obrzańskiego Parku Krajobrazowego obejmującego dolinę Obry na odcinku od Kopanicy do Zbąszynia oraz dolinę Obry Leniwej na odcinku od Brójec do Babimostu. Obszar ten charakteryzuje się:
  - wysokimi walorami przyrodniczymi,
  - charakterystycznym krajobrazem dolinnym nie występującym na innych terenach,
  - całkowitym brakiem zabudowy,
  - szeregiem zabytków wczesnego osadnictwa

  Koncepcja utworzenia parku krajobrazowego wydaje się być dyskusyjna ze względu na to, że są to tereny objęte już jedną z form ochrony jaką jest obszar chronionego krajobrazu.
- inwentaryzacja przyrodnicza gminy wymienia i opisuje 21 obiektów kwalifikujących się do objęcia ochroną pomnikową. Obiekty te to pojedyncze drzewa, grupy drzew, a przede wszystkim aleje drzew, wymienione w pkt. 5.6 uwarunkowań.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH

6.1. Tło historyczne obszaru gminy

Jak wykazały badania archeologiczne najstarsze ślady kultury ludzkiej na tych terenach odnotowano w okolicy Szczańca na stanowisku ze schyłkowego paleolitu, czego świadectwem są znaleziska toporów kamiennych (Wilenko) oraz ceramiki na grodzisku w Dąbrówce Małej. Z epoki brązu odkryto płaskie i kurhanowe cmentarzyska kultury łużyckiej w okolicy Myszęcina. Cennym znaleziskiem jest skarb przedmiotów brązowych wydobytych z bagna w okolicy Wilenka oraz podobny ze Szczańca. Z epoki żelaza natrafiono na ślady wczesnej kultury przeworskiej (Szczaniec), a z okresu rzymskiego znane jest cmentarzysko popielnicowe z Myszęcina oraz osada ze Szczańca.

W czasach wczesnego średniowiecza, dominującą rolę odgrywało na tym terenie osadnictwo słowiańskie. Z tego okresu pochodzi gród w Myszęcinie. Na okres ekspansji Polan w zachodniej Wielkopolsce wskazują dwuczłonowe grodziska w Wilenku i Dąbrówce Małej.

Osadnictwo otwarte na tych terenach intensywnie zaczyna rozwijać się na przełomie XII-XIII w.. W okresie rozbicia dzielnicowego słabną polityczne

wpływy rodów wielkopolskich, a zaznacza się stopniowy napływ rycerstwa śląskiego, czego świadectwem są silnie umocnione siedziby rycerskie w postaci tzw. grodów stożkowatych (np. Szczaniec).

Najstarsza wzmianka o miejscowości Szczaniec („Stans") pochodzi z dokumentów z 1236 r. Ród Sczanieckich (Stentschów, Stentzschów) związany był ze Szczańcem w okresie przeszło czterystu lat. Ostatnim jego przedstawicielem w Szczańcu był Eustachy właściciel Dworu Klasztornego, który umarł bezpotomnie w 1609 r..

Z końcem XIII w. nastąpiły podziały majątkowe w Szczańcu na dwie części. Pozostająca część majątku we władaniu wielkopolskiego rodu Dryjów zarządzana była przez Henryka, określanego jako Henryk ze „Stentz", używającego polskiego herbu Osoria. W podzielonym na odrębne majątki Szczańcu Rafał v. Stenz wybudował w 1436 r. siedzibę rodową nazywaną Białym Dworem, która pozostawała w rękach kolejnych członków rodu aż do śmierci ostatniego v. Stentzscha ze Szczańca – Eustachego. Kolejnymi właścicielami Białego Dworu (w latach 1619-1719 wydzielono z niego Czerwony Dwór) nazwanego później Górnym Szczańcem i Dworu Klasztornego (Środkowym Szczańcem) były rodziny Kobelsdorffów, Löben, Sydowów, Kalckreuthów i Hünke.

Ziemia Szczaniecka po odpadnięciu od Polski leżała na pograniczu zamieszkałym przez rody śląskie, niemieckie i polskie, które łączyły więzy pokrewieństwa i posiadłości majątkowe znajdujące się po obu stronach granicy. Obecnie nie można jednoznacznie rozstrzygnąć czy jakaś część rodu mieszkająca w Szczańcu może w pełni uchodzić za niemiecką lub polską grupę rodzinną.

W 1804 r. majątek Górny Szczaniec trafił do rodziny v. Sydow ze Smardzewa, a od połowy XIX w. miała tu swoją siedzibę rodzina Hünke. Majątek Środkowy Dwór (dawny Dwór Klasztorny) należał do rodziny v. Kalckreuthów z Górzycy, którzy utrzymali się tu do 1945 r.

Do roku 1375 Szczaniec pozostawał w granicach Wielkopolski, by później na długie lata, po wyłączeniu z kasztelanii zbąszyńskiej, przynależeć do Śląska. Z chwilą zagarnięcia Śląska przez Prusy w latach 1740-1741 Szczaniec znalazł się we władaniu tego państwa.

Do końca istnienia I Rzeczpospolitej Szczaniec pełnił rolę miejscowości granicznej z Królestwem Polskim. Granica między enklawą świebodzińską, a Królestwem Polskim w rejonie Szczańca przebiegała kanałem Gniłej Obry. Spośród miejscowości wchodzących obecnie w skład gminy, po stronie polskiej leżały Koźminek i Brudzewo.

W okresie reformacji Szczaniec stał się jednym z pierwszych ośrodków luteranizmu w okręgu świebodzińskim.

W rejonie przecięcia się projektowanej autostrady z drogą krajową nr 2 znajduje się miejsce po byłym obozie karnym, założonym w styczniu 1940 r., w którym więziono ludność pochodzenia żydowskiego , zatrudnianą przy budowie autostrady Berlin-Poznań. W 1942 r. obóz przekształcony został w karny obóz pracy i więziono w nim Polaków, Czechów, Rosjan, Greków, Holendrów, Francuzów i Jugosłowian. W obozie zamordowano ponad 1000 osób.

W trosce o zachowanie tożsamości kulturowej gminy oraz kształtowanie na zewnątrz jej wizerunku, corocznie organizowane są Dni Ziemi Szczanieckiej. W trakcie tych uroczystości organizowany jest zjazd potomków rodziny Sczanieckich. W Zespole Szkół w Szczańcu powstała Regionalna Sala Pamięci im. Rodu Sczanieckich, w której prezentowane są portrety wybranych przedstawicieli kilku pokoleń rodziny.

6.2. Zarys osadnictwa. Charakterystyka zachowanego dziedzictwa kulturowego.

Osadnictwo na tych terenach datuje się już od czasów wczesnodziejowych i najliczniej rejestrowane jest w okolicy: Wilenka, Dąbrówki Małej, Koźminka, Szczańca Smardzewa i Myszęcina. Świadczą o tym liczne stanowiska archeologiczne, których na terenie gminy zarejestrowano 112.

Z okresu średniowiecza pochodzą wszystkie wsie, a badania archeologiczne wykazały istnienie grodzisk wczesnośredniowiecznych w Wilenku, Dąbrówce Małej, Myszęcinie i Szczańcu

Przeważającym typem wsi występującym na terenie gminy jest owalnica (Kiełcze, Opalewo, Smardzewo, Szczaniec, Wolimirzyce) oraz układ ulicowo-placowy jaki mają Dąbrówka Mała, Myszęcin i Ojerzyce. Pozostałe wsie prezentują następujące typy: Brudzewo – widlica, Koźminek – ulicówka i Wilenko – osada folwarczna. Wszystkie miejscowości, poza Wilenkiem, charakteryzują się dobrze zachowanym historycznym układem ruralistycznym, podlegającym ochronie.

Zabudowa mieszkalna wsi wykonana w technice murowanej oraz szachulcowej datuje się z końca XVIII w. aż po początki wieku XX. Zabudowę zagrodową wsi uzupełniały obiekty użyteczności publicznej jak szkoły (Brudzewo, Dąbrówka Mała, Kiełcze, Smardzewo, Wolimirzyce, Ojerzyce, Myszęcin i Szczaniec), sale taneczne (Szczaniec, Smardzewo) oraz remizy strażackie (Wilenko, Ojerzyce, Opalewo, Koźminek).

Dominantę przestrzenną wielu wsi stanowią kościoły : Szczaniec, Myszęcin, Opalewo, Ojerzyce, Smardzewo, Dąbrówka Mała. Najstarsze z nich to kościół parafialny w Szczańcu z XVI w. oraz kościół filialny w Smardzewie z XVIII w. Pozostałe kościoły są dwudziestowieczne.

W wielu wsiach występują zespoły pałacowo-parkowe przeważnie jednak w złym stanie technicznym (Szczaniec, Myszęcin, Ojerzyce, Dąbrówka Mała) i parki (Wilenko oraz Brudzewo i Wolimirzyce – zachowane relikty).

Liczne są założenia folwarczne datujące się z XVIII w. (Brudzewo, Szczaniec, Myszęcin, Ojerzyce, Wolimirzyce, Smardzewo), pozostałe - (Dąbrówka Mała i Wilenko) są XX wiecznymi.

Stan zachowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków jest bardzo zróżnicowany. Na 14 zabytków wpisanych do rejestru w należytym stanie znajdują się: kościoły w Koźminku, Szczańcu i Smardzewie, odnowiony spichlerz w Myszęcinie oraz gołębnik w Smardzewie. W dość dobrym stanie pozostaje pałac z folwarkiem w Ojerzycach. Pilnych działań rewaloryzacyjnych wymagają: pałac w Myszęcinie, zespół pałacowo-parkowy w Szczańcu oraz dom folwarczny w Wolimirzycach.

Zdecydowanego zabezpieczenia (działań ratunkowych) wymagają spichlerze w Szczańcu (nr rej. 1060) oraz Smardzewie (nr rej. 1060), a także ruiny pałacu należące do majątku Środkowy Szczaniec (dawny Dwór Klasztorny, nr rej. 255).

W wielu miejscowościach na terenie gminy rejestrowane są historyczne cmentarze, albo całkowicie zlikwidowane, albo też pozostające w bardzo złym stanie zachowania. Cmentarze znajdują się we wszystkich wsiach , poza Kiełczami.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego włącza południową część gminy Szczaniec do strefy krajobrazowo-kulturowej Pojezierza Lubuskiego, oznaczając ją jako **„obszar chronionego krajobrazu kulturowego"** , rozciągającego się w kierunku Zbąszynka i Trzciela. Chodzi tu ochronę historycznego krajobrazu kulturowego, którego głównymi elementami są otwarte tereny rolnicze (forma krajobrazu uprawowego) wraz z istniejącymi, dobrze zachowanymi układami przestrzennego rozplanowania wsi. Jest to typ krajobrazu kulturowego powstały w wyniku rozwoju cywilizacji rolniczej, który ukształtował się na tych terenach od czasów średniowiecza. Zabudowa wsi tworzy zwarte zespoły, ukształtowane na następujących układach: owalnica, wieś ulicowo-placowa i krótka ulicówka. Można więc przyjąć następującą definicję krajobrazu kulturowego, że jest on świadectwem dorobku społeczności ludzkiej, odzwierciedleniem jego poziomu cywilizacyjnego i kulturowego, odbiciem procesów historycznych, które kształtowały dany region.

Brudzewo (Brausendorf)

Pierwsza wzmianka z 1334 r. Typ wsi - widlica, układ przestrzenny dobrze zachowany podlegający ochronie, z zabudową zwartą , kalenicową z 2 połowy XIX w. i początku XX w. Pozostałość fundamentów po rozebranym w latach 50-tych pałacu. Folwark z końca XVIII w., układ zdegradowany. Park folwarczny zdewastowany, podobnie jak cmentarz z XIX w.

Cztery stanowiska archeologiczne w okolicy.
Brudzewo obok Koźminka to historycznie dwie wioski wielkopolskie. Na przełomie XIV i XV w. Brudzewo było w posiadaniu rodu Leszczyców. Od połowy XV w. należało do rodziny Brause, nazywającej się po polsku Brudzewskimi herbu Osoria. Do ok. 1712 r. miejscowy kościół funkcjonował jako tzw. graniczny, służący protestantom wschodniej części okręgu świebodzińskiego.

Dąbrówka Mała (Klein Dammer)

Wieś u układzie ulicowo-placowym dobrze zachowanym, podlegającym ochronie. Pierwsza wzmianka w r. 1253 jako własność Ojerza, od 1502 r. należąca do Szczańca. Obecna zabudowa wsi zwarta, kalenicowa z XIX w. Folwark z końca XIX w. użytkowany oraz relikty parku. Kościół filialny z 1870 r., zbudowany w stylu neogotyckim, jednonawowy, prostokątny z pięcioboczną apsydą od wschodu i kwadratową wieżą przy narożniku północno-zachodnim. Pałac o cechach architektury późnoklasycystycznej , wybudowany został w połowie XIX w. na miejscu wcześniejszego dworu.
Cmentarz z XIX w. zdewastowany (w polu), 5 stanowisk archeologicznych.
W 1850 r. wieś liczyła 520 mieszkańców.

Kiełcze (Keltchen)

Wieś typu owalnica z metryką średniowieczną. Układ przestrzenny dobrze zachowany, podlega ochronie. Od XVIII w. wieś należała do rodziny Mandel. Obecna zabudowa z 2 poł. XIX w. zwarta, kalenicowo-szczytowa.
Cztery stanowiska archeologiczne. W 1850 r. wieś liczyła 180 mieszkańców.

Koźminek (Koschmin)

Wieś typu ulicówka, podlegająca ochronie. Historyczny układ przestrzenny dobrze zachowany. Pierwsza wzmianka pochodzi z 1416 r. Od XVI w. własność rodziny v.Knobelsdorf. Obecna zabudowa zwarta, kalenicowa z przełomu XIX/XX w. Kościół filialny św. Stanisława z 1925-26 r., zbudowany na miejscu pierwotnej drewnianej budowli zbudowanej po 1510 r. przez cystersów z Paradyża (nr rej. 791). Jest to murowana budowla salowa z trójbocznym prezbiterium i wieżą od zachodu.
Z początków XX w. pochodzą budynki: szkoła, kuźnia, remiza strażacka, sala taneczna. Ponadto zachował się cmentarz katolicki, w polu. 9 stanowisk archeologicznych.

Myszęcin (Muschten)

Wieś ulicowo - placowa, o metryce średniowiecznej. Zachowany plan pierwotny, podlegający ochronie. W XIV i XV w. należała do śląsko-niemieckiej rodziny Smolków, od XVII w. własność rodziny v. Knobelsdorf, a od 1842 r. własność rodziny Jabłońskich.
W rejestrze zabytków figurują obiekty: pałac z XIX w., piętrowy, w stylu późno klasycystycznym częściowo przebudowany, założony na planie prostokąta z wydatnymi ryzalitami na osi poprzecznej (nr rej. 1049) oraz spichlerz znajdujący się w zabudowie folwarku, zbudowany w XVIII w. murowany, piętrowy, założony na planie prostokąta, nakryty dachem mansardowym (nr rej. 1050). W rejestrze zabytków figuruje również park krajobrazowy, założony w końcu XVIII w. o powierzchni ok. 4,0 ha, ok. 1850 r. przekształcony w założenie krajobrazowe, obecnie trochę zaniedbany. W parku występuje 10 gatunków drzew, wśród nich pomnikowe dęby i lipa. Cmentarz wiejski zlikwidowany. 10 stanowisk archeologicznych, w tym cmentarzysko kurchanowe średniowieczne i grodzisko nowożytne.
Kościół o metryce średniowiecznej (1668), w poł. XIX w. gruntownie przebudowany w formach eklektycznych .

Ojerzyce (Oggerschütz)

Wieś ulicowo-placowa o metryce średniowiecznej, zachowany plan historyczny podlegający ochronie. Wzmiankowana w 1416 r. jako własność Jana v. Walderode. Od 1674 r. do 1706 r. własność rodziny v. Knobelsdorf. Kościół filialny z 1919 r., zbudowany na miejscu kościoła o konstrukcji szachulcowej z 1670 r. W rejestrze zabytków figuruje zespół pałac-park-folwark. Pałac w obecnej neorenesansowej formie z 1885 r. kryje w sobie mury starszego dworu z XVII bądź XVIII w.
Folwark z XIX w. częściowo zagospodarowany. Park krajobrazowy z 1 poł. XIX w., zaniedbany, położony na północ od pałacu. Cmentarz przykościelny, średniowieczny, zlikwidowany, nieliczne nagrobki. Cmentarz wiejski z XIX w. zlikwidowany, nieliczny starodrzew. 9 stanowisk archeologicznych. W 1850 r. wieś liczyła 312 mieszkańców.

Opalewo (Oppelwitz)

Wieś typu owalnica ze stawem w środku. Historyczny układ przestrzenny wsi dobrze zachowany, podlega ochronie. Pierwsza wzmianka z 1426 r. Wieś należała do klasztoru w Paradyżu (Gościkowie). Od 1674 r. własność rodziny v. Knobelsdorffów, a następnie v. Schlichting. Kościół parafialny, powstały w latach 1871-1872 – jest budowlą neogotycką, ceglaną, jednonawową z pięcioboczną apsydą prezbiterialną. Od zachodu przylega kwadratowa wieża

zwieńczona stożkowatą iglicą. Cmentarz przykościelny – zlikwidowany. Cmentarz z 2 poł. XIX w. czynny. 3 stanowiska archeologiczne. Ok. 1801 r. wieś liczyła 240 mieszkańców.

Smardzewo (Schmarsse)

Wieś typu owalnica. Historyczny plan dobrze zachowany, podlega ochronie. Pierwsza wzmianka z 1257 r. Wieś należała do klasztoru cystersów w Obrze. Z końcem XVII w. wieś przeszła w ręce rodziny v. Troschke, uzyskując w kolejnych latach szczególną pozycję w enklawie świebodzińskiej. Obecna zabudowa zwarta, kalenicowo-szczytowa, z przełomu XIX/XX w.. Kościół filialny MB Częstochowskiej wpisany do rejestru zabytków, wybudowany został w 1776 r., murowany, jednonawowy z prostokątnym prezbiterium (nr rej. 1064). Z zespołu folwarcznego z XVIII w. zachowały się dwa budynki : w rejestrze zabytków figuruje spichlerz, murowany z cegły i kamienia, parterowy z użytkowym poddaszem, nakryty dachem mansardowym z powiekami, obecnie w stanie zagrażającym bezpieczeństwu (nr rej. 1066) oraz gołębnik, klasycystyczny piętrowy budynek z przełomu XVIII/XIX w. wybudowany na planie kwadratu z mansardowym dachem (nr rej. 1067). W sąsiedztwie folwarku usytuowany jest tzw. dom ludowy, posiadający ściany zewnętrzne z granitu oraz wewnętrzne z cegły, nakryty dachem mansardowym z lukarnami.
Cmentarz wiejski – czynny, stary drzewostan. 5 stanowisk archeologicznych. Ok. 1895 r. wieś liczyła 380 mieszkańców.

Szczaniec (Stans ,1236 r. Stentsch)

Wieś typu owalnica, pierwsza wzmianka z 1236 r. Obecna zabudowa zwarta, kalenicowo- szczytowa, z przełomu XIX/XX w. Dawny układ przestrzenny zachowany jest bez większych zmian i podlega ochronie. Jego centrum stanowił wydłużony trójkątny plac. Własność ziemska w Szczańcu już w średniowieczu podzielona została na dwie części, którym odpowiadały nazwy folwarków: górny i środkowy. Folwark środkowy (określany również jako dolny) zachował się w szczątkowej formie, (ruiny pałacu oraz spichlerz, figurujące w rejestrze zabytków pod nr 255 i 1060), natomiast po majątku górnym pozostał zespół pałacowo-parkowy, ujęty w rejestrze zabytków pod nr 3184. Pałac z połowy XIX w. ok. 1920 r. znacznie rozbudowany, postawiony został na miejscu zameczku o średniowiecznym rodowodzie o nazwie Biały Dwór, który zniszczony został w czasie wojny trzydziestoletniej w 1637 r.
Kościół parafialny p.w. św. Anny (nr rej.254) wzmiankowany po raz pierwszy w 1291 r.. Obecny, zbudowany ok. 1570 r. w stylu późnogotyckim. W 1825 odbudowany po pożarze.

Na południe od pałacu górnego rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 6,0 ha. Występuje w nim ok. 20 gatunków drzew, z czego kilkanaście to pomniki przyrody. Przez park płynie rzeczka Młynówka i łączący się z nią kanał młyński. Od strony północno- zachodniej park łączy się z parkiem leśnym o zbliżonej powierzchni, który związany był z drugą posiadłością szlachecką w Szczańcu.
W zabudowie wiejskiej zachował się także budynek młyna wodnego z końca XIX w.
Cmentarz przykościelny, średniowieczny – zlikwidowany. Cmentarz wiejski z XIX w. zachowany, rozbudowany.
Ok. 1890 r. wieś liczyła 520 mieszkańców. 19 stanowisk archeologicznych, w tym grodzisko stożkowate.

Wilenko (Zion)

Osada folwarczna, plan nieokreślony. Folwark z XIX w. należący do majątku w Myszęcinie. Park krajobrazowy z końca XIX w. o powierzchni ok. 3,0 ha z aleją grabową pośrodku oraz okazami pomnikowymi drzew (nr rej. 3205). Park związany był z pałacem, rozebranym po 1945 r.. Budynki gospodarcze folwarku adaptowane na mieszkania. XIX wieczny cmentarz został powiększony. Na uwagę zasługuje drewniana kaplica wzniesiona w 1939 r., o konstrukcji zrębowej. 16 stanowisk archeologicznych.

Wolimirzyce (Wolmersdorf)

Wieś typu owalnica o metryce średniowiecznej. Przestrzenny układ rozplanowania wsi z dwoma stawami jest dobrze zachowany i podlega ochronie. Obecna zabudowa zwarta, kalenicowa. Kościół filialny z 1840 r. rozebrany ze względu na zły stan techniczny. Pozostałością folwarku z XVIII w. jest dom folwarczny, użytkowany, zbudowany na przełomie XVIII i XIX w., gruntownie przebudowany w 1912 r., murowany na planie prostokąta, nakryty dachem mansardowym z lukarnami (nr rej. 1069). Relikty parku z XIX w. Cmentarz XIX - wieczny - zlikwidowany. 3 stanowiska archeologiczne. W 1850 r. we wsi było 180 mieszkańców.

Oceniając istniejącą zabudowę mieszkaniową gminy podkreślić należy, że przeważająca ilość budynków mieszkalnych powstała w II-giej połowie XIX w. lub na przełomie XIX i XX w. Przeważa zabudowa zwarta, szczytowa i kalenicowa. Ogólnie stan zabudowy jest dobry. Przeważają domy z cegły, niekiedy otynkowane, z dachami dwuspadowymi. Częste są również budynki z kamienia (przeważnie są to budynki gospodarcze) oraz pojedyncze budynki szachulcowe. Nieliczna nowa zabudowa , dysharmonizująca, występuje głównie w Szczańcu.

Wiele budynków mieszkalnych, a także gospodarczych, kwalifikuje się do objęcia gminną ewidencją zabytków, co wymaga jednak podjęcia specjalistycznych prac studialnych, z zakresu ochrony konserwatorskiej.

Dokonując oceny zasobów i ich walorów, określono uwarunkowania , stosując następujące kryteria:

- ochrony prawnej zasobów objętych rejestrem zabytków,
- obiektów nie objętych ochroną prawną, a wymagających ochrony , z uwagi na ich i znaczące wartości dla dziedzictwa kulturowego,
- innych zasobów posiadających istotne znaczenie dla tożsamości kulturowej gminy,
- atrakcyjność krajobrazu gminy.

GMINA SZCZANIEC - WYKAZ CMENTARZY

1. Brudzewo - cmentarz nieczynny
2. Dąbrówka Mała - cmentarz czynny
3. Koźminek - cmentarz czynny
4. Myszęcin - cmentarz nieczynny
5. Ojerzyce - cmentarz nieczynny
6. Opalewo - cmentarz czynny
7. Smardzewo - cmentarz czynny
8. Szczaniec - cmentarz czynny
9. Wilenko - cmentarz czynny
10. Wolimirzyce - cmentarz nieczynny

WYKAZ OBIEKTOW PROPONOWANYCH DO OBJĘCIA GMINNĄ EWIDENCJĄ ZABYTKÓW

1. Brudzewo
- folwark z końca XVIII w.
- park
- szkoła
- trafostacja
- cmentarz z XIX w.

2. Dąbrówka Mała
- kościół filialny z 1870 r.
- pałac z folwarkiem i parkiem
- szkoła
- trafostacja
- cmentarz

3. Kiełcze
- kapliczka z pocz. XX w.
- szkoła
- trafostacja
- ew. kuźnia (stan zły)

4. Koźminek
- 2 kapliczki z końca XIX w.
- kapliczka z przełomu XIX/XX w.
- szkoła
- kuźnia (czynna)
- remiza strażacka
- trafostacja
- cmentarz (katolicki)

5. Myszęcin
- kościół z XIX/XX w.
- szkoła
- trafostacja

6. Ojerzyce
- kościół filialny z 1910 r.
- szkoła
- remiza strażacka
- cmentarz wiejski

7. Opalewo
- kościół parafialny z XIX w.
- kaplica z XIX w.
- remiza strażacka
- trafostacja
- cmentarz wiejski

8. Smardzewo
- zespół folwarczny (z kościołem)
- dom ludowy (Klub Relaks)
- szkoła z pocz. XX w.
- cmentarz wiejski

9. Szczaniec
- młyn wodny
- szkoła
- sala ludowa (taneczna)
- cmentarz wiejski

10. Wilenko
- kaplica o konstrukcji zrębowej, drewniana, z pocz. XX w.
- zabudowa folwarczna z pocz. XX w.
- remiza strażacka
- trafostacja
- cmentarz wiejski

11. Wolimirzyce
- park z XIX w.
- cmentarz wiejski
- remiza strażacka
- gorzelnia (nieczynna)

GMINA SZCZANIEC
WYKAZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

Obiekt	Miejscowość	Numer	Data	Numer decyzji
Kościół św. Stanisława	KOŹMINEK	791	15.02.1964	788/64
Pałac (na terenie folwarku)	MYSZECIN	1049	20.03.1964	1053/64
Spichlerz (na terenie folwarku, odnowiony)	MYSZECIN	1050	20.03.1964	1054/64
Park krajobrazowy XVIII w., poł. XIX w.	MYSZECIN	3182	03.08.1981	KL-IV-5340/D/11/81
Zespół pałac + park + folwark	OJERZYCE	3190	19.02.1982	2/82
Kościół filialny MB Częstochowskiej	SMARDZEWO	1064	20.03.1964	1070/64
Dzwonnica przy kościele – nie istnieje	SMARDZEWO	1065	20.03.1964	1071/64
Spichlerz (na terenie folwarku)	SMARDZEWO	1066	20.03.1964	1072/64
Gołębnik (na terenie folwarku)	SMARDZEWO	1067	20.03.1964	1073/64
Kościół św. Anny	SZCZANIEC	254	06.04.1961	I-213/61
Pałac (na terenie folwarku dolnego, w ruinie)	SZCZANIEC	255	06.04.1961	I-214/61
Spichlerz (na terenie folwarku dolnego)	SZCZANIEC	1060	20.03.1964	1066/64
Zespół pałacowo – parkowy (folwark górny)	SZCZANIEC	3184	03.08.1981	KL-IV-5340/D/13/81
Park pałacowy	WILENKO	3205	27.12.1983	KL-IV-5340/D/11/83
Dom folwarczny	WOLIMIRZYCE	1069	20.03.1964	1075/64

Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC Sp. z o.o. 65-426 Zielona Góra ul. Kupiecka 21
Tel. 0-68 320-21-07. 324-60-86. fax. 324-89-42

GMINA SZCZANIEC
OBIEKTY RUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Miejscowość	Obiekt	Wpis	Załącznik	Numer	Data
OJERZYCE	Kościół	wystrój i wyposażenie	ołtarz główny, ambona, prospekt organowy, witraże	224/85	13.IX.1985
OPALEWO	Kościół parafialny	wystrój i wyposażenie	obraz Wniebowzięcia NMP, mszał, portal (wejście do zakrystii) ,6 otworów okiennych	223/86	13.IX.1985
SMARDZEWO	Kościół filialny	wyposażenie	ołtarz główny, szafa organowa, kropielnica, 2 lichtarze	117/74	6.V.1974
SZCZANIEC	Kościół parafialny	wystrój i wyposażenie	nagrobek nn, dekoracja sklepienia prezbiterium, obraz „Madonna z Dzieciątkiem", obraz „św. Józef z Dzieciątkiem"	118/74	6.V.1974

Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC Sp. z o.o. 65-426 Zielona Góra ul. Kupiecka 21
Tel. 0-68 320-21-07, 324-60-86, fax. 324-89-42

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

GMINA SZCZANIEC – 54-15, 54-16, 55-15, 55-16, 56-15, 56-16

Miejscowość	Nr stan. miejsc	Funkcja	Chronologia	Nr rejestru zabytku	Obszar i nr zgodnie z AZP
1	2	3	4	5	6
Myszęcin	2	cmentarzysko cmentarzysko ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	EB,k.łużycka OWR pradzieje WS PŚ		54-15/3
Myszęcin	3	cmentarzysko kurhanowe ślad osadn.	EB,k.łużycka pradzieje		54-15/4
Myszęcin	4	osada ślad osadn. ślad osadn.	EB,k.łużycka pradzieje PŚ-NŻ		54-15/5
Myszecin	7	ślad osadn. pkt osadn.	H,k. łużycka PŚ		54-15/6
Myszecin	8	ślad osadn.	PŚ		54-15/7
Myszecin	9	ślad osadn. ślad osadn.	EB,k.łużycka PŚ		54-15/8
Myszęcin	10	pkt osadn.	OWR		54-15/9
Myszęcin	11	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	H,k. łużycka pradzieje PŚ		54-15/10
Myszecin	15	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	EB,k.łużycka WS PŚ		54-15/11
Myszęcin	16	ślad osadn.	WŚ		54-15/12
Myszęcin	17	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		54-15/13
Wilenko	10	ślad osadn. pkt osadn. ślad osadn. ślad osadn.	EK EB,k.łużycka pradzieje PŚ		54-15/14
Wilenko	11	osada ślad osadn.	WŚ PŚ		54-15/15
Wilenko	12	pkt osadn. ślad osadn. ślad osadn.	EB,k.łużycka pradzieje PŚ		54-15/16
Wilenko	13	ślad osadn. osada osada	EK EB,k.łużycka pradzieje		54-15/17
Myszecin	-	znal. luźne	EB		54-15/24
Myszecin	-	znal. luźne	?		54-15/25
Wilenko	14	ślad osadn.	EB,k.łużycka		54-14/26
Myszecin	18	ślad osadn.	k.łużycka		54-14/27
Myszęcin	19	ślad osadn. ślad osadn.	k.łużycka PŚ- NŻ		54-15/28

1	2	3	4	5	6
Myszęcin	20	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. pkt.osadn.	KŁ pradzieje WS? NŻ		54-15/29
Wilenko	1	grodzisko	WŚ	L-20/C	54-16/1
Wilenko	2	osada osada	WŚ WS		54-16/2
Wilenko	3	ślad osadn. ślad osadn.	EK EB,k.łużycka		54-16/3
Wilenko	4	pkt osadn. osada ślad osadn.	L WS PŚ		54-16/4
Wilenko	5	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje WŚ PŚ		54-16/5
Wilenko	6	ślad osadn. ślad osadn.	WŚ EK		54-16/6
Wilenko	7	ślad osadn. ślad osadn.	EK pradzieje		54-16/7
Wilenko	8	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		54-16/8
Wilenko	9	ślad osadn. ślad osadn.	EK pradzieje		54-16/9
Szczaniec	2	osada osada pkt osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	WŚ PŚ H,k.łużycka pradzieje WŚ PŚ		54-16/10
Wilenko	15	ślad osadn. ślad osadn. osada osada ślad osadn. osada ślad osadn. ślad osadn.	EK WBR KŁ(EB) OR WS WŚ NŻ ?		54-16/34
Wilenko	16	ślad osadn. osada cment.? osada ślad osadn.	(KŁ?) KŁ(EB?) OR WS ?		54-16/35
Myszęcin	1	grodzisko ślad osadn.	WŚ PŚ	L-18/C	55-15/19
Myszecin	12	pkt osadn. ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	WOR pradzieje WŚ PŚ		55-15/20
Myszecin	13	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		55-15/21

1	2	3	4	5	6
Myszecin	14	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	EK pradzieje PŚ		55-15/22
Myszecin	5	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn. pkt osadn.	L pradzieje WŚ PŚ		55-15/23
Myszecin	6	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ-NŻ		55-15/24
Ojerzyce	1	pkt osadn. ślad osadn.	WŚ PŚ		55-15/42
Ojerzyce	2	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		55-15/43
Ojerzyce	3	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	pradzieje WŚ PŚ		55-15/44
Ojerzyce	4	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ-NŻ		55-15/45
Ojerzyce	5	ślad osadn. ślad osadn.	WŚ PŚ-NŻ		55-15/46
Ojerzyce	6	ślad osadn. pkt osadn. ślad osadn.	H,k.łużycka pradzieje WŚ		55-15/47
Ojerzyce	7	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		55-15/48
Ojerzyce	8	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		55-15/49
Ojerzyce	9	ślad osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	M H,k.łużycka pradzieje PŚ		55-15/50
Szczaniec	4	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	EK PŚ WŚ		55-15/51
Szczaniec	11	ślad osadn. ślad osadn.	WŚ PŚ		55-15/52
Szczaniec	12	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ-NŻ		55-15/53
Szczaniec	13	ślad osadn.	PŚ-NŻ		55-15/54
Dąbrówka Mała	1	grodzisko	WŚ	45-1967 arch.	55-16/1
Dąbrówka Mała	2	osada	?	162-1968	55-16/2
Dąbrówka Mała	3	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje WŚ PŚ		55-16/3
Szczaniec	1	ślad osadn. pkt osadn. pkt osadn.	WŚ WŚ PŚ		55-16/7
Szczaniec	5	pkt osadn. pkt osadn. pkt osadn.	WŚ WŚ PŚ		55-16/8
Szczaniec	7	znal. luźne	PŚ-NZ		55-16/9

1	2	3	4	5	6
Szczaniec	10	grodzisko stożkowate kaplica	PŚ NZ		55-16/10
Szczaniec	14	ślad osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	pradzieje OWR WŚ PŚ		55-16/11
Szczaniec	15	ślad osadn. pkt osadn. ślad osadn.	pradzieje WŚ PŚ		55-16/12
Szczaniec	16	ślad osadn. ślad osadn. pkt osadn. ślad osadn.	pradzieje L WŚ PŚ		55-16/13
Szczaniec	17	pkt osadn. pkt osadn.	OWR pradzieje		55-16/14
Szczaniec	18	ślad osadn. ślad osadn. pkt osadn. ślad osadn.	N EB,k.łużycka pradzieje PŚ		55-16/15
Szczaniec	19	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ-NŻ		55-16/16
Szczaniec	-	skarb	EB		55-16/17
Szczaniec	6	obozowisko? ?	EK ?		55-16/18
Szczaniec	9	osada? znal. luźne	WŚ EK		55-16/19
Szczaniec	-	znal. luźne	N?		55-16/20
Szczaniec	-	znal. luźne	?		55-16/21
Kiełcze	1	ślad osadn.	PŚ-NŻ		56-15/5
Wolimirzyce	1	ślad osadn.	PŚ		56-15/6
Wolimirzyce	2	ślad osadn.	PŚ-NŻ		56-15/7
Wolimirzyce	3	ślad osadn.	PŚ		56-15/8
Kiełcze	-	znal. luźne	N		56-15/9
Smardzewo	1	ślad osadn.	H,k.łużycka		56-16/1
Smardzewo	2	ślad osadn. ślad osadn. pkt osadn.	H,k.łużycka WS PŚ		56-16/2
Smardzewo	3	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	H,k.łużycka pradzieje PS		56-16/3
Smardzewo	4	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	H,k.łużycka pradzieje PS-NŻ		56-16/4
Smardzewo	5	pkt osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	k. łużycka pradzieje WŚ PŚ-NŻ		56-16/5
Opalewo	1	ślad osadn.	EB,k.łużycka		56-16/6

1	2	3	4	5	6
Brudzewo	1	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje L WS PŚ		56-16/7
Brudzewo	2	pkt osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	H,k. łużycka pradzieje WS PŚ		56-16/8
Brudzewo	3	osada osada osada	pradzieje OWR WŚ		56-16/9
Brudzewo	4	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	pradzieje L PŚ		56-16/10
Koźminek	1	cmentarzysko kurhanowe	EB,k.łużycka		56-16/11
Koźminek	2	pkt osadn.	pradzieje		56-16/12
Koźminek	3	pkt osadn. pkt osadn. pkt osadn.	pradzieje OWS WS		56-16/13
Koźminek	4	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	L pradzieje PŚ		56-16/14
Koźminek	5	ślad osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	H,k.łużycka pradzieje WS PŚ		56-16/15
Koźminek	6	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	H,k.łużycka pradzieje PŚ-NZ		56-16/16
Koźminek	7	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	POR pradzieje PŚ		56-16/17
Koźminek	8	pkt osadn. ślad osadn.	L PŚ		56-16/18
Koźminek	9	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		56-16/19
Koźminek	10	pkt osadn. ślad osadn. ślad osadn.	OWR pradzieje PŚ		56-16/20
Koźminek	11	pkt osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	POR pradzieje WŚ PŚ		56-16/21
Koźminek	12	pkt osadn.	pradzieje		56-16/22
Koźminek	13	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	pradzieje pkt osadn. ślad osadn.		56-16/23
Koźminek	14	pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	pradzieje WŚ PŚ		56-16/24
Koźminek	15	ślad osadn. ślad osadn.	WS PS		56-16/25

1	2	3	4	5	6
Kręcko	8	cmentarzysko pkt osadn. pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn. ślad osadn.	k.łużycka EB,k.łużycka pradzieje WS WS PŚ		56-16/26
Kręcko	9	cmentarzysko pkt osadn. ślad osadn. ślad osadn.	EB,k.łużycka pradzieje WS		56-16/27
Kręcko	10	cmentarzysko pkt osadn. pkt osadn. ślad osadn.	H,k.łużycka pradzieje WŚ PŚ		56-16/28
Kręcko	11	ślad osadn. pkt osadn. ślad osadn.	EB,k.łużycka pradzieje PS-NŻ		56-16/29
Kręcko	12	pkt osadn. ślad osadn. osada	H,k.łużycka pradzieje PŚ-NŻ		56-16/30
Opalewo	2	ślad osadn.	PŚ- NŻ		56-16/31
Opalewo	3	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje PŚ		56-16/32
Kręcko	-	grodzisko	WS		56-16/33
Koźminek	-	znal. luźne	N		56-16/34
Koźminek	16	?	WŚ		56-16/35

LEGENDA

do wykazu stanowisk archeologicznych

1) Oznaczenia użytych skrótów w kolumnie – 4 „chronologia"

EK - epoka kamienia
M - mezolit
N - neolit
WBR - wczesna epoka brązu
EB - epoka brązu
H - okres halsztacki
L - okres lateński
WOR - wczesny okres rzymski
OWR - okres wpływów rzymskich
OR - okres rzymski
KŁ - kultura łużycka
WS - wczesne średniowiecze
PS - późne średniowiecze
NŻ - okres nowożytny

2) Numeracja stanowisk archeologicznych na planszy odpowiada numeracji podanej w tabeli, w kolumnie – 2.

7. KOMUNIKACJA

7.1. Komunikacja drogowa

Reforma administracji publicznej, która weszła w życie 1.01.1999 r. objęła również administrację drogową. Wskutek wprowadzonych zmian powstały 4 kategorie dróg publicznych :
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne

Drogi krajowe

Przez teren gminy po północnym jej skraju, przez obręby Myszęcin i Wilenko przebiega droga krajowa nr 2 (E30) Warszawa – Poznań – Świecko (przejście graniczne z Niemcami).
W układzie komunikacyjnym gminy droga ta posiada bardzo ważne znaczenie, zapewniając dogodne powiązanie gminy z układem dróg na obszarze regionu i kraju.

Drogi wojewódzkie

Drogi wojewódzkie tworzą dwa ciągi komunikacyjne przebiegające przez środek gminy na osi wschód – zachód.
Są to drogi :
- nr 302, Smardzewo – Zbąszynek – Zbąszyń – Nowy Tomyśl
- nr 303, Świebodzin – Smardzewo – Babimost – Wolsztyn, droga zapewniająca dojazd do lotniska Babimost oraz do drogi krajowej nr 32 Sulechów – Poznań

Drogi wojewódzkie wraz z drogami powiatowymi stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy.

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe tworzą 8 ciągów komunikacyjnych i wraz z omówionymi wyżej drogami wojewódzkimi stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy.

Drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi (ciąg komunikacyjny)
1	1201 F	Smardzewo – Buków – Sulechów
2	1202 F	Wityń – Ojerzyce – Jeziory – Raków – Buków

3	1204 F	Smardzewo – Karczyn – Łęgowo – Krężoły
4	1209 F	Szczaniec – Wolimirzyce – Kiełcze – Raków – Rosin
5	1210 F	Ojerzyce – Szczaniec – Dąbrówka Wlkp. – Lutol Mokry
6	1211 F	Smardzewo – Szczaniec – Myszęcin
7	1216 F	Opalewo – Koźminek – Kręcko
8	1217 F	Szczaniec – Wilenko – Jordanowo

W sieci dróg powiatowych najważniejszą rolę spełniają drogi: 1211 F Smardzewo – Szczaniec – Myszęcin i 1201 F Smardzewo – Buków – Sulechów, tworzące oś komunikacyjną na kierunku północ – południe i wyprowadzające ruch kołowy z gminy w kierunku północnym na drogę krajową nr 2 oraz w kierunku południowym do Sulechowa i Zielonej Góry.

Drogi gminne

Sieć dróg gminnych tworzy 15 ciągów komunikacyjnych. Sieć ta stanowi uzupełniający układ komunikacyjny w stosunku do dróg o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

Drogi zaliczone do kategorii dróg gminnych

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi (ciąg komunikacyjny)
1	005701 F	Ojerzyce – Wolimirzyce
2	005702 F	Opalewo – droga wojewódzka nr 303
3	005703 F	Myszęcin – Wilenko
4	005704 F	Wolimirzyce – Dąbrówka Mała
5	005705 F	Smardzewo – Kiełcze – Jeziory
6	005706 F	Ojerzyce – Dąbrówka Mała
7	005707 F	Koźminek – Brudzewo
8	005708 F	Opalewo – Wolimirzyce
9	005709 F	Kiełcze – Przygubiel – Raków
10	005710 F	Droga przez wieś Myszęcin
11	005711 F	Wolimirzyce – Jeziory
12	005712 F	Ojerzyce – Myszęcin
13	005713 F	Brudzewo – Karczyn
14	005714 F	Ojerzyce – Świebodzin
15	005502 F	Smardzewo - Klępsk

Przeważająca część dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową, lub nieulepszoną.

Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych

Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych usytuowane są w Myszęcinie przy drodze krajowej nr 2 Warszawa – Poznań – Świecko. Tutaj znajdują się stacje paliw, parkingi, warsztaty naprawcze, hotel i obiekty gastronomiczne. Wymienione obiekty i urządzenia związane są przede wszystkim z obsługą ruchu kołowego na drodze krajowej nr 2.

Z urządzeń przeznaczonych dla ludności gminy wymienić należy :

- warsztat mechaniki samochodowej w Myszęcinie
- oraz stację paliw w Smardzewie, usytuowaną na terenie prywatnym, po byłym ośrodku PGR

Bardziej wyspecjalizowana obsługa pojazdów samochodowych prowadzona jest przez infrastrukturę zlokalizowaną poza obszarem gminy

Uwarunkowania rozwoju komunikacji drogowej

Walorem układu komunikacyjnego gminy jest dobre powiązanie z siecią dróg krajowych i regionalnych. Najważniejszą rolę w tym układzie spełniają :

- droga krajowa nr 2 (E30) Warszawa – Poznań – Świecko (przejście graniczne z Niemcami) – Berlin
- droga wojewódzka nr 303 Świebodszin – Smardzewo – Babimost – Wolsztyn
- oraz drogi powiatowe nr 1211 F Samrdzewo – Szczaniec – Myszęcin i 1201 F Smardzewo – Buków – Sulechów

Drogi : krajowa nr 2 i wojewódzka nr 303 tworzą ciągi komunikacyjne na kierunkach wschód – zachód, natomiast drogi powiatowe : nr 1211 F i 1201 F na kierunku północ – południe.

Niezadowalające jest powiązanie komunikacyjne miejscowości Szczaniec z północną częścią gminy Zbąszynek, a szczególnie z miejscowością Dąbrówka Wlkp. oraz ze Zbąszynkiem i Zbąszyniem. Dotyczy to odcinka drogi powiatowej nr 1210 F Szczaniec – Dąbrówka Wlkp. o nawierzchni nie - ulepszonej.

Przeważająca część dróg gminnych oraz część dróg powiatowych posiada nawierzchnię gruntową, nieulepszoną. Drogi te mają niezadowalające parametry techniczne i geometryczne (zbyt mała szerokość, nienormatywne łuki).

7.2. Komunikacja kolejowa

Przez środkową część gminy na osi wschód – zachód, a także przez ośrodek gminny – wieś Szczaniec przebiega magistrala kolejowa Warszawa – Poznań – Rzepin – Frankfurt n/Odrą – Berlin, dzieląc obszar gminy na część północną

i południową. W gospodarce gminy magistrala ta nie odgrywa większej roli, z uwagi na jej tranzytowy charakter. Bliskość węzła kolejowego – Zbąszynek i ośrodka powiatowego – Świebodzin, przez które magistrala przebiega, przekreśla również możliwość wykorzystania na większą skalę stacji kolejowej w Szczańcu dla przewozów towarowych w skali krajowej i regionalnej. Istniejąca stacja towarowa może być wykorzystana dla celów lokalnych, związanych z lokalizacją na terenie gminy zakładów produkcyjnych wymagających transportu kolejowego.

8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

8.1. Zaopatrzenie w wodę.

Gmina Szczaniec zaopatrywana jest w wodę z wodociągów komunalnych. Wodociągi wiejskie istnieją w miejscowościach: Szczaniec, Myszęcin, Dąbrówka Mała, Wolimirzyce, Ojerzyce, Kiełcze, Nowe Karcze. Na terenie gminy istnieje również wodociąg grupowy obejmujący wsie Smardzewo, Opalewo, Koźminek i Brudzewo. Na planszy przedstawiono jedynie wodociągi przesyłowe z miejscowości Smardzewo do Opalewa, Koźminka i Brudzewa.

Jedyną miejscowością nie posiadającą sieci wodociągowej jest Wilenko. Ludność zaopatruje się tu w wodę z własnych ujęć przydomowych.

Wodociągi zbiorowego zaopatrywania w wodę oraz ujęcia komunalne:

- Szczaniec

Ujęcie wody zlokalizowane jest w południowej części wsi. Eksploatowane wody pochodzą z utworów czwartorzędowych kat. B. W północnej części ujęcia w 1977 roku wykonano dwie studnie wiercone nr SW-1 i SW-2 o ustalonych zasobach eksploatacyjnych Q_e = 29 m^3/h przy depresji S=5,8m według pozwolenia wodnoprawnego - Decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr GT-V-8530/B/10/77 z dnia 8.04.1977 r.
W południowej części ujęcia w 1980 roku odwiercono dwie studnie nr SW-4 i SW-5 o ustalonych zasobach eksploatacyjnych Q_e = 34 m^3/h, przy depresji S=5,2 m, zgodnie z Decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr GT-V-8530/B/5/80 z dnia 14.01.1980 r.
Obecnie pobór wody z ujęcia odbywa się z trzech studni głębinowych Nr SW-1, SW-2, SW-5. Studnia SW-4 nie jest eksploatowana ze względu na złą jakość wody.

Stacja uzdatniania wody (SUW) znajduje się w północnej części ujęcia. Woda surowa uzdatniana jest poprzez napowietrzanie, filtrację (filtry ciśnieniowe – odżelaziacze) i chlorowanie.

Ujęcie posiada strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 10m wokół każdej studni.

Sieć wodociągowa we wsi Szczaniec pochodzi z lat 70-tych i 80-tych. Zbudowana jest głównie z rur PCV oraz odcinkowo z rur azbesto – cementowych. Średnice głównych przewodów wodociągowych to 250, 110 i 90 mm. Łączna długość sieci wynosi ok. 10,4 km.

- Smardzewo – Opalewo – Koźminek - Brudzewo

Ujęcie zlokalizowane jest na szczycie lokalnego wzniesienia w południowej części wsi Smardzewo. Składa się z dwóch studni wierconych wykonanych w 1981 roku. Studnia nr SW-1 stanowi studnię zasadniczą o Q_e = 60m^3/h, a studnia nr SW-2 jest studnią awaryjną o Q_e = 60m^3/h. Eksploatowane wody pochodzą z utworów czwartorzędowych kat. B. Zgodnie z Decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr OSGW–gg-8530-B/15/82 z dnia 23.02.1982 r. dla ujęcia zatwierdzono zasoby wody podziemnej w wysokości 60 m^3/h, przy depresji R=160m. Obecnie studnie SW-1 i SW-2 eksploatowane są przemiennie.

Stacja uzdatniania wody znajduje się w kierunku zachodnim w odległości ok. 270m od otworów studziennych. Główne urządzenia uzdatniające: mieszacze wodno – powietrzne, trzy filtry ciśnieniowe – odżelaziacze i dwa chloratory.

Ujęcie posiada wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej o minimalnej odległości od granicy strefy do studni wynoszącej 10m.

Stan techniczny ujęcia jest dobry i umożliwia dalszą jego eksploatację. Sieć wodociągowa we wsi Smardzewo pochodzi z początku lat 80-tych. Zbudowana jest z rur PCV o średnicach 90 i 110 mm. Jej długość wynosi ok. 2,4km.

W 1994 roku wybudowana została sieć wodociągowa we wsi Brudzewo z podłączeniem do wodociągu w Smardzewie. Długość wiejskiej sieci wraz z wodociągiem przesyłowym ze Smardzewa wynosi ok. 1,8 km i zbudowana jest z rur PCV o średnicy 90 mm.

W dalszej kolejności w 2000 roku wybudowano sieć wodociągową we wsi Koźminek i Opalewo. Wodociąg w Koźminku o długości ok. 3,8 km i w Opalewie o długości ok. 3,9 km (długości liczone razem z wodociągami przesyłowymi ze Smardzewa) wybudowano z rur PCV o średnicach 90 i 110 mm.

- Myszęcin

Ujęcie zlokalizowane jest w południowej części miejscowości. Składa się z dwóch studni wierconych eksploatujących wody pochodzące z utworów czwartorzędowych kat. B.

Studnia SW-2 odwiercona w 1981 roku o zasobach eksploatacyjnych Q_e = 23 m^3/h, depresji S=11m i promieniu leja depresji R=274, zatwierdzonych

decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze OSGW-gg-8530-B/19/81 z dnia 25.03.1981r.
Studnia SW-1z wykonana w 1989 roku, o zasobach eksploatacyjnych nie przekraczających Q = 38 m^3/h przy depresji S=8m zatwierdzonych decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr OS-gg-8530-B/54/89 z dnia 21.12.1989 r.
Studnia SW-1z jest studnią awaryjną, a SW-2 studnią podstawową, ale ich eksploatacja prowadzona jest przemiennie.

Woda surowa z ujęcia poddawana jest uzdatnianiu w SUW. Główne urządzenia uzdatniające to: mieszacze wodno – powietrzne i dwa filtry ciśnieniowe – odżelaziacze.

Ujęcie posiada wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej o minimalnej odległości od granicy strefy do studni wynoszącej 10m.

Stan techniczny ujęcia jest dobry, umożliwiający dalszą jego eksploatację. Po uzdatnieniu woda pod względem bakteriologicznym nie budzi zastrzeżeń.
Sieć wodociągowa we wsi Myszęcin pochodzi głównie z lat 80-tych. Zbudowana jest z rur azbesto – cementowych i PCV o średnicach 90 i 110mm. Długość sieci wynosi ok. 3,1 km.

- Dąbrówka Mała

Ujęcie wody zlokalizowane jest w południowej części miejscowości. Składa się z dwóch studni wierconych eksploatujących wody z utworów czwartorzędowych kat. B.
Studnia SW-3 wykonana w 1975 roku posiada zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr GT-V-423/75/75 z dnia 25.08.1975 zasoby eksploatacyjne Q_e = 50 m^3/h, przy depresji S=6,3m i promieniu leja depresji R=231m.
W roku 1988 odwiercono studnię SW-4 i decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr OS-gg-8530-B/12/88 z dnia 23.12.1988 r. zatwierdzono aneks do dokumentacji hydrogeologicznej w ramach zasobów zatwierdzonych w w/w decyzji wydanej w 1975 roku.
Eksploatacja studni SW-3 i SW-4 odbywa się przemiennie.

Woda surowa z ujęcia wymaga uzdatniania. SUW składa się m.in. z urządzeń uzdatniających: mieszaczy wodno – powietrznych, czterech filtrów ciśnieniowych – odżelaziaczy.

Ujęcie posiada wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej o minimalnej odległości od granicy strefy do studni wynoszącej 10m.

Stan techniczny ujęcia jest dobry i umożliwia jego dalszą eksploatację. Po uzdatnieniu woda pod względem bakteriologicznym nie budzi zastrzeżeń.

Wodociąg został wybudowany w latach 70-tych oraz w roku 2001 (ok. 700 mb). Ogólna długość sieci wynosi ok. 1,5 km. Przewody są wykonane z rur PCV o średnicach 90 i 110 mm.

• Ojerzyce

Ujęcie zlokalizowane jest we wschodniej części wsi i składa się z dwóch studni. Eksploatowane wody pochodzą z utworów czwartorzędowych kat. B.

W 1974 roku odwiercono studnię SW-1 i decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr GPO-IV-423/26/74 z dnia 26.02.1974 r. zatwierdzono zasoby eksploatacyjne Q_e = 41 m^3/h, przy depresji S=3m i promieniu leja depresji R=189m.

W 1981 roku odwiecono otwór awaryjny SW-2. Eksploatacja tej studni odbywa się w ramach zatwierdzonych zasobów dla ujęcia wynoszących Q=41m^3/h – decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr OSGW-gg-8530-B/61/81 z dnia 23.10.1981r.

Obecnie otwory studziennie SW-1 i SW-2 eksploatowane są przemiennie.

Woda surowa z ujęcia wymaga uzdatniania. W SUW wodę surową poddaje się napowietrzaniu w mieszaczu wodno – powietrznym i filtracji ciśnieniowej.

Ujęcie posiada wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej o minimalnej odległości od granicy strefy do studni wynoszącej 10m.

Stan techniczny ujęcia jest dobry i umożliwia jego dalszą eksploatację. Po uzdatnieniu woda pod względem bakteriologicznym nie budzi zastrzeżeń.

Sieć wodociągowa zbudowana została z rur PCV o średnicach 90 i 110mm. Łączna jej długość wynosi ok. 1,8 km. Część sieci pochodzi z lat 70-tych, a część (ok. 40%) z ok. 1993 roku.

• Kiełcze

Ujęcie zlokalizowane jest w południowo – wschodniej części wsi. Składa się z jednej studni wierconej o zatwierdzonych decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr GPO-IV-423/35/75 z dnia 18.04.1975 r. zasobach eksploatacyjnych Q_e = 14,5 m^3/h, przy depresji S=54m i promieniu leja depresji R=500m. Eksploatowane wody pochodzą z utworów czwartorzędowych kat. B. Ujmowane wody poddawane są napowietrzaniu i filtracji ciśnieniowej ponieważ zawierają zbyt dużą zawartość żelaza.

Ujęcie posiada wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej o minimalnej odległości od granicy strefy do studni wynoszącej 10m. Po uzdatnieniu woda pod względem bakteriologicznym nie budzi zastrzeżeń.

Sieć wodociągowa pochodzi z lat 70-tych. Zbudowana jest z rur PCV o średnicy 90 mm i długości ok. 1,2 km.

• Wolimirzyce

Ujęcie zlokalizowane jest w centralnej części miejscowości. Składa się z dwóch studni eksploatujących zasoby z utworów czwartorzędowych kat. B. Do roku 1984 eksloatowana była tylko studnia SW-1 kopano – wiercona wybudowana przed 1945 r. W 1984 r. oddano do eksploatacji studnię SW-2. Decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze nr OSGW-gg-8530-B/22/84 z 1984 r. zatwierdzono zasoby ujęcia w wysokości Q_e = 45 m^3/h, przy depresji

S=1,10m i promieniu R=73m. Studnia SW-2 jest studnią podstawową, a SW-1 awaryjną.

Ujmowana woda surowa nie wymaga uzdatniania. Odpowiada ona wymogom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 04.09.2000 r. Dz. U. Nr 82, poz. 937 w sprawie warunków jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze.

Obecnie obie studnie posiadają strefy ochrony bezpośredniej. Minimalna odległość granicy strefy do studni wynosi 10m.

Stan ujęcia jest dobry i umożliwia jego dalszą eksploatację.

Wodociąg wiejski wybudowano w latach 70-tych z rur głównie azbesto – cementoych i PCV o średnicach 90 i 110 mm i długości sieci ok. 1,2 km.

- Nowe Karcze

Ujęcie zlokalizowane jest w zachodniej części Przysiółka Nowe Karcze. Składa się z nieczynnej od 1987 r. studni SW-1 oraz wykonanej w 1987 r. studni SW-2. Ustalone zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą Q_e = 25 m^3/h, przy depresji S=5m. Zatwierdzone zostały decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej Wydz. Budownictwa Urbanistyki i Architektury w Zielonej Górze nr BUA-IV-423/13/72 z dnia 28.01.1972 r. Zasoby studni SW-2 nie zostały dotychczas zatwierdzone.

Woda ujmowana z ujęcia wymaga uzdatniania. Poddawana jest w nowej SUW napowietrzaniu oraz filtracji ciśnieniowej (odżelaziacz i odmanganiacz), a w razie konieczności chlorowaniu.

Ujęcie posiada wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 8m. Po uzdatnianiu woda nie budzi zastrzeżeń pod względem bakteriologicznym.

Sieć wodociągowa pochodzi z lat 70-tych. Zbudowana jest z rur PCV o średnicy 90 mm. Jej długość wynosi ok. 0,3 km.

Ilość wody z ujęć w 2003 roku według danych z Urzędu Gminy w Szczańcu.

Lp.	Miejscowość	Woda pobrana z ujęcia [m^3/rok]
1.	Szczaniec	63 828
2.	Myszęcin	29 809
3.	Smardzewo	42 742
4.	Dąbrówka Mała	7 412
5.	Wolimirzyce	6 214
6.	Ojerzyce	7 837
7.	Kiełcze	2 987
8.	Nowe Karcze	2 262

8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

W gminie Szczaniec kanalizacja sanitarna funkcjonuje jedynie na osiedlu mieszkaniowym wielorodzinnym w Szczańcu. Ścieki sanitarne odprowadzane są z czterech mieszkalnych bloków dwupiętrowych do małej lokalnej samoobsługowej oczyszczalni typu Mu-100 (bioblok). Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rowu melioracyjnego R-C_{44}.

Na terenie gminy oprócz w/w nie ma systemów wiejskich kanalizacji sanitarnych ani oczyszczalni. W budownictwie mieszkalnym oraz obiektach usług i handlu powszechnym rozwiązaniem są bezodpływowe zbiorniki (szamba) lub doły chłonne. Szamba są okresowo opróżniane przy użyciu taboru asenizacyjnego, który wywozi ścieki głównie do oczyszczalni w Świebodzinie.

Zgodnie z opracowaniem z 2004r. dotyczącym „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych" w miejscowości Szczaniec wybudowano przepompownię ścieków sanitarnych, która po realizacji planowanej w gminie kanalizacji będzie tłoczyć ścieki do istniejącej oczyszczalni ścieków w Świebodzinie.

8.3. Usuwanie odpadów.

Gmina Szczaniec nie posiada własnego, uporządkowanego wysypiska odpadów komunalnych.

Stare nieczynne wysypiska odpadów komunalnych zakładane ok. 1990 roku znajdują się w miejscowościach: Szczaniec, Wolimirzyce, Wilenko, Koźminek, Ojerzyce, Smardzewo, Myszęcin, Dąbrówka Mała. Aktualnie w/w nieczynne składowiska są w trakcie procesu rekultywacji w kierunku leśnym.

Działalnością usługową w zakresie gromadzenia i wywozu odpadów z terenu gminy zajmuje się firma „TEW" w oparciu o indywidualne umowy. Szacuje się, że usługą objętych jest ok. 70% gospodarstw z terenu gminy. Odpady od ok. 2000 r. wywożone są na powiatowe składowisko w Jeziorach w gminie Świebodzin lub poza teren powiatu (Sulechów – Nowy Świat, Bukowiec).

Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka surowców wtórnych (szkło, plastik) w miejscowościach: Szczaniec, Ojerzyce, Opalewo, Dąbrówka Mała, Smardzewo, Koźminek, Myszęcin.

8.4. Gazownictwo.

Przez teren gminy Szczaniec nie przebiegają żadne sieci gazowe.

8.5. Ciepłownictwo.

W gminie Szczaniec nie ma kotłowni tworzących zintegrowany system ciepłowniczy. Gospodarka cieplna oparta jest na indywidualnych bądź lokalnych kotłowniach. Są to kotłownie na paliwo stałe (węgiel, koks, miał węglowy, drewno, słomę). Nielicznie stosuje się ekologiczne nośniki energii (olej opałowy, gaz butlowy).

Lokalne wolnostojące kotłownie na terenie gminy:

- kotłownia w południowej części wsi Myszęcin – ogrzewa jeden wielorodzinny budynek dwupiętrowy, opalana miałem węglowym,
- kotłownia w południowej części wsi Szczaniec – ogrzewa cztery wielorodzinne budynki dwupiętrowe, opalana miałem węglowym,
- kotłownia w północnej części wsi Ojerzyce – nieczynna.

8.6. Elektroenergetyka

Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w energię elektryczną z terenowej sieci elektroenergetycznej 15 kV poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć rozdzielczą 0,4 kV.

Terenowa sieć 15 kV zasilana jest z GPZ – Sobieskiego Świebodzin.

W skład uzbrojenia gminy wchodzą następujące elementy:

- stacje transformatorowe 15/04 kV – 31 szt.
- napowietrzne linie 15 kV – 46,4 km
- napowietrzna linia 110 kV – 4,4 km

Stan techniczny uzbrojenia jest zadawalający:

Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być starzejąca się infrastruktura elektroenergetyczna, która nie będzie w stanie zagwarantować ciągłości dostawy energii elektrycznej.

9. UWARUNKOWANIA ROZWOJU – SYNTEZA

Reforma ustrojowa państwa z przełomu lat 1989/90 ograniczyła centralne sterowanie sprawami lokalnymi przez utworzenie samorządów gminnych. Dzięki temu procesowi stworzone zostały formalne warunki dla rozwoju samodzielności gmin w podejmowaniu działań mających na celu podniesienie poziomu życia i zasobności mieszkańców. W podejmowaniu tych działań towarzyszą nowe jakościowo formy zarządzania gminą. Istotną rolę odgrywa planowanie strategiczne, które ma na celu sterowanie rozwojem gminy w oparciu o kształtowanie długookresowej strategii rozwoju i programowanie konkretnych działań realizacyjnych, z uwzględnieniem :

- oceny stanu istniejącego gospodarki z określeniem jej silnych i słabych stron

- analizy prawdopodobnych stanów z określeniem możliwości, barier i zagrożeń.

9.1. Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje

1. Korzystne położenie gminy w strefie przygranicznej sprzyjające współpracy międzynarodowej, przede wszystkim z Niemcami oraz w bliskości z ważnymi ośrodkami gospodarczymi Zieloną Górą, Gorzowem Wlkp. i Poznaniem.
2. Dobre powiązanie komunikacyjne gminy z siecią dróg o znaczeniu krajowym i regionalnym.
3. Potencjał gospodarczy gminy oraz dobry stan istniejącego zainwestowania.
4. Dobre przygotowanie gminy na przyjęcie nowych inwestorów oraz aktywność samorządu w zakresie promocji i pozyskiwania środków pomocowych i funduszy przedakcesyjnych.
5. Przynależność gminy do Euroregionu Sprewa – Nysa – Bóbr, sprzyjająca podejmowaniu działań na rzecz rozwoju i integracji kulturowo – gospodarczej obszarów przygranicznych.
6. Dominująca funkcja rolnicza, bardzo dobre warunki dla jej rozwoju. Gleby klas od II do IV, ze zdecydowaną przewagą klas III i IV stanowią ok. 84,5 % ogólnej powierzchni użytków rolnych (klasa III – 47,3%, klasa IV – 36,3%, klasa II – 0,9%.
7. Obszary niezainwestowane korzystne dla procesów urbanizacyjnych obejmujące ok. 370 ha, położone w granicach wsi Myszęcin, Wilenko i Szczaniec.
8. Bardzo wysoki wskaźnik zwodociągowania wsi wynoszący 97% ludności gminy. Wodociągów nie posiada tylko wieś Wilenko.
9. Kompleksowe rozwiązanie usuwania odpadów stałych na wysypisko we wsi Jeziory, gmina Świebodzin.

9.2. Ograniczenia rozwoju. Bariery

1. Niedoinwestowania w infrastrukturze technicznej w zakresie gazyfikacji i kanalizacji.
2. Niezadowalający stan techniczny większości dróg gminnych oraz niektórych dróg powiatowych. Konieczność sukcesywnej ich modernizacji, obejmującej przede wszystkim ulepszenie nawierzchni.
3. Niepełne wykorzystanie obiektów w ośrodkach produkcji rolnej i hodowli po byłych PGR-ach.
4. Znaczny stopień dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych obniżający poziom życia mieszkańców.

9.3. Konflikty i zagrożenia

Położenie przeważającej części gminy w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 144 – „Dolina kopalna Wielkopolska" (poza obszarem Zbiornika znajdują się tylko wsie Myszęcin i Wilenko) stanowi potencjalne zagrożenie dla tego zbiornika z uwagi na możliwość przedostawania się zanieczyszczeń do wód podziemnych. Wyeliminowanie tego zagrożenia związane jest z wyposażeniem miejscowości w infrastrukturę obejmującą ich skanalizowanie i odprowadzenie ścieków do oczyszczalni.

Zgodnie z przyjętym przez samorząd gminy programem ścieki odprowadzane będą do oczyszczalni we wsi Grodziszcze, gm. Świebodzin.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO

1.1. Cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

Główne cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy to osiągnięcie wzrostu gospodarczego oraz zapewnienie społeczności lokalnej odpowiednio wysokiego poziomu życia i szans na przyszłość. Osiąganie tych celów uzależnione będzie od możliwości wykorzystania wszystkich rezerw i potencjału rozwojowego tkwiącego w istniejącym zagospodarowaniu, walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz położenia geograficznego i powiązań komunikacyjnych.

Realizacja wszechstronnego rozwoju gminy będzie wymagała rozwiązywania problemów ze sfery ekonomiczno-społecznej, przyrodniczej i kulturowej.

Cele ekonomiczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- wykorzystaniu położenia i ponadregionalnego układu komunikacyjnego dla przyciągnięcia inwestorów w celu uruchomienia działalności produkcyjnej jako czynnika kreującego nową funkcję gospodarczą gminy;
- wykorzystaniu naturalnych warunków środowiska przyrodniczego dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa i na tej bazie rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego;
- obniżaniu poziomu bezrobocia poprzez rozwój lokalnego rynku pracy, przede wszystkim poprzez promowanie rozwoju drobnej wytwórczości;
- kontynuowaniu restrukturyzacji rolnictwa poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw indywidualnych oraz rozwój alternatywnych form produkcji rolnej , w tym ekologicznej;
- aktywizacji terenów wiejskich poprzez rozwój pozarolniczych funkcji wsi oraz rozwój infrastruktury technicznej.

Cele społeczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- doinwestowaniu wyposażenia usługowego wsi w obiekty służące obsłudze miejscowej ludności;

- usprawnieniu wewnętrznego układu komunikacyjnego gminy, modernizacja dróg oraz tworzenie systemu ścieżek rowerowych (połączenie ścieżką rowerową miejscowości Szczaniec z Myszęcinem);
- poprawie warunków mieszkaniowych ludności poprzez modernizację obiektów i włączenie ich do sieci kanalizacyjnej;
- pełne objęcie opieką społeczną osób pozostających na długotrwałym bezrobociu.

Cele przyrodnicze i kulturowe wymagają koncentracji na następujących problemach

- ochronie obiektów i zespołów kulturowych prawnie chronionych;
- ochronie i właściwym kształtowaniu historycznego krajobrazu kulturowego;
- zachowaniu i ochronie istniejących wartości środowiska naturalnego, przede wszystkim gleb wysokich klas bonitacyjnych dla potrzeb intensywnego rozwoju gospodarki rolnej;
- prowadzeniu racjonalnej gospodarki leśnej i rozwijaniu wielofunkcyjnej roli lasów;
- kształtowaniu atrakcyjnego i estetycznego wizerunku gminy.

Efektem realizacji powyższych celów będzie zrównoważony, proekologiczny rozwój gminy, polegający na racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrody, w tym: glebami, lasami, wodami powierzchniowymi i wgłębnymi, ochronie krajobrazu historycznego, a także kształtowaniu zabudowy w nawiązaniu do bogatych tradycji gospodarczych i kulturowych tego regionu.

1.2. Prognozy społeczno – gospodarcze

Ludność i zasoby siły roboczej

Perspektywiczną liczbę i strukturę wieku ludności do 2020 r. określono w oparciu o analizę dotychczasowych trendów rozwoju ludności w okresie od 1960 do 2004 r. oraz o prognozę ludności do 2030 r. opracowaną przez Główny Urząd Statystyczny – Rocznik statystyczny województwa lubuskiego 2000.

Prognoza ludności oraz kształtowanie się jej struktury wieku w perspektywie 2020 r., stanowi podstawę dla oddziaływania tego elementu na inne procesy społeczne i gospodarcze w gminie, takie jak wielkość zasobów pracy, zapotrzebowanie na urządzenia infrastruktury społecznej (oświata) i technicznej, pomoc społeczną, mieszkalnictwo i inne.

Przewidywana pomigracyjna prognoza ludności gminy do 2020 r. uwzględnia zarówno biologiczne jak i migracyjne aspekty rozwoju ludności w tym okresie. Przyjęte założenia do prognozy demograficznej zakładają:

- zahamowanie trendu spadkowego przyrostu naturalnego;
- minimalnie ujemną, względnie zerową migrację zewnętrzną ludności.

Zakłada się, że w poszczególnych pięcioletnich okresach, ludność gminy ulegać będzie minimalnym wahaniom (0,1-0,2 tys. osób), oscylując na średnim poziomie 4,0-4,2 tys. mieszkańców.

Z tak przyjętych założeń wynika zasadniczy wniosek, że nie mogą wystąpić istotniejsze zmiany w dotychczasowym rozmieszczeniu ludności na obszarze gminy, choć minimalne przesunięcia są możliwe z miejscowości wybitnie rolniczych do strefy aktywizacji gospodarczej, obejmującej rejon Szczańca-Myszęcina.

Prognozowany rozwój ludności gminy do 2020 r. przyjęto na następującym poziomie:

- 2001 r. - 3899 osób
- 2004 r. - 4034 osoby
- 2010 r. - 4100 osób
- 2020 r. - 4200 osób

Mimo założenia w miarę stabilnej liczby ludności w całym czasokresie, przewiduje się, że dość istotne zmiany zachodzić będą w jej strukturze wiekowej. W wyniku utrzymującej się stałej spadkowej tendencji liczby urodzeń maleć więc będzie liczba dzieci i młodzieży szkolnej. Może to oznaczać , że w obu przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjum gminnym liczba miejsc będzie z pewnością przewyższała liczbę uczniów. Między innymi z tych też powodów nastąpiła likwidacja trzy oddziałowej szkoły w Myszęcinie.

Prognoza zmian w strukturze funkcjonalnej ludności.

Wiek	2001		2010		2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Przedprodukcyjny	1029	26,4	935	22,8	840	20,0
Produkcyjny	2344	60,1	2525	61,6	2540	60,5
Poprodukcyjny	526	13,5	640	15,6	820	19,5
Ogółem	3899	100,0	4100	100,0	4200	100,0

Analizując poszczególne wielkości z powyższej prognozy i struktury wieku, należy się liczyć z wystąpieniem następujących trendów w odniesieniu do stanu wyjściowego:

- stałym liczebnym spadkiem grupy dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat (z 1029 do 8409);

- utrzymującym się wysokim stanem liczebnym grupy ludności w wieku produkcyjnym, rzędu ok. 2,5 tyś. osób, co jest zjawiskiem niekorzystnym przy występującej wysokiej od kilku lat stopie bezrobocia, nie tylko w regionie ale i poza nim;
- stałym, znaczącym wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, o ok. 52 %.

Ze względu na niską liczbę ludności zamieszkującej gminę, skala zmian strukturalnych wynikająca ze struktury wieku ludności, nie będzie zbyt odczuwalnie wpływała na sytuację społeczno-gospodarczą gminy w tak długim okresie czasu. Okresem najtrudniejszym w następstwie tych zmian będą lata najbliższe, kiedy to nastąpi nałożenie się takich zjawisk społecznych jak:
- wzrost zasobów siły roboczej wynikający z wchodzenia wyżu demograficznego na rynek pracy, przy istniejącym wysokim już bezrobociu (366 osób w 2002 r.);
- możliwy dalszy spadek zatrudnienia w rolnictwie wynikający z wielu negatywnych czynników obiektywnych jak: utrzymująca się ogólna dekoniunktura w rolnictwie oraz stosunkowo zbyt duży udział gospodarstw najmniejszych o areale do 5 ha;
- spadek liczebny roczników szkolnych już spowodował potrzebę zmian w organizacji sieci podstawowych na terenie gminy;
- stały wysoki wzrost liczebny osób w wieku poprodukcyjnym może złagodzić problem bezrobocia dzięki odchodzeniu ludzi z rynku pracy, ale również powiększy obciążenie budżetu na potrzeby tej grupy społecznej, której należy zapewnić zwiększony dostęp do usług medycznych i świadczeń pomocy społecznej.

W trudnej dla gminy sytuacji na rynku pracy, możliwości jej aktywizacji gospodarczej i rozwoju szukać należy w podejmowaniu następujących działań:
- tworzeniu sprzyjających warunków dla powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój sektora usług;
- popieraniu na szeroką skalę współpracy transgranicznej w takich dziedzinach jak produkcja ekologicznej żywności i przetwórstwa rolno-spożywczego;
- wykorzystaniu sprzyjających układów komunikacyjnych i korzystnego położenia do podejmowania ofertowych działań na rzecz znalezienia silnego inwestora.

Infrastruktura społeczna.

Standard wyposażenia gminy w infrastrukturę społeczną w decydujący sposób wpływa na jakość życia jej mieszkańców. Subiektywna ocena warunków życia zależy od poziomu wyposażenia w usługi publiczne i rynkowe oraz od ich dostępności komunikacyjnej. Ocenie podlega możliwość zaspokojenia potrzeb

edukacyjnych i ochrony zdrowia, dostępu do kultury, sportu i terenów rekreacyjnych, sieci handlowej i gastronomicznej, łączności telekomunikacyjnej oraz budownictwa mieszkaniowego.
Dla uzyskania poprawy jakości życia mieszkańców gminy konieczne są starania zmierzające do doinwestowania w usługi w zakresie umożliwiającym:
- podniesienie jakości świadczonych usług do poziomu zgodnego z przyszłymi standardami i aspiracjami społecznymi, w stopniu określonym możliwościami ekonomicznymi;
- dostosowanie zakresu świadczonych usług do liczby obsługiwanej ludności i przestrzennego rozmieszczenia potencjalnych odbiorców.

W systemie obsługi ludności gminy wyróżnia się dwa główne ośrodki usługowe o kompleksowym wyposażeniu w usługi publiczne i rynkowe. Są to: Szczaniec – centrum administracyjne gminy oraz Smardzewo stanowiące ośrodek koncentracji usług dla południowej części gminy. Inne znaczenie przypisuje się wsi Myszęcin, nastawionej głównie charakterem usług na obsługę tranzytowego ruchu samochodowego.

W programie zaspokojenia potrzeb przewiduje się :
- podnoszenie poziomu edukacji, uatrakcyjnienie i poszerzenie oferty kształcenia przez wprowadzenie informatyki, języków obcych i innych nowoczesnych kierunków, co umożliwi przygotowanie młodzieży do konkurowania na krajowych i zagranicznych rynkach pracy. Dążyć należy do kompleksowego wyposażenia szkół w gabinety specjalistyczne i urządzenia sportowe oraz zapewnienie kadry nauczycielskiej o wysokich kwalifikacjach;
- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej do szkół ponad gimnazjalnych;
- wobec procesu starzenia się społeczeństwa należy zapewnić szerszy zakres podstawowych usług medycznych, wzbogacany o specjalności dostosowane do potrzeb tej grupy wiekowej;
- utrzymywanie w dobrym stanie technicznym bazy kultury i sportu oraz poprawienie wyposażenia świetlic i obiektów sportowych w urządzenia i niezbędny sprzęt.
- rozwój sieci usług rynkowych w zakresie handlu, rzemiosła, gastronomii.

Mieszkalnictwo

Podstawowym celem w zakresie polityki mieszkaniowej na obszarze gminy jest dostosowanie liczby mieszkań do aktualnego i przyszłego zapotrzebowania na samodzielne mieszkania.

W warunkach gminy o charakterze wiejskim wiąże się to z zabezpieczeniem odpowiednich terenów pod jednorodzinne budownictwo mieszkaniowe, a także

zabezpieczeniem odpowiedniej ilości mieszkań komunalnych dla osób i rodzin najbiedniejszych, nie posiadających środków na realizację własnego domu. Taka niezbędna rezerwa lokali mieszkalnych znajduje się w posiadaniu gminy.

Wskaźniki statystyczne określające warunki mieszkaniowe w gminie są relatywnie dobre (pow. użytkowa mieszk. na osobę w m² - 21,2, przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie – 3,54).

Potrzeby mieszkaniowe do 2020 r.:

- przy założonych standardach – 22,5 m²/osobę (wynikających z uwzględnienia aktualnego deficytu mieszkaniowego i potrzeb rozgęszczenia istniejących zasobów), potrzeby wyniosą ok. – 9,5 tys. m² powierzchni użytkowej, tj. ok. – 95 mieszkań;
- przewidywane ubytki z najstarszych zasobów sprzed 1918 r., które w 2020 r. będą liczyły ok. 100 lat i więcej, przyjęto na poziomie 10 mieszkań.

Łączne potrzeby mieszkaniowe gminy do 2020 r. szacuje się więc na ok. 105 mieszkań, co przy obecnej skali budownictwa mieszkaniowego w gminie (średnio do użytku oddaje się dwa mieszkania rocznie), jest wielkością, która może wywołać problem w jej realizacji.

Dla istniejącej i przyszłej sytuacji w mieszkalnictwie zasadniczym problemem jest powstrzymanie dalszej dekapitalizacji najstarszej substancji mieszkaniowej i przeznaczanie znaczniejszych środków na jej modernizację i remonty. Do zadań samorządu lokalnego natomiast należy zabezpieczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, w pierwszej kolejności w tych miejscowościach gdzie rozwija się działalność gospodarcza pozarolnicza (Szczaniec, Myszęcin, Smardzewo).

1.3. Rozwój funkcji gospodarczych

Rolnictwo

Zdecydowanie monofunkcyjna struktura gospodarcza gminy, oparta tylko na jednej gałęzi produkcji – rolnictwie, nie stwarza odpowiednich warunków dla rozwoju i pełnego wykorzystania miejscowych potencjalnych zasobów siły roboczej. Zatrudnienie w rolnictwie w ostatnich kilkunastu latach uległo znaczącemu obniżeniu, co zgodne jest z generalnymi tendencjami w polityce rolnej naszego kraju. Uwolniło to ukryte nadwyżki siły roboczej, która nie znalazła możliwości zatrudnienia w innych działach gospodarki, przyczyniając się do dużego wzrostu bezrobocia. Pośrednio do wytworzenia takiego stanu przyczyniła się ogólna dekoniunktura ekonomiczna w rolnictwie i trwająca od wielu lat transformacja ustrojowo-gospodarcza. Upadek państwowych gospodarstw rolnych spowodował wiele negatywnych skutków w dziedzinie rolnictwa i sytuacji mieszkańców wsi, z których najważniejsze to:

- powstanie dużego bezrobocia na wsi;

- spadek produkcji rolnej, przede wszystkim zwierzęcej (bydło, trzoda);
- zniszczenie, dewastacja majątku trwałego znacznej części zakładów rolnych.

Należy zauważyć, że procesy transformacji gospodarczej i ustrojowej w gminie Szczaniec miały stosukowo łagodny przebieg, w porównaniu z innymi rejonami województwa, z uwagi na dwa podstawowe czynniki:
- występujące tu dobre gleby dające ekonomiczne gwarancje prowadzenia upraw polowych;
- utrzymanie się na tym terenie silnych gospodarstw rodzinnych;

W związku z powyższym użytki rolne, a przede wszystkim grunty rolne są w pełni zagospodarowane (brak odłogów).
Nieco gorsza sytuacja występuje w wykorzystaniu użytków zielonych, które nie są w pełni rolniczo zagospodarowane i stanowią nadal liczącą się rezerwę w procesie intensyfikacji produkcji rolnej, a tym samym w zagospodarowaniu części nadwyżek siły roboczej na wsi.

W obecnej sytuacji gospodarczej, po wejściu naszego kraju do struktur europejskich oraz z uwagi na korzystne uwarunkowania przyrodnicze obszaru, w rolnictwie właśnie należy nadal widzieć główny potencjał gospodarczego rozwoju gminy. Działania związane z tym obszarem gospodarki koncentrować się winny na wykorzystywaniu wszystkich możliwych instrumentów prowadzących do realizacji nakreślonego celu, łącznie z szansami (środkami finansowymi) jakie się pojawiły z chwilą akcesji z UE:
Generalne działania na rzecz rolnictwa zmierzać winny do:
- pełnego wykorzystania miejscowych walorów przyrodniczych dla rozwoju drugiego ważnego obok produkcji roślinnej kierunku tzn. hodowli bydła, a także trzody chlewnej;
- powiązania rozwoju gospodarki rolnej z przetwórstwem rolno-spożywczym i instytucjami rynku rolnego;
- promowania rozwoju rolnictwa ekologicznego, wspomaganie producentów zdrowej żywności w uzyskaniu certyfikatu (dofinansowania z kasy unijnej i budżetu państwa);
- rozwoju usług dla rolnictwa;
- podniesienia standardu życia mieszkańcom wsi poprzez rozwój infrastruktury – drogi , kanalizacja, gazyfikacja.

Należy zdawać sobie sprawę, że realizacja powyższych celów zależeć będzie od wielu czynników, mianowicie:
- stabilnej i racjonalnej polityki państwa w sprawach wsi i rolnictwa;
- umiejętności i stopnia zorganizowania się rolników, tworzenia przez mniejsze gospodarstwa grup producenckich zdolnych do konkurowania z dużymi obszarowo producentami (elastycznymi wobec zmian koniunkturalnych na rynku żywnościowym), oraz ukierunkowania produkcji rolnej i marketingu na tworzenie bazy przetwórczej i przechowalnictwa;

- właściwego ukierunkowania i wykorzystania istniejącego potencjału ludzkiego, aktywności i przedsiębiorczości społeczeństwa, a także od aktywności i sprawności samorządu gminnego;
- sprawnego i pełnego wykorzystania możliwości jakie stwarzają wojewódzkie instytucje wspierania rolnictwa:
  - Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku.
  - Fundacja Pomocy dla Rolników – FAPA.
  - Funduszu pomocowego ISPA na zwiększenie spójności, którego głównym zadaniem jest dofinansowanie projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego (dostawy wody pitnej, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, utylizacja odpadów). Beneficjentami ISPA są samorządy i związki komunalne.
  - Programu SAPARD przeznaczonego na rozwój i poprawę infrastruktury obszarów wiejskich, po które sięgać mogą samorządy lokalne, powiatowe i związki komunalne znajdujące się na obszarach wiejskich.
  - Ze środków pomocowych krajowych jakimi dysponuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Województwo Lubuskie intensywnie przygotowywało się w ostatnich latach do wykorzystania środków wsparcia dostępnych po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Zakończony w2003 r. projekt Twinning, realizowany przez Województwo Lubuskie i Brandenburgię, pozwolił na wyszkolenie kadr administracji samorządowej oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Priorytetem w działaniu samorządów winno być przygotowanie najlepszych projektów, spełniających wszystkie wymogi formalne i merytoryczne.
Od 2003 r. funkcjonuje Internetowy System Ewidencji Kart Projektów (ISEKP). Umożliwia on rejestrację projektów podmiotów samorządowych i poza samorządowych. W tym systemie rejestruje się propozycje projektów, które będą mogły uzyskać dofinansowanie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Działalność produkcyjna

W sytuacji kiedy o poziomie życia mieszkańców i rozwoju gminy w zasadzie decyduje jeden wiodący dział gospodarki, tzn. rolnictwo, które jednak nie jest w stanie zabezpieczyć w pełni potrzeb egzystencji miejscowej ludności – oznacza to, że dotychczasowy tradycyjny układ gospodarczy musi być wsparty inną działalnością produkcyjną, dla której należy stworzyć odpowiednie warunki rozwoju, oparte na :
- działaniach wspierających miejscową przedsiębiorczość;
- promocji gminy i pozyskiwaniu środków pomocowych z funduszy unijnych, przede wszystkim na rozwój infrastruktury (drogi, kanalizacja);

- wykorzystaniu miejscowych zasobów surowcowych, dla rozwoju przemysłu rolno-spożywczego;
- pozyskiwaniu środków pozabudżetowych na rozwój przedsiębiorczości i promocję gminy, których należy szukać wśród instytucji i organizacji społecznych wspierających ten rodzaj przedsiębiorczości, mianowicie:
  - Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych
  - Fundusze strukturalne UE
  - Fundacja Polsko-Niemiecka
  - Fundusz Ochrony Środowiska
  - Agencja Rozwoju Regionalnego
  - Bank Światowy (w ramach programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich)
  - Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacji i Modernizacji Sektora Żywnościowego (program wsparcia wsi i rolnictwa na lata 2004-2006) oraz Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006.

Strategiczną sprawą dla gminy jest wyprzedzające przygotowanie ofertowych terenów pod ewentualne inwestycje przemysłowe. Do tego celu najlepiej nadają się tereny słabszych gleb, położonych w rejonie Szczaniec-Myszęcin-Wilenko, które mają dodatkowy, główny atut, że są korzystnie położone pod względem komunikacyjnym (dostęp do drogi krajowej nr 2 oraz budowanej autostrady A2. Tę dogodną lokalizację zamierzał wykorzystać inwestor niemiecki (KAMPA), dla lokalizacji fabryki domów w Myszęcinie. Realizacja tego typu inwestycji rozwiązałaby w znacznym stopniu problem bezrobocia w gminie. Atrakcyjność tej lokalizacji z pewnością wykorzystana zostanie po zbudowaniu autostrady z węzłem autostradowym w tym rejonie oraz włączeniu terenów Myszęcina i Szczańca w system kanalizacyjny miasta Świebodzina.

Gospodarka leśna

Mimo stosunkowo niewielkiego udziału gruntów leśnych w ogólnej powierzchni gminy (26,3%), tereny leśne zajmują obszar 2972 ha i obok wiodącej funkcji jaką jest rolnictwo, gospodarka leśna ma swoje znaczenie w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.
Podstawowym celem, wynikającym z lokalnych warunków środowiska, jest prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w warunkach pełnego rozpoznania wymogów ochrony środowiska (ekologizacja gospodarki leśnej). Dążenie do realizacji tego celu zobowiązuje służby leśne do prowadzenia następujących działań:
- promowanie wielofunkcyjnej i proekologicznej gospodarki leśnej;
- zakończenie opracowań siedliskowych na całym obszarze Lasów Państwowych,

- wzbogacenie składu gatunkowego i stosowanie różnych form zmieszania gatunków, odpowiednio do naturalnej mozaikowatości, w sztucznych odnowieniach zasobów lub uzupełnień samosiewów;
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych oraz ich zabudowy biologicznej;
- udostępnienie walorów lasu dla rekreacji i wypoczynku poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej;
- wykorzystanie lasu oraz wiedzy i doświadczenia leśników w prowadzeniu edukacji przyrodniczej społeczeństwa.

Nadrzędnym celem gospodarki leśnej winna być maksymalizacja funkcji ochronnych, bez rezygnacji z funkcji produkcyjnych. Wymaga to wypracowania zasad leśnictwa proekologicznego, m.in. odejścia od zrębów zupełnych na rzecz zrębów udoskonalonych.

2. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego, prawie cały obszar gminy z wyjątkiem doliny Obry Leniwej (obszar chronionego krajobrazu) znajduje się w strefie przyśpieszonych przekształceń strukturalnych i ekologicznie uwarunkowanego rozwoju, związanego z utworzeniem „Pasma Przyśpieszonego Rozwoju Zespołu Gorzów Wlkp. – Zielona Góra – Nowa Sól".
Utworzenie pasma wiąże się z budową drogi ekspresowej S – 3 i preferencyjnym zabezpieczeniem lokalizacji dla inwestorów na inwestycje wytwórcze, usługowe i mieszkaniowe oraz turystyczne.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy wyodrębnione zostały następujące ośrodki i obszary aktywizacji gospodarczej, z wyraźnie rozwijającymi się funkcjami:
1) Szczaniec – gminny, wielofunkcyjny ośrodek administracyjno – gospodarczy (funkcje: administracja i usługi, rolnictwo oraz przemysł).
2) Myszęcin – wielofunkcyjny ośrodek gospodarczy (funkcje: rolnictwo, obsługa podróżnych i komunikacji, oraz przemysł).
3) Smardzewo – ośrodek gospodarczy (funkcje: rolnictwo i usługi)

Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno przestrzennej gminy ustalone zostały przez:
- wyznaczenie stref (obszarów) polityki przestrzennej
- wskazanie form zagospodarowania terenów jakie powinny przeważać w wydzielonych strefach

– określenie głównych kierunków działań w obrębie tych stref.

Podział na strefy (obszary) polityki przestrzennej nastąpił z uwzględnieniem:
- istniejącego zagospodarowania
- zapotrzebowania na różnego rodzaju tereny, wynikającego z potrzeb aktywizacji gospodarczej gminy
- walorów lokalizacyjnych i możliwości zagospodarowania poszczególnych terenów.

2.1. Strefy (obszary) polityki przestrzennej

1. Strefa mieszkaniowo – usługowa

Strefa obejmuje:
- tereny o funkcji mieszkaniowo – usługowej z przewagą zabudowy wielorodzinnej
- tereny o funkcji mieszkaniowo – usługowej z przewagą zabudowy jednorodzinnej
- tereny usług i administracji oraz tereny usług z zielenią towarzyszącą.

Są to tereny w przeważającej części już zainwestowane.
Na terenach o funkcji mieszkaniowo – usługowej dominującą funkcją jest funkcja mieszkaniowa. Funkcję uzupełniającą stanowią usługi i administracja. Na terenach tych dopuszczalna jest lokalizacja innych funkcji (w tym rzemiosła produkcyjnego) przy uwzględnieniu zasady bezkolizyjnego ich sąsiedztwa.
Przyjęto, że wysokość budynków w noworealizowanej zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej nie powinna przekraczać 3 kondygnacji plus dach, a jednorodzinnej 2 kondygnacji plus dach.

2. Strefa produkcyjno – techniczna

Strefa obejmuje tereny działalności gospodarczej, na których oprócz przemysłu, składów i magazynów, baz budowlanych, transportowych i obsługi technicznej dopuszcza się lokalizację handlu, rzemiosła produkcyjnego oraz urządzeń infrastruktury technicznej.
Funkcja mieszkaniowa winna być ograniczona do minimum, obejmując zabudowę istniejącą z możliwością niewielkich uzupełnień.

3. Strefa osadniczo – rolna

Strefa obejmuje tereny istniejącego zainwestowania wiejskiego wraz z terenami do tego zainwestowania przyległymi.
Jest to strefa o charakterze wielofunkcyjnym i ekstensywnej zabudowie, w granicach której oprócz istniejącego zainwestowania mogą być lokalizowane:

- zabudowa mieszkaniowa i usługowa oraz obiekty administracyjne
- obiekty związane z działalnością gospodarczą (funkcja produkcyjno – techniczna w niewielkiej skali, usługowa oraz rzemiosło produkcyjne)
- obiekty i urządzenia związane z rekreacją i turystyką
- zabudowa zagrodowa
- zabudowa agroturystyczna
- obiekty i urządzenia związane z funkcją rolniczą, w tym tereny intensywnej produkcji rolnej (ogrody, sady i innego rodzaje plantacje)
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej
- tereny zieleni publicznej w tym cmentarze i boiska sportowe

Podstawowym warunkiem wielofunkcyjnego charakteru strefy jest zasada bezkolizyjnego sąsiedztwa różnych funkcji. Na terenach istniejącego zainwestowania wiejskiego zakłada się adaptację zabudowy istniejącej z możliwością jej przebudowy, uzupełnień i zmiany funkcji oraz możliwość zmiany użytkowania terenów.

Obsługa komunikacyjna terenów przeznaczonych pod zainwestowanie w strefie osadniczo – rolnej w Myszęcinie, sąsiadujących z drogą krajową nr 2, poprzez istniejący układ dróg, z wyjątkiem drogi krajowej nr 2, z której nie dopuszcza się wjazdów.

4. Strefa upraw rolnych

Strefa obejmuje tereny upraw rolnych, w tym uprawy ogrodniczo – sadownicze z możliwością urządzania ogródków działkowych. Dopuszczalna jest lokalizacja obiektów i urządzeń produkcji rolnej i hodowli oraz obsługi gospodarki rolnej i leśnej, lądowisk, siedlisk zabudowy zagrodowej i agroturystycznej, boisk sportowych, urządzeń elektroenergetycznych (farmy wiatrowe), a także urządzeń związanych z rozbudową systemów telekomunikacji.

Ważną sferą działań w tej strefie jest zalesianie gruntów mało przydatnych dla gospodarki rolnej. Jest to tym bardziej uzasadnione, ponieważ wskaźnik zalesienia wynosi 26,3% obszaru gminy i należy do najniższych w województwie. Oprócz gruntów przeznaczonych do zalesienia uwidocznionych na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" przewiduje się również możliwość zalesiania innych gruntów mało przydatnych dla gospodarki rolnej.

5. Strefa leśna

Strefa obejmuje tereny lasów i zalesień. Dominującą funkcją jest gospodarka leśna z możliwością lokalizacji obiektów i urządzeń z nią związanych.

2.2 Tereny ofertowe

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy wyodrębniono obszary stanowiące terenowe rezerwy dyspozycyjne. Są to tereny niezainwestowane, atrakcyjne dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej i różnych form działalności gospodarczej. Tereny te wymagają uzbrojenia w infrastrukturę sanitarną i energetyczną.

Oferta ma na celu wzbogacenie form gospodarczej aktywizacji gminy poprzez wykorzystanie atrakcyjnych możliwości lokalizacyjnych. Zakłada się, że zagospodarowanie terenów ofertowych poprzedzone zostanie działalnością promocyjną, mającą na celu znalezienie inwestorów gwarantujących racjonalne wykorzystanie walorów lokalizacyjnych tych terenów.

Są to tereny o charakterze wielofunkcyjnym i walorach dla lokalizacji różnych form działalności gospodarczej, a przede wszystkim dla lokalizacji funkcji produkcyjno – technicznej, usługowej oraz obsługi podróżnych i komunikacji, położone w granicach wsi Myszęcin, Szczaniec i Wilenko:

- teren ozn. nr 1, pow. ok. 59 ha
- teren ozn. nr 2, pow. ok. 30 ha
- teren ozn. nr 3, pow. ok. 21 ha
- teren ozn. nr 4, pow. ok. 78 ha
- teren ozn. nr 5, pow. ok. 30 ha
- teren ozn. nr 6, pow. ok. 82 ha
- teren ozn. nr 7, pow. ok. 30 ha
- teren ozn. nr 8, pow. ok. 40 ha

Razem powierzchnia terenów ofertowych - ok. 370 ha.

Na terenie ozn. nr 5 zalegają złoża kruszyw naturalnych, istnieje zatem możliwość powierzchniowej ich eksploatacji.

Na terenach ozn. nr 7 i 8 zabrania się lokalizacji obiektów zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska.

Obsługa komunikacyjna terenów ofertowych oznaczonych nr. 1, 2, 3, i 4 sąsiadujących z drogą krajową nr 2, przy spełnieniu następujących warunków:

- teren ozn. nr. 1 z drogi krajowej nr 2; wjazd w miejscu wyznaczonym przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze, przy czym warunkiem zgody może być budowa drogi zbiorczej na koszt i staraniem wywołującego konieczność włączenia się do drogi krajowej nr 2.
- tereny ozn. nr. 2, 3, i 4 z drogi gminnej 005703 F i z drogi powiatowej 1211 F; nie dopuszcza się wjazdów z drogi krajowej nr 2.
- teren ozn. nr 7 z drogi powiatowej 1217 F; nie dopuszcza się wjazdów z drogi krajowej nr 2.

- teren ozn. nr 8 z drogi gminnej 005703 F; nie dopuszcza się wjazdów z drogi krajowej nr 2.

3. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

3.1 Komunikacja drogowa

Układ komunikacji drogowej gminy powiązany jest z drogami o znaczeniu krajowym i regionalnym, co stanowi dodatnią stronę w systemie transportowym. Istniejąca sieć drogowa zapewnia również prawidłową obsługę w zakresie potrzeb lokalnych związanych z gospodarką rolną i leśną. Niezadowalający jest natomiast stan techniczny i parametry techniczne (szerokość, łuki) przeważającej części dróg gminnych oraz niektórych dróg powiatowych o nawierzchni nieutwardzonej

Bardzo ważną rolę w systemie transportowym spełnia droga krajowa nr 2 (E 30) Warszawa – Poznań – Berlin przebiegająca przez północną część gminy omijając od strony południowej wieś Myszęcin, stanowiąca arterię komunikacyjną o znaczeniu międzynarodowym.
Istotną rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełnią również drogi:
- wojewódzka nr 303 Świebodzin – Smardzewo – Babimost – Wolsztyn przebiegająca na osi wschód – zachód i wyprowadzająca ruch kołowy z gminy w tych kierunkach, a przede wszystkim na drogi krajowe nr 3 (Świnoujście – Szczecin – Gorzów Wlkp. – Zielona Góra – Praga i Wrocław) oraz nr 32 (Sulechów – Poznań)
- oraz powiatowe nr 1201 F i 1211 F przebiegające na osi północ – południe i wyprowadzające ruch kołowy z gminy na wymienione wyżej drogi krajowe nr 2, nr 3 i nr 32.

Jeśli chodzi o powiązania lokalne znaczeniem swoim wyróżnia się droga powiatowa nr 1210 F Ojerzyce - Szczaniec - Dabrówka Wlkp. – Lutol Mokry, wyprowadzająca ruch kołowy z gminy w kierunkach: wschodnim – do Zbąszynka i Zbąszynia oraz zachodnim – do Świebodzina. Na odcinku Szczaniec – Dąbrówka Wlkp. droga posiada nawierzchnię nieutwardzoną. Znaczenie tej drogi dla gminy może wzrosnąć jeszcze bardziej po wybudowaniu autostrady A 2 i utworzeniu na niej węzła „Trzciel" z pominięciem węzła „Myszecin". Będzie to jedyne powiązanie komunikacyjne gminy z projektowaną autostradą, biorąc pod uwagę kierunek wschodni. To samo dotyczy drogi powiatowej nr 1217 F Wilenko – Jordanowo, biorąc pod uwagę kierunek zachodni i węzeł „Jordanowo".

Najważniejszym zamierzeniem w zakresie modernizacji układu komunikacyjnego jest realizacja autostrady A 2 Warszawa – Poznań – Berlin

wzdłuż przebiegu istniejącej drogi krajowej nr 2 (E 30). Samorząd gminy Szczaniec, widzi konieczność utworzenia węzła komunikacyjnego „Myszęcin" w miejscu skrzyżowania projektowanej autostrady z istniejącą drogą krajową nr 2, na który wydana została decyzja lokalizacyjna przez Wojewodę Zielonogórskiego. Jest to nieodzowny warunek aktywizacji gospodarczej gminy, sprzyjający przyciąganiu inwestorów na jej teren.

Zakres inwestycji związanych z budową autostrady na obszarze gminy obejmuje:

- budowę obiektów inżynierskich i urządzeń infrastruktury autostradowej (wiadukty, mosty, przejścia dla pieszych)
- budowę dróg odtwarzających zerwany system połączeń komunikacyjnych,
- budowę przepustów ekologicznych (przepusty dla zwierząt, płazów, przepusty melioracyjne)
- budowę zjazdów awaryjnych
- przebudowę istniejących systemów infrastruktury technicznej kolidującej z przebiegiem autostrady
- realizację uzbrojenia terenu i odwodnienia autostrady
- realizację systemu zabezpieczeń gwarantujących pełną ochronę środowiska przed ujemnym wpływem autostrady.

Po zrealizowaniu autostrady istniejąca droga krajowa nr 2 spełniać będzie rolę drogi alternatywnej w stosunku do autostrady (płatne przejazdy po autostradzie, bezpłatne po drodze alternatywnej).

Obsługa komunikacyjna terenów osadniczo – rolnych i ofertowych usytuowanych w sąsiedztwie drogi krajowej nr 2 omówiona została w rozdziale 2 – gim „Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy" punkt 2.1 podpunkt 3 „Strefa osadniczo – rolna" oraz punkt 2.2 „Tereny ofertowe".

W odniesieniu do pozostałych dróg przewiduje się:

- sukcesywną modernizację dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni nieutwardzonej, obejmującą poprawę ich parametrów technicznych i geometrycznych jak: ulepszenie nawierzchni, likwidacja nienormatywnych łuków.
- modernizację odcinka drogi powiatowej nr 1210 F Szczaniec – Dąbrówka Wlkp.
- sukcesywną naprawę wszystkich dróg związaną z likwidacją uszkodzeń nawierzchni.

Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych.

Przewiduje się możliwość swobodnej lokalizacji tych urządzeń pod warunkiem uzgodnienia wjazdów z zarządcami dróg oraz spełnienia wymogów sanitarnych. Będą to urządzenia w gestii prywatnej realizowane z uwzględnieniem opłacalności ich lokalizacji.

3.3 Komunikacja kolejowa.

Magistrala kolejowa Warszawa – Poznań – Rzepin – Frankfurt n/ Odrą – Berlin, przebiegająca przez obszar gminy, stanowi bardzo ważny element w systemie komunikacyjnym kraju. W odniesieniu do gminy i stacji Szczaniec, posiada charakter tranzytowy. Należy zaznaczyć, że istnieje możliwość wykorzystania stacji towarowej dla celów lokalnych, związanych z lokalizacją na terenie gminy zakładów produkcyjnych wymagających transportu kolejowego.

3.4 Ścieżki rowerowe.

W systemie komunikacji drogowej gminy zaproponowano utworzenie odrębnego układu ścieżek rowerowych.

Zaproponowany układ tworzą:

- ścieżka rowerowa Świebodzin – Kupienino – Ojerzyce – Szczaniec – Dąbrówka Wlkp. z odgałęzieniami w kierunku północnym (Trzciel) oraz południowym (Zbąszyń, Zbaszynek), której trasa jest zgodna z przebiegiem ustalonym w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego.
- rozszerzenie tego układu stanowi propozycja utworzenia ścieżki Myszęcin – Szczaniec – Smardzewo z odgałęzieniami w kierunkach: Buków – Kalsk – Sulechów, jeziora Wojnowskie oraz Babimost – Kargowa.

Wymieniony wyżej układ to ścieżki o znaczeniu miedzyregionalnym i ponadlokalnym. Ich uzupełnieniem w miarę potrzeb będą ścieżki rowerowe o znaczeniu lokalnym, wspomagające komunikację autobusową w dojazdach do pracy oraz dojazdach młodzieży do szkół.

Projekty tras ścieżek rowerowych przebiegających przez kompleksy leśne muszą być uzgodnione z właściwym nadleśnictwem w celu uwzględnienia wymogów związanych z racjonalnym prowadzeniem gospodarki leśnej.

Schemat przebiegu projektowanych tras rowerowych uwidoczniony na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" gminy nie jest ściśle obowiązujący.

4. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

4.1. Zaopatrzenie w wodę.

Obecny system zaopatrzenia w wodę gminy Szczaniec jest dobrze rozwinięty i w dużym stopniu zaspakaja potrzeby odbiorców.

Na terenie gminy istnieje osiem komunalnych ujęć wód podziemnych w miejscowościach: Smardzewo, Szczaniec, Myszęcin, Dąbrówka Mała, Wolimirzyce, Ojerzyce, Kiełcze, Nowe Karcze. Wskaźnik zwodociągowania gminy jest bardzo wysoki i wynosi ok. 97% ludności gminy. Jedyną miejscowością niezwodociągowaną jest Wilenko.

Proponuje się zaopatrzenie w wodę wsi Wilenko wariantowo.
Wariant I przewiduje doprowadzenie wody z ujęcia w Myszęcinie.
Wariant II przewiduje doprowadzenie wody z ujęcia w Szczańcu.
Wariant III przewiduje budowę wiejskiego ujęcia wody i SUW w obrębie wsi Wilenko.
Ostateczny wybór rozwiązania powinien zostać poprzedzony analizą techniczną i ekonomiczną oraz przyjęciem wariantu wykonalnego i korzystniejszego.

Z uwagi na dużą liczbę ujęć wód podziemnych na terenie gminy oraz wysokie koszty eksploatacji ujęć i SUW, należy rozważyć możliwość likwidacji niektórych ujęć i połączenia wodociągów wiejskich w wodociągi grupowe.
Zaleca się rozważyć budowę nowego ujęcia wody podziemnej, które zaopatrywałoby w wodę północną część gminy. Propozycją lokalizacji nowego ujęcia jest teren na południe od miejscowości Szczaniec przy drodze do Wolimirzyc (po prawej stronie drogi).
Decyzje związane z w/w propozycjami powinny być poprzedzone koncepcją zawierającą rozwiązania zarówno techniczne jak i ekonomiczne przedsięwzięcia.

Dozbrojenia będą wymagały tereny przeznaczone pod przyszłą zabudowę ujęte w kierunkach rozwoju przestrzennego gminy.

W ramach dostawy wody zaleca się:
- sukcesywnie wymieniać odcinki sieci ulegające częstym awariom bądź posiadające zbyt mały przepływ spowodowany zarastaniem rur oraz przewody zbudowane z rur azbesto – cementowych,
- modernizację i konserwację ujęć i SUW,
- zwiększać niezawodność dostawy wody,
- utrzymywać wymaganą jakość wody pitnej.

Aby zmniejszać zużycie wody należy dalej upowszechniać opomiarowanie zużywanej wody, likwidować przecieki sieci wodociągowej oraz sukcesywnie wymieniać stare odcinki sieci ulegające częstym awariom.

Zgodnie z operatami wodnoprawnymi na pobór wody podziemnej dla potrzeb wodociągów poszczególnych wsi (Szczaniec, Myszęcin, Smardzewo – Opalewo – Koźminek – Brudzewo, Wolimirzyce, Ojerzyce) wykonanymi w 2002 r. dla Urzędu Gminy Szczaniec oraz operatem wodnoprawnym dla wsi Nowe Karcze wykonanym w 2001 r. na zlecenie Gospodarstwa Nadzoru i Administrowania Zasobem w Lubnicku zapotrzebowanie wody na okres perspektywiczny wynosi zgodnie z poniższą tabelą:

Zestawienie maksymalnego zapotrzebowania na wodę na okres perspektywiczny.

L.p.	Miejscowość	Średnie zapotrzebowanie wody $Q_{dśr}$ [m^3/d]	Maksymalne zapotrzebowanie wody Q_{dmax} [m^3/d]	Maksymalne zapotrzebowanie wody Q_{hmax} [m^3/h]
1.	Szczaniec	476,88	614,04	62,61
2.	Myszęcin	156,23	193,67	18,03
3.	Dąbrówka Mała	165,08	224,48	23,90
4.	Wolimirzyce	111,77	153,23	16,88
5.	Ojerzyce	74,23	96,63	9,91
6.	Nowe Karcze	10,96	14,09	1,79
7.	Smardzewo – Opalewo – Koźminek – Brudzewo	219,54	272,68	24,04

Ujęcia według powyższych danych w pełni pokrywają zapotrzebowanie wody dla potrzeb bytowo – gospodarczych na okres perspektywiczny.

Dla zabezpieczenia przed pogorszeniem jakości ujmowanej wody wymagane jest opracowywanie stref ochronnych ujęć zgodnie z obowiązującymi przepisami.

4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

System odprowadzania i oczyszczania ścieków wymaga wielu nakładów inwestycyjnych. Aktualnie żadna z miejscowości nie posiada systemu kanalizacji sanitarnej. Jedyną lokalną oczyszczalnią ścieków jest bezobsługowa oczyszczalnia typu Mu-100 o przepustowości 100 m^3/d w Szczańcu, oczyszczająca ścieki z czterech bloków wielorodzinnych.

Dla uporządkowania gospodarki ściekowej w gminie Szczaniec w ramach „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych" opracowano koncepcję budowy sieci kanalizacji sanitarnej w trzech etapach budowy.

I Etap obejmuje budowę kanalizacji w miejscowościach Szczaniec, Ojerzyce, Myszęcin wraz z kanalizacją do miejscowości Kupiniewo w gminie

Świebodzin i z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków w Świebodzinie. W tym etapie planuje się również podłączenie do kanalizacji w Myszęcinie miejscowości Brójce w gminie Trzciel.

II Etap obejmuje budowę kanalizacji w miejscowościach Dąbrówka Mała, Opalewo, Smardzewo wraz z podłączeniem tych wsi do systemu kanalizacji w Szczańcu.

III Etap obejmuje budowę kanalizacji w miejscowościach:

- Wolimirzyce i Kiełcze z podłączeniem do systemu kanalizacji w Ojerzycach,
- Koźminek z podłączeniem do systemu kanalizacji w Opalewie,
- Brudzewo z podłączeniem do systemu kanalizacji w Smardzewie,
- Wilenko z podłączeniem do projektowanej w I Etapie kanalizacji relacji Brójce (gm. Trzciel) – Myszęcin.

Projektowana kanalizacja budowana będzie w systemie grawitacyjno – ciśnieniowym. Ogółem w gminie Szczaniec docelowo planuje się wybudowanie ok. 71,8 km sieci kanalizacji sanitarnej. Aktualnie zrealizowana już została przepompownia ścieków w Szczańcu.
Istniejąca w Szczańcu oczyszczalnia ścieków zostanie zlikwidowana po wybudowaniu wiejskiej kanalizacji sanitarnej.

Wody opadowe odprowadzane będą do okolicznych rowów melioracyjnych i cieków wodnych. Ścieki deszczowe z terenów zainwestowanych i z tras komunikacyjnych, gdzie nasilony jest ruch kołowy powinny być zbierane i oczyszczane. Zawierają one bowiem zarówno substancje mineralne (piasek, żwir, żużel, resztki nawierzchni) jak i metale ciężkie (głównie ołów), oleje, smary, osad ze spalin, chlorki, fenole itp.

4.3. Usuwanie odpadów.

Gmina Szczaniec nie posiada aktualnie na swoim terenie czynnego składowiska. Odpady komunalne wywożone są przede wszystkim na międzygminne składowisko odpadów w Jeziorach w gminie Świebodzin. Jest to nowe składowisko spełniające wymogi ochrony środowiska.

Aktualnie w trakcie realizacji jest opracowany przez „EKO-EKSPERT" s.c. Katowice „Plan gospodarki odpadami dla gminy Szczaniec na lata 2004 – 2011", który stanowić będzie kontynuację planu gospodarki odpadami dla powiatu świebodzińskiego opracowanego w 2003 roku w oparciu o plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego.

Gospodarkę odpadami należy prowadzić tak, aby dążyć do minimalizacji ich powstawania. Przewiduje się:

- dalsze wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów,

- odzysk możliwie licznych składników z nagromadzonych i wywiezionych odpadów (recykling),
- selektywną zbiórkę odpadów podlegających biodegradacji (odpady kuchenne, domowe, ogrodowe),
- zbiórkę odpadów wielkogabarytowych,
- zbiórkę i gromadzenie odpadów budowlanych,
- wprowadzanie systemu gromadzenia i wywozu odpadów niebezpiecznych pochodzenia komunalnego (np. leki, opakowania po farbach, świetlówki, baterie itp.).

Należy dążyć do tego, aby system zorganizowanej zbiórki objął docelowo 100% gospodarstw domowych i innych źródeł odpadów komunalnych.

Zastosowanie powyższych rozwiązań będzie zbieżne z aktualnymi tendencjami i zaleceniami ochrony środowiska w tym zakresie.

4.4. Zaopatrzenie w gaz.

Gmina Szczaniec nie posiada sieci gazowej. W uzgodnieniu z firmą MEDIA ODRA WARTA Sp. z o.o. z Międzyrzecza planowana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Sulechów – Świebodzin – Międzyrzecz. Szansą gazyfikacji gminy Szczaniec byłaby budowa gazociągu wysokiego ciśnienia z odgałęzieniem w rejonie Świebodzina w kierunku wschodnim do Zbąszynka – Zbąszynia i dalej do Nowego Tomyśla. Propozycja przebiegu planowanego gazociągu przez teren gminy na trasie Ojerzyce – Szczaniec po południowej stronie istniejącej magistrali kolejowej.

Stosowanie gazu w miejsce paliw stałych przynosi znaczne oszczędności energii, wpływa na komfort życia mieszkańców oraz korzystnie wpływa na środowisko.

4.5. Ciepłownictwo.

W gminie Szczaniec gospodarka cieplna oparta jest przeważnie na paliwach stałych. Dominuje ogrzewanie piecowe i małe kotłownie lokalne. Ogrzewanie olejowe i gazowe (z butli) występuje sporadycznie. Obszar gminy pozbawiony jest sieci gazowej co utrudnia modernizację gospodarki cieplnej.
Istnieje więc problem zanieczyszczania powietrza poprzez emisję m.in. pyłów, dwutlenku siarki, tlenku azotu i dwutlenku węgla.
Podmiana paliw stałych na gaz ziemny powoduje całkowitą eliminację emisji: pyłów, sadzy i cząstek smolistych oraz dwutlenku siarki i tlenku węgla. Emisja dwutlenku węgla (efekt cieplarniany) zostaje zmniejszona o ok. 70%.

W zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami należy promować proekologiczne systemy grzewcze. Przyjmuje się jednak, że warunkiem radykalnych zmian w tej dziedzinie będzie gazyfikacja obszaru gminy.

4.6. Elektroenergetyka

Z przeprowadzonej analizy wielkości i chłonności terenów przewidzianych pod zainwestowanie wynika, że wzrost zapotrzebowania na energie elektryczną nastąpi przede wszystkim w ośrodkach aktywizacji gospodarczej, miejscowościach: Szczaniec, Myszecin, i Smardzewo. W pozostałych wsiach wzrost ten będzie niewielki.

Dodatkowy pobór mocy z istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej będzie możliwy po przystosowaniu jej do nowych warunków pracy.

Jeśli na terenie gminy pojawi się inwestor wymagający dużej mocy i pewności zasilania, wówczas wystąpi konieczność budowy linii podstawowego i rezerwowego zasilania z GPZ – Międzyrzecka Świebodzin lub z GPZ – Sobieskiego Świebodzin, w zależności od usytuowania inwestycji.

GPZ - ty w Świebodzinie zasilane są napowietrznymi liniami 110 kV ze stacji 220/110 kV Lesniów Wielki.

Od napowietrznej linii 110 kV ze względu na szkodliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych, należy zachować obszar ograniczonego użytkowania o szerokości 14,5 m, licząc od skrajnych przewodów fazowych.

5. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

5.1. Obszary i elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną prawną

Stosownie do ustaleń strategii rozwoju oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego – przyjmuje się zasadę zrównoważonego rozwoju gminy, oznaczającą skuteczną ochronę środowiska, jego zasobów, ochronę przyrody i walorów krajobrazu kulturowego. Zasada ta oznacza w szczególności ochronę obszarów i obiektów wynikającą z ustaleń obowiązujących uregulowań prawnych.

W warunkach gminy Szczaniec ustawowe uregulowania obejmują następujące formy ochrony środowiska:

- rezerwat przyrody typu leśnego „ Grodziszcze" o powierzchni 15,75 ha, wraz ze znajdującym się na jego terenie grodziskiem z IX-XIIw;
- obszary chronionego krajobrazu, stanowiące część większego obszaru chronionego o nazwie Rynny Obrzycko-Obrzańskie. Obszar chronionego

krajobrazu w granicach gminy obejmuje 2,335 ha, tj. 20,7 % ogólnej powierzchni gminy. Są to tereny o zróżnicowanych typach ekosystemów , na których zabrania się działalności powodującej zagrożenia dla środowiska (gleby, wody, powietrze) oraz przekształcania naturalnej rzeźby terenu
W planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego obszar chronionego krajobrazu stanowi część terenów (korytarz ekologiczny) zaliczonych do krajowej sieci obszarów chronionych Natura 2000 – jako „Wielkoprzestrzenne ostoje przyrody CORINE „(europejska sieć szczególnie cennych obiektów przyrodniczych);

- Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 144 „Dolina kopalna Wielkopolska , posiadający status wysokiej ochrony wód (ONO). Obszar zbiornika wymaga opracowania dokumentacji hydrogeologicznej, w której określone zostaną jego zasoby dyspozycyjne oraz strefy ochronne ograniczonego użytkowania. Obszar zbiornika nr 144 obejmuje prawie całą gminę z wyjątkiem jej krańców północnego i południowego:
- grunty leśne stanowiące ok. 26,3 % powierzchni gminy oraz użytki rolne II-IV klasy bonitacyjnej, stanowiące 56,8 % ogólnej powierzchni gminy. Łącznie z tytułu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych objęte jest ochroną 83,1 % powierzchni gminy;
- pomniki przyrody chronione z mocy ustawy o ochronie przyrody w liczbie 12 obiektów.

5.2. Obszary i elementy środowiska przyrodniczego wymagające ochrony.

W obszarze gminy występuje szereg cennych przyrodniczo terenów i obiektów proponowanych do objęcia ochroną prawną, mianowicie:

- poszerzenie rezerwatu „ Grodziszcze" o przylegający od strony zachodniej teren stanowiący fragment przeszło 100-letnich drzewostanów, z dominacją dębu, grabu, wiązu, bogatym runie i awifaunie;
- objęcie formą ochrony rezerwatowej kompleksu lasów łęgowych i grabowych (Żabi Młyn), położonych w dolinie Obry Leniwej, ok. 5 km na południe od istniejącego rezerwatu „Grodziszcze". Na terenie tym występuje zróżnicowany drzewostan, w wieku ok. 100 lat. Dominuje dąb, wiąz i jesion w wielu przypadkach rozmiarów pomnikowych. Bardzo bogate runo: przylaszczka, ziarnopłon, pierwiosnka lekarska i inne. Na skraju lasu przy rzece, znajdują się pozostałości wczesnośredniowiecznego grodziska;
- koncepcja utworzenia Obrzańskiego Parku Krajobrazowego obejmującego dolinę Obry Leniwej na odcinku od Brójec po Babimost oraz część doliny Obry położonej poza granicami gminy Szczaniec;
- objęcie ochroną pomnikową występujących na terenie gminy licznych alei drzew (w liczbie 10): jesionów, klonów, jaworów, kasztanów i lip, ewentualnie tylko wybranych okazów w nich występujących. Ponadto

inwentaryzacja przyrodnicza gminy proponuje objęcie formą ochrony pomnikowej pojedyncze drzewa rosnące prawie we wszystkich miejscowościach oraz stanowisko lęgowe orlika krzykliwego w rejonie rezerwatu „Grodziszcze".
Szczególnej opieki wymagają również parki wiejskie.

Elementy środowiska wymagające szczególnej ochrony:
- wody powierzchniowe, zlewnia Obry Leniwej z głównym dopływem Lubinicą;
- wody podziemne, szczególnie w obszarze obejmującym GZWP nr 144;
- powietrze atmosferyczne, mimo braku dużych źródeł emisji.

Realizacja tych potrzeb wymagać będzie:
- kompleksowego rozwiązania gospodarki ściekowej w gminie i skanalizowanie w pierwszej kolejności największych jednostek osadniczych (Szczańca, Myszęcina i Smardzewa);
- ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody dla celów komunalnych;
- podjęcia działań zmierzających do gazyfikacji obszaru gminy.

Tereny leśne , mimo stosunkowo niewielkich powierzchni, zajmujące ok. ¼ powierzchni gminy – wymagają sterowania gospodarką leśną w warunkach pełnego rozpoznania wymogów ochrony przyrody.

6. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH

Zasoby środowiska kulturowego i krajobrazu są istotnym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej, a ustalenia studium uchwalone przez Radę Gminy stanowią zobowiązania samorządu do prowadzenia polityki przestrzennej w sposób pozwalający na skuteczną ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego gminy i zachowania jej tożsamości.

Działania samorządu gminy mające na celu ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego sprowadzają się do realizacji następujących działań:
- ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego wynikająca z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568),
- założenie gminnej ewidencji zabytków zgodnie z art. 143 ust.1 ww. ustawy,
- opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami, art. 87 ust. 1 ww. ustawy,
- poprawa stanu funkcjonowania środowiska kulturowego, wpływającego na jakość życia mieszkańców, poprzez modernizację

lub zmianę funkcji zasobów oraz rehabilitację terenów i obiektów zdegradowanych,
- minimalizacja czynników stwarzających zagrożenia dla występujących walorów kulturowych, eliminowanie z istniejącej zabudowy form dysharmonizujących z otoczeniem (obiekty powojenne z płaskimi dachami, substandardy),
- znalezienie właścicieli lub użytkowników dla obiektów opuszczonych i niszczejących.

Polityka ochrony i kształtowania zasobów środowiska kulturowego gminy.

Kierunki działań w zakresie ochrony zasobów kulturowych w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy określone zostały poprzez wyodrębnienie stref ochrony konserwatorskiej, w zagospodarowaniu których uwzględnia się istniejące zasoby kulturowe , bądź szczególne cechy krajobrazu historycznego gminy.

Przyjęto następujący system stref ochronnych , ustalając dla nich zasady i kierunki działań:
- strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej - A
- strefa ochrony konserwatorskiej – B
- strefa ochrony krajobrazu kulturowego – K

Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej – A obejmuje historyczne obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków, położone we wsiach:
Myszęcin – tereny folwarku i parku krajobrazowego wraz z centralną częścią wsi ;
Szczaniec – tereny obu folwarków wraz z parkiem krajobrazowym , kościołem parafialnym oraz centralną częścią wsi ;
Ojerzyce – zespół folwarczny z pałacem i parkiem;
Smardzewo- teren folwarku z kościołem.

W strefie –A, tj. strefie pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, uznaje się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną i gospodarczą. Obowiązuje tu pełna ochrona historycznego zespołu budowlanego i rozplanowania układu przestrzennego. Na terenie objętym tą strefą obowiązują następujące wymogi:
- bezwzględne zachowanie istniejącej zabudowy historycznej, jej konserwację i rewaloryzację,
- zachowanie historycznego układu planistycznego,
- przeprowadzenia badań archeologicznych poprzedzających realizację inwestycji budowlanych,

dążenie do usunięcia elementów zniekształcających historyczny układ i obiektu zabytkowego.

Na prowadzenie wszelkiej działalności inwestycyjno-remontowej na obszarze strefy –A należy uzyskać zezwolenie od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zarówno w fazie projektowania jak i realizacji.

Strefa ochrony konserwatorskiej – B obejmuje wydzielone, historyczne obszary ruralistyczne (oznaczone na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego") we wsiach: Myszęcin, Szczaniec, Ojerzyce, Dąbrówka Mała, Opalewo, Kiełcze, Wolimirzyce, Smardzewo, Koźminek i Brudzewo. Głównym celem ochrony w tej strefie są zasadnicze elementy historycznego układu dróg, placów i stawów. W zakresie tych elementów, stanowiących publiczną przestrzeń jednostek osadniczych, działalność inwestycyjna może być prowadzona tylko w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W strefie – B dopuszcza się możliwość dokonywania niewielkich przekształceń istniejącej substancji budowlanej oraz zmiany funkcji obiektów. W realizacji powyższych zamierzeń należy przestrzegać i kierować się następującymi zasadami:

- dostosowaniem nowej zabudowy do gabarytów, wysokości i charakteru istniejącej zabudowy ,
- dostosowaniem linii nowej zabudowy do linii regulacyjnych zabudowy historycznej,
- ograniczeniem wysokości zabudowy maksymalnie do dwóch kondygnacji naziemnych,
- stosowaniem dachów stromych,
- eliminowaniem z istniejącej zabudowy obiektów dysharmonizujących z otoczeniem posiadającym walory historyczne,
- traktowaniem strefy – B jak obszaru o domniemanej zawartości reliktów archeologicznych (strefę obserwacji archeologicznej – OW).

Dla określenia szczegółowego zakresu działań w strefie – B oraz zasad ochrony głównych jej elementów (układów przestrzennego rozplanowania ulic i placów oraz układu wprowadzanej nowej zabudowy (szczytowy bądź kalenicowy), należy opracować dla ww. wsi wytyczne konserwatorskie w ramach gminnego programu opieki nad zabytkami.

Strefa ochrony krajobrazu kulturowego – K. Strefa obejmuje południową część gminy ze względu na konieczność zachowania ciągłości historycznej otwartego krajobrazu rolniczego wraz z występującym tam dziedzictwem kulturowym w postaci dobrze zachowanego osadnictwa wiejskiego, reprezentującego typy wsi z okresu średniowiecza.
Strefa „K" określona została w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego i uwidoczniona jest na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego".

Podstawowe zasady zagospodarowania i ochrony wartości kulturowych tej strefy wiążą się:

- z wyłączeniem jej z procesów intensywnej działalności gospodarczej (inwestycyjnej), wymagającej znacznych przeobrażeń i ingerencji w krajobraz , niezwiązanej z gospodarką rolną,
- z opracowaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wyodrębnionych terenów przewidzianych pod zamierzenia inwestycyjne, w strefach osadniczo rolnych,
- z ochroną historycznych układów przestrzennego rozplanowania występujących tu wsi: Brudzewo, Dąbrówka Mała, Kiełcze, Koźminek, Opalewo, Smardzewo, Wolimirzyce.

Ponadto ochronie podlegają:

Osie widokowe. Celem ich wyznaczenia jest zabezpieczenie właściwego eksponowania obiektów posiadających wartość kulturową, a w szczególności występujących w krajobrazie wsi dominant, jakimi są wieże kościołów. Osie takie wyznaczono z uwzględnieniem wglądów w kierunku wież kościelnych, z dróg dojazdowych do następujących miejscowości:

- Szczańca, z kierunku Myszęcina,
- Dąbrówki Małej, z kierunku Szczańca,
- Ojerzyc, z kierunku Szczańca,
- Opalewa, z kierunku Koźminka,
- Smardzewa, z kierunku Opalewa.

Ochronę proponowanych osi widokowych należy mieć na uwadze w szczególnych przypadkach, które wystąpić mogą w krajobrazie rolniczym przy lokalizacji obiektów infrastruktury technicznej, typu: wieże telekomunikacyjne, ujęcia wody lub linie i słupy energetyczne.

Stanowiska archeologiczne rozmieszczone są na obszarze całej gminy, najliczniej jednak w jej północnej części, tzn. w rejonie Szczańca, Wilenka, Myszęcina i Ojerzyc i stanowią wyodrębnione obszary ochrony archeologicznej. Zasadnicze działania w odniesieniu do tych obszarów polegają na ochronie stanowisk, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które wpisane są do rejestru zabytków oraz charakteryzują się własną formą krajobrazową, wyróżniającą się w rzeźbie otaczającego terenu (grodziska, cmentarzyska kurhanowe, gródki stożkowate). Obiekty te wyłączone są z wszelkiej działalności inwestycyjnej, która mogłaby naruszyć ich specyficzną formę. Działania inwestycyjne planowane w granicach pozostałych stanowisk archeologicznych , winny być poprzedzone uzyskaniem zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a prace ziemne prowadzone tylko pod nadzorem właściwych służb archeologicznych. Dotyczy to również inwestycji liniowych.

Zabytki wpisane do rejestru – podlegają bezwzględnej ochronie prawnej. Wszelkie prace i roboty budowlane wykonywane przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz w ich bezpośrednim otoczeniu oraz prace archeologiczne i wykopaliskowe winny być prowadzone tylko po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Zasoby kulturowe do objęcia ewidencją. Wykaz najważniejszych obiektów proponowanych do objęcia ewidencją stanowi załącznik do pkt 6 II-giej części studium „Ocena stanu zagospodarowania i uwarunkowań rozwoju".
Wszelka działalność inwestycyjna związana z obiektami oraz układami przestrzennymi, które znajdą się w gminnej ewidencji zabytków odbywać się winna pod nadzorem służb konserwatorskich.

Jednym z ważniejszych elementów, które kwalifikują się do objęcia gminną ewidencją są cmentarze, w tym cmentarze nieczynne we wsiach: Brudzewo, Myszęcin, Ojerzyce, Wolimirzyce. W sprawie tych cmentarzy podjąć należy działania ochronne , polegające na:

- wykluczeniu tych terenów z wszelkiej działalności inwestycyjnej nie związanej z rewaloryzacją obiektu,
- zachowaniu i konserwacji starodrzewu, zabytkowych nagrobków, krzyży i innych elementów małej architektury,
- usuwaniu nieczystości i samosiewów,
- zachowaniu elementów ukształtowania terenu cmentarzy,
- oznakowaniu terenu tablicą informacyjną.

Aleje przydrożne są ważnym elementem przyrodniczo-kulturowym krajobrazu gminy. Zachowanie tego specyficznego elementu w krajobrazie gminy wymaga stałych prac pielęgnacyjnych wykonywanych przez kwalifikowane służby.

Parki podworskie. Poza czterema parkami: w Szczańcu, Myszęcinie, Ojerzycach i Wilenku, które objęte są ochroną prawną poprzez wpisanie do rejestru zabytków, ochrony i uporządkowania wymagają pozostałe, położone we wsiach: Dąbrówka Mała, Wolimirzyce, Brudzewo i Smardzewo.
Podstawowe działania ochronne na terenach parkowych polegają na:

- odtworzeniu założeń parkowych,
- ochronie starodrzewu,
- prowadzeniu podstawowych prac konserwacyjnych i pielęgnacyjnych.

Opracowania planistyczne. Proponuje się sporządzić następujące opracowania:

- studium historyczno – ruralistyczne wraz z wytycznymi konserwatorskimi dla miejscowości Szczaniec,
- miejscowy plan przestrzennego zagospodarowania miejscowości Szczaniec,

7. KIERUNKI DZIAŁAŃ UWZGLĘDNIAJĄCYCH POTRZEBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Potrzeby w tym zakresie obejmują dwie sfery działań:
- likwidacja istniejących barier technicznych i architektonicznych w zagospodarowaniu gminy
- uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych przy zagospodarowaniu nowych terenów i projektowaniu obiektów, w których przewiduje się możliwość wystąpienia takich potrzeb.

Wymagania dotyczące zagospodarowania przestrzennego
- wszystkie ciągi piesze i pieszo – jezdne winny umożliwiać poruszanie się po nich osobom niepełnosprawnym; różnice poziomów winny być niwelowane pochylniami
- przy ciągach pieszych winny być urządzone zatoki dla odpoczynku z zapewnieniem izolacji akustycznej i wzrokowej od ruchu kołowego
- przejścia piesze przez jezdnie oprócz obniżenia krawężników winny być wyposażone w odpowiednią sygnalizację zapewniającą przechodniom komunikatywność i orientację

Wymagania dotyczące rozwiązań technicznych i architektonicznych:
- stosowanie pochylni oraz wind stanowiących uzupełnienie schodów
- zabezpieczenie pochylni przed poślizgiem odpowiednimi materiałami lub wykończeniem nawierzchni.

8. GŁÓWNE CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ I PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Walorem gminy jest dobry stan istniejącego zainwestowania i gospodarki rolnej oraz dobry stan środowiska przyrodniczego. Niedoinwestowania występują w infrastrukturze technicznej – brak gazyfikacji i skanalizowania gminy. Ulepszenia nawierzchni wymaga przeważająca część dróg gminnych i niektóre drogi powiatowe.

W studium przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju, przypisując istotną rolę działaniom, które ten stan nie tylko mają zachować, ale znacznie polepszyć, a w konsekwencji usprawnić funkcjonowanie gminy.

Jako najważniejsze cele polityki przestrzennej przyjęto :
- kontynuację działań mających na celu tworzenie atrakcyjnych i zróżnicowanych możliwości dla rozwoju gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców

- kontynuację działań mających na celu poprawę struktury funkcjonalno – przestrzennej i ładu przestrzennego,
- ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego

Osiągnięcie tych celów obejmuje następujące sfery działań rozumianych jako przedsięwzięcia będące programami o charakterze długoterminowym.

1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna

• Główne cele

- utrzymanie ładu przestrzennego
- poprawa stanu technicznego istniejącej zabudowy
- zabezpieczenie terenów pod nowe inwestycje

• Działania strategiczne

- racjonalne wykorzystywanie rezerw terenowych oraz eliminowanie konfliktów mogących wyniknąć z różnych form użytkowania terenów
- uporządkowanie zabudowy ośrodków produkcji rolnej i hodowli stanowiących pustostany
- rewaloryzacja podworskich parków wiejskich prezentujących dużą wartość historyczną.

2. Komunikacja

• Główny cel

- uzyskanie spójnego układu komunikacyjnego pozwalającego na szybkie osiąganie celów podróży na obszarze gminy oraz w powiązaniu z zewnętrznym układem dróg regionalnych i krajowych

• Działania strategiczne

- realizacja odcinka autostrady A 2 Warszawa – Poznań – Berlin przebiegającego przez gminę
- modernizacja drogi powiatowej nr 1210 F na odcinku Szczaniec – Dąbrówka Wlkp.
- realizacja programu mającego na celu sukcesywną modernizację i ulepszenie nawierzchni dróg gminnych i niektórych dróg powiatowych
- sukcesywna realizacja systemu ścieżek rowerowych.

3. Infrastruktura techniczna

• Główny cel

- optymalne wyposażenie jednostek osadniczych w urządzenia infrastruktury technicznej

- **Działania strategiczne**
  - realizacja programu związanego ze skanalizowaniem gminy
  - realizacja programu obejmującego gazyfikację przewodową gminy
  - realizacja programu obejmującego budowę nowego ujęcia wody w granicach wsi Szczaniec, sukcesywną wymianę sieci wodociągowej oraz zwodociągowanie wsi Wilenko.

4. Rolnictwo

- **Główne cele**
  - intensyfikacja produkcji rolnej
  - aktywizacja działalności gospodarczej związanej z obsługą rolnictwa i przetwórstwem rolnym
  - rozwój wielofunkcyjności wsi

Działania strategiczne
- zachowanie istniejącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- organizacja alternatywnych form rolnictwa, w tym produkcji żywności metodami ekologicznymi i agroturystyki
- tworzenie rolniczych grup producenckich (warzywnictwo, sadownictwo, rośliny przemysłowe
- wspieranie inicjatyw związanych z przetwórstwem rolnym i leśnym
- pomoc w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych UE oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

5. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego

- **Główny cel**
  - utrzymanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego

- **Działania strategiczne**
  - propagowanie świadomości związanej z ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego
  - wspieranie przedsięwzięć zawartych w programie: ekorozwój w Euroregionie „Szprewa – Nysa – Bóbr"
  - ochrona powietrza poprzez promowanie stosowania proekologicznych nośników energii
  - opracowanie we współdziałaniu ze służbami ochrony zabytków programu opieki nad zabytkami.

9. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH I LOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Propozycje zadań samorządu województwa lubuskiego i zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte zostały w załącznikach nr 1 i nr 2 do Uchwały Nr XXXVII/272/02 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 października 2002 r. w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego. Poniżej wyszczególniono zadania dotyczące gminy Szczaniec.

9.1. Zadania Samorządu Województwa Lubuskiego.

Zadanie Nr 4. Rozbudowa sieci dróg komunikacji rowerowej o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym.
Lokalizacja w powiatach : wszystkie powiaty województwa.
Zakres zadania obejmuje ocenę stanu wdrażania dotychczasowych koncepcji rozwoju komunikacji rowerowej, ich weryfikację i ujednolicenie koncepcji wojewódzkiej z uwzględnieniem styków z sąsiadami.

Sposób wprowadzenia zadania do studium.
W systemie komunikacji drogowej zaprojektowano odrębny układ ścieżek rowerowych o znaczeniu międzyregionalnym i ponadlokalnym. Układ ten tworzą:
- ściezka rowerowa Świebodzin – Kupienino – Ojerzyce – Szczaniec – Dabrówka Wlkp., z odgałezieniami w kierunku północnym do Trzciela oraz południowym do Zbąszynia i Zbąszynka, której trasa jest zgodna z przebiegiem ustalonym w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego,
- rozszerzenie tego układu stanowi propozycja utworzenia ścieżki Myszęcin - Szczaniec – Smardzewo z odgałęzieniami w kierunkach: Buków – Kalsk – Sulechów, jeziora Wojnowskie oraz Babimost – Kargowa.

Zadanie nr 10. Plan gazyfikacji województwa lubuskiego.
Zakres zadania obejmuje :
1) opracowanie studium gazyfikacji województwa lubuskiego
2) opracowanie (zmiana) studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin województwa lubuskiego.

Sposób wprowadzenia zadania do studium
W uzgodnieniu z przedsiębiorstwem „ Media Odra Warta" w Międzyrzeczu gazyfikację przewodową gminy przewidziano przy przyjęciu następujących założeń:

- realizacja planowanego gazociągu wysokiego ciśnienia Sulechów – Świebodzin – Międzyrzecz
- realizacja odgałęzienia od wymienionego wyżej gazociągu w rejonie Świebodzina w kierunku wschodnim Zbąszynek – Zbąszyń – Nowy Tomyśl, z propozycją przebiegu przez teren gminy na linii Ojerzyce – Szczaniec, po południowej stronie istniejącej magistrali kolejowej
- doprowadzenie gazu w 1- szej kolejności do wsi: Szczaniec, Myszecin i Smardzewo.

9.2. Zadania rządowe

Zadanie Nr 2. Program ożywienia gospodarczego całego pasa przygranicznego i modernizacji przejść granicznych na granicy z RFN.

Program realizowany będzie na obszarze ok. 50 km pasa wzdłuż granicy polsko – niemieckiej. Aktywizacja gospodarcza obejmuje pas nadgraniczny, przejścia drogowe i kolejowe. Przewiduje się szczególny nadzór nad infrastrukturą drogowa i kolejową: modernizację, utworzenie sieci parkingów, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu, efektywniejsze wykorzystanie istniejącej sieci kolejowej. Aktywizacja turystyczna (obszary przeznaczone na usługi turystyczne, obsługę ruchu tranzytowego),udrożnienie ruchu granicznego: pieszego i lokalnego. Powołanie fundacji do realizacji programu.

2.4.Budowa autostrady A–2 na odcinku Świecko – granica woj. wielkopolskiego zgodnie z rządowym programem budowy autostrad i rozwojem korytarzy transeuropejskich

Sposób wprowadzenia zadania do studium.

Realizacja autostrady A-2 (odcinek przebiegający przez teren gminy) zapisana została jako najważniejsze zamierzenie w zakresie modernizacji układu komunikacyjnego na obszarze gminy. Na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" gminy określono trasę jej przebiegu ze strefą ujemnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Po zrealizowaniu autostrady istniejąca droga krajowa nr 2 spełniać będzie w stosunku do niej rolę drogi alternatywnej.

Zadanie nr 4. Wdrożenie sieci obszarów chronionych Natura 2000 według kryteriów dyrektyw UE 79/409/EEC i 94/43/EEC. Program dotyczy 37 dużych ostoi przyrody (o pow. ponad 100 ha) wyróżnionych w programie CORINE i 19 mniejszych, oznaczonych na mapie jako punktowe. Wdrożenie będzie wymagało opracowania koncepcji ochrony wytypowanych obiektów, uzyskania uzgodnień i realizacji w praktyce ochrony przyrody.

Sposób wprowadzenia zadania do studium.

W oparciu o ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego, w studium oprócz obszarów chronionego krajobrazu wyodrębniono wielkoprzestrzenne ostoje przyrody obejmujące wschodnią część gminy i w zasadzie pokrywające się z obszarami chronionego krajobrazu. Ostoje te zaliczono do obszarów objętych ochroną, charakteryzując ich walory przyrodnicze.

9.3 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

1. Realizacja programu obejmującego budowę nowego ujęcia wody w granicach wsi Szczaniec, sukcesywną wymianę sieci wodociągowej i zwodociągowanie wsi Wilenko.
2. Realizacja programu obejmującego skanalizowanie jednostek osadniczych gminy.
3. Realizacja programu obejmującego modernizację dróg gminnych.

10. WNIOSKI DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Wnioski w tym zakresie dotyczą priorytetowych przedsięwzięć związanych z aktywizacją gospodarczą gminy oraz jednostek administracyjnych z nią sąsiadujących i obejmują następujące zamierzenia:

- modernizacja dróg powiatowych 1210 F Ojerzyce – Szczaniec – Dąbrówka Wlkp. – Lutol Mokry na odcinku Szczaniec – Dąbrówka Wlkp. oraz 1217 F Szczaniec – Wilenko – Jordanowo na odcinku droga krajowa nr 2 – Jordanowo. Znaczenie tych dróg dla gminy wzrośnie jeszcze bardziej po wybudowaniu autostrady A 2 i utworzeniu na niej węzłów „Trzciel" i „ Jordanowo". Przy braku węzła „Myszęcin" będą to jedyne powiązania komunikacyjne gminy z projektowaną autostradą A 2.
- włączenie do układu ścieżek rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym projektowanej ścieżki Myszęcin – Szczaniec – Smardzewo z odgałęzieniami w kierunkach: Buków – Kalsk – Sulechów, jeziora Wojnowskie oraz Babimost – Kargowa.

11. OBSZARY WYMAGAJĄCE SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Stosownie do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym warunkiem realizacji przedsięwzięć związanych z rozwojem gminy jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie

z cytowaną ustawą studium nie jest aktem prawa miejscowego.

Potrzeba sporządzenia planów miejscowych wystąpi dla terenów przewidzianych pod nowe inwestycje związane przede wszystkim z lokalizacją funkcji mieszkaniowo – usługowej i produkcyjno – technicznej. Potrzeby takie wystąpią również dla wyodrębnionych terenów w strefach osadniczo – rolnych.

Tereny dla których wymagane będzie sporządzenie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne uwidocznione zostały na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego".

Granice terenów, dla których sporządzane będą plany miejscowe, przedmiot ich ustaleń w tym szczegółowe sprecyzowanie funkcji, określone zostaną odpowiednimi uchwałami Rady Gminy w Szczańcu.